

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

- *Ιστορικό Συνέδριο: «80 Χρόνια από τη μάχη του Μικρού Χωριού»*
- *Αδημοσίετο ιστορικό τεκμήριο: Η μαρτυρία της Αλεξάνδρας Δημοπούλου*
- *Διεθνές επιστημονικό συνέδριο: «Μάρκος Μπότσαρης, ο πιο διεθνής ήρωας του 1821»*
- *Οι δράκοι του Μικρού Χωριού*
- *Συνέντευξη: Mountain People*
- *Μήπως το μουσείο μας είναι άχρηστο;*
- *Λαϊκή Συνέλευση 2023*
- *Νέα τεκμήρια Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821*
- *Ημέρα Μνήμης πεσόντων στις Λόγγοβες*

ΤΕΥΧΟΣ 105
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023

**ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ
ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ**
"Η Μεταμόρφωση Του Σωτήρος"

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

«Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας

Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού καθώς και σε φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας

(Σημ.: τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη των συγγραφέων τους)

Περίοδος Γ' - Χρόνος 57ος // Αρ. Φύλλου 105 // Ιανουάριος 2023 – Δεκέμβριος 2023

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»
email: mikrochorioevrytania@gmail.com

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κυριακή Αϊβαλιώτου,
Πρόεδρος Αδελφότητας Μικροχωριτών
Φιλολάου 115 Αθήνα 11632,
Τηλ.: 2107511052, 6974738683
email: kikivlt@yahoo.com

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Κυριακή Αϊβαλιώτου
Αντιπρόεδρος: Σπυρίδων Κρίκος
Γενική Γραμματέας: Κωνσταντίνα Μόρου
Ταμίας: Σταυρούλα Ηλιάδη
Ειδική Γραμματέας: Παρασκευή Φλέγγα
Σύμβουλοι: Θεοδώρα Ντζούφρα, Ελισάβετ Μαργέτη

ΣΥΝΤΑΞΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μένιος Κουτσούκης (1966-1970)
Γιώργος Δημόπουλος (1971-1977)
Μένιος Κουτσούκης (1978-1992)
Αθαν. Κεράνης – Σπύρος Κρίκος (1993-2002)
Αιμιλία Κουτσούκη (2003-2019)
Δέσποινα Γιουνά-Βουγά (2020-2022)
Ελισάβετ Μαργέτη (2022-)
email: elmargeti@outlook.com

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

mikrohorio.gr

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού: 20.00 €
Εξωτερικού: 50.00 €
Δωρεάν σε: Δ.Υ., Ο.Τ.Α. και Συλλόγους

ΣΤΗΣΙΜΟ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Κωνσταντίνος Λαμπρόπουλος

Εξώφυλλο: Το τυπογραφείο του Μικρού Χωριού (φωτογραφία Σπύρος Μελετζής)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial.....	7
Νέα από το Χωριό.....	8
Ημέρα Μνήμης Πεσόντων της Αντίστασης.....	14
Εθνικές και Αυτοδιοικητικές Εκλογές 2023	16
Ιστορικό Συνέδριο: «80 Χρόνια από τη Μάχη του Μικρού Χωριού».....	18
Αδημοσίευτο Ιστορικό Τεκμήριο: Η Μαρτυρία της Αλεξάνδρας Δημοπούλου.....	27
ΜΗΠΩΣ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΧΡΗΣΤΟ;.....	31
Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: «Μάρκος Μπότσαρης, ο πιο διεθνής ήρωας του 1821».....	34
Νέα τεκμήρια Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821	36
Θανάσης Τσιάκας: αυτός που τίμησε τ' άρματά του.....	37
Η έμπρακτη Αλληλεγγύη της Αδελφότητας Μικροχωριτών	42
Η Λειτουργία του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου.....	43
Έγραψαν για το Μουσείο.....	45
Λαϊκή Συνέλευση 2023	46
Επιστολή προς τον τ. Δήμαρχο για το Σχολείο	53
Επιστολή – πρόσκληση προς τα σχολεία της Ευρυτανίας.....	54
Οι δράκοι του Μικρού Χωριού.....	56
Συνέντευξη: Mountain People	58
Σάββατο 18 Νοεμβρίου, ώρα 21:19, Αμπελόκηποι	61
Ιστορικές Μνήμες και Προσωπικές Αναμνήσεις	64
Κώδικες επικοινωνίας με την ευρυτανική φύση!.....	67
Παιδικό παραμύθι: Το μοναχικό λαγουδάκι και το... μπούλινγκ!.....	68
Έρωτος και Ρέντη Γωνία	70
Βιβλιοπαρουσιάσεις.....	76
Ετήσια έκθεση της ψηφιακής μας παρουσίας.....	79
Ανακοινώσεις.....	81
Η Αλληλογραφία μας.....	82
Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν	84
Αυτοί που δεν ξεχνούν.....	99
Κάλεσμα στήριξης και συμμετοχής.....	102

Editorial

Αγαπητοί αναγνώστες & αγαπητές αναγνώστριες,

Με χαρά σας παρουσιάζουμε το 105^ο τεύχος των «Μικροχωρίτικων Γραμμάτων», το οποίο εγκαινιάζει την Γ' περίοδο του ιστορικού αυτού περιοδικού που για μερικά χρόνια έλειψε από τις βιβλιοθήκες μας, προχωρώντας εκ νέου σε έντυπη έκδοση με ανανεωμένη εμφάνιση.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών, αφουγκραζόμενη την ανατροφολόγηση των συγχωριανών και συνεκτιμώντας με ρεαλιστικό τρόπο τις δυνατότητές της, αποφάσισε την έκδοση του τεύχους σε 100 αντίτυπα. Αυτά τα συλλεκτικά αντίτυπα διατίθενται κεντρικά από το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο στο Μικρό Χωριό και εξυπηρετούν τα εγγεγραμμένα μέλη για το 2023. Ταυτόχρονα, τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» ανευβαίνουν στο site της Αδελφότητας, όπου παραμένουν διαθέσιμα και δωρεάν για όλους. Καταλήξαμε σε αυτήν τη λύση, κρίνοντάς την ως τη δικαιότερη απέναντι στην ιστορία του περιοδικού, αλλά και τη συνετότερη οικονομικά για τις αντοχές του συλλόγου, η μοναδική σταθερή χρηματοδότηση του οποίου είναι οι συνδρομές των μελών του.

Στην ύλη του τεύχους αυτού θα βρείτε κείμενα για τις δράσεις της Αδελφότητας καθώς και μια καταγραφή των σημαντικότερων γεγονότων της περασμένης χρονιάς στο Χωριό. Θα διαβάσετε για το μεγάλο διήμερο συνέδριο αφιερωμένο στη Μάχη του Μικρού Χωριού που διοργάνωσε η Αδελφότητα, τιμώντας την κοινή μας ιστορία. Θα βρείτε τις σταθερές στήλες μας, πρωτότυπα κείμενα που μας εστάλησαν ευγενικά και τιμούν το περιοδικό μας, και άρθρα για τη μαγική φύση του Χωριού αλλά και για τα προβλήματά του. Θα μάθετε την εμψυχωτική ιστορία δύο παιδιών που αποφάσισαν να φτιάξουν την ζωή τους στο Καρπενήσι, χαράσσοντας έναν βιώσιμο δρόμο. Θα διαβάσετε και για όσους έφυγαν από κοντά μας και πέρασαν στις σελίδες μας ως Ιστορία: αυτές οι σελίδες είναι πάντα οι δυσκολότερες, γιατί μας ωθούν να αναμετρηθούμε με τους εαυτούς μας.

Τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» εδώ και 57 χρόνια επιχειρούν να συγκεντρώσουν τον πολιτισμικό πλούτο του τόπου μας σε μερικές χιλιάδες λέξεις και να τον κάνουν αθάνατο. Ελπίζουμε να βάλουμε το λιθαράκι μας σε αυτήν την προσπάθεια – κάθε σελίδα αποτελεί κοινό κτήμα των Μικροχωριτών και των Μικροχωριτιστών. Ευελπιστούμε να ευχαριστηθείτε την ανάγνωση και να μεταφερθείτε έστω νοερά σε εκείνα τα δρασερά αυγουσιτιάτικα βράδια στην πλατεία, κάτω από τον πλάτανο, με τους φίλους σας. Αυτές τις δύσκολες εποχές, ό,τι έχουμε είμαστε εμείς.

Εκ της Σύνταξης

Νέα από το Χωριό

Παρουσιάζεται μια συνοπτική καταγραφή κεντρικών γεγονότων για το χωριό και για τη δράση της Αδελφότητας Μικροχωριτών εντός του 2023.

Πύλη Πολιτιστικών Φορέων

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών είναι καταχωρημένη στο Μητρώο Πολιτιστικών Φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού από το έτος 2010, με αριθμό μητρώου **1291**. Καθώς είχαν παρέλθει πολλά έτη από την εγγραφή μας, μετά από μια αρκετά χρονοβόρα γραφειοκρατική διαδικασία, καταφέραμε να ανανεώσουμε τα στοιχεία μας, έτσι ώστε ο σύλλογος να είναι επιλέξιμος για τυχόν κρατική χρηματοδότηση σε δράσεις του. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση drasis.culture.gr.

Εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου

Με κάθε επισημότητα έγινε ο εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου στο Νέο Μικρό Χωριό. Όπως κάθε χρόνο, μετά την επιμνημόσυνη δέηση στην Αγία Κυριακή, οι παριστάμενοι τίμησαν τους πεσόντες του 1821 καταθέτοντας στεφάνια στο μνημείο. Εκ μέρους της Αδελφότητας κατέθεσε στεφάνι ο Νίκος Λιάπης κι εκ μέρους της Κοινότητας ο Πρόεδρος Τάκης Φλέγγας.

Χειροτονία Νέου Παπά

Το Σάββατο 27 Μαΐου, στον Ιερό Ναό της Αγίας Κυριακής του Νέου Μικρού Χωριού τελέστηκε από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Καρπενησίου κ. Γεώργιου η χειροτονία του νέου ιερέα που λειτουργεί στο Μικρό Χωριό. Εκ μέρους του Δ.Σ. του Συλλόγου, παρευρέθηκε η Δώρα Ντζούφρα. Καλή δύναμη και αξιοσύνη στον πατέρα Παΐσιο, η τοπική ενορία να είναι πάντα στήριγμα.

Συζήτηση με τον Νικόλα Γιατρομανωλάκη

Η Πρόεδρος του Δ.Σ. Κυριακή Αϊβαλιώτου συμμετείχε τον Μάιο διαδικτυακά στην ενδιαφέρουσα συζήτηση «Χρηματοδοτικά εργαλεία για τη στήριξη πολιτιστικών συλλόγων, σωματείων και φορέων» με τον τότε Υφυπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, αρμόδιο για θέματα Σύγχρονου Πολιτισμού, Νικόλα Γιατρομανωλάκη, μετά από πρόσκληση της Γραμματείας Ποιότητας Ζωής και Εθελοντισμού της Ν.Δ. σε πολιτιστικούς συλλόγους. Στη συζήτηση – στην οποία συμμετείχαν δια ζώσης αλλά και

με διασύνδεση – πολιτιστικά σωματεία, σύλλογοι και ομοσπονδίες από όλη την επικράτεια, παρουσιάστηκαν από τον τότε υφυπουργό τα χρηματοδοτικά εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για το 2023 από το Υπουργείο Πολιτισμού, ενώ παράλληλα απαντήθηκαν ερωτήματα των εκπροσώπων των συλλόγων που συμμετείχαν στη συζήτηση.

Στην τοποθέτησή της η πρόεδρος του συλλόγου αναφέρθηκε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας σύλλογος όπως η Αδελφότητα Μικροχωριτών στις δαπάνες για τη συντήρηση ευαίσθητων εκθεμάτων του Λαογραφικού Μουσείου που έχει στην ευθύνη του και στο πόσο στηρίζεται στον εθελοντισμό και το μεράκι των κατοίκων για τη λειτουργία του. Δυστυχώς, όπως είπε και ο υφυπουργός, δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν λειτουργικές δαπάνες ενός μουσείου, αλλά θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν άλλες δραστηριότητες, εφόσον οι σύλλογοι έχουν επικαιροποιήσει τα στοιχεία τους στο Μητρώο Πολιτιστικών Φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η κ. Αϊβαλιώτου αναφέρθηκε στην οικονομική δυσκολία που αντιμετωπίζει ένας μικρός σύλλογος, όπως αυτός που εκπροσωπεί, να έχει λογιστικές και νομικές υπηρεσίες, σημειώνοντας ότι προς το παρόν λειτουργεί με δωρεές των μελών και εθελοντισμό των κατοίκων. Ωστόσο, επεσήμανε ότι θα πρέπει και η πολιτεία να δείξει έμπρακτα τη στήριξή της σε μικρούς συλλόγους που κάνουν μεγάλο έργο διατηρώντας ζωντανή την ιστορική μνήμη του τόπου τους. Τέλος, πρότεινε τη θέσπιση help desk στο Υπουργείο Πολιτισμού για νομικές και λογιστικές συμβουλές προς τους πολιτιστικούς συλλόγους.

Εργασίες στους δημόσιους χώρους

Πολυποίκιλες είναι οι φετινές εργασίες συντήρησης και εξωραϊσμού του χωριό μας. Στις αρχές του καλοκαιριού, σε συνεργασία της Αδελφότητας με τον Πρόεδρο της Κοινότητας, Τάκη Φλέγγα, κατασκευάστηκε ξύλινο τραπέζι πικνίκ στην παιδική χαρά του Παλαιού Μικρού Χωριού και έγινε συντήρηση του υφιστάμενου τραπέζιου στον Άη Σώστη.

Τον Αύγουστο, με πρωτοβουλία των Κώστα Κρίκου και Σπύρου Κρίκου τοποθετήθηκαν ηλιακοί προβολείς στις Λόγγοβες, το Μνημείο Θυμάτων Κατολίσθησης και το Μνημείο Κατσίμπα – Βαστάκη στην πλατεία, ώστε να φωτίζονται και το βράδυ. Επίσης επιμελήθηκαν την τοποθέτηση της ιστορικής φωτογραφίας του τυπογραφείου από τον Σπύρο Μελετζή σε μεγάλο μέγεθος στην αίθουσα εθνικών αγώνων του μουσείου και τον κατάλληλο φωτισμό της. Στις εργασίες αυτές συνέβαλαν επίσης

ο Σπύρος Δερματάς, ο Παναγιώτης Ηλιάδης, ο Σταύρος Λιάπης και ο Πρόεδρος της Κοινότητας, Τάκης Φλέγγας.

Η Αδελφότητα μερίμνησε για τον καθαρισμό χόρτων στον περίβολο του Μουσείου, τον Νικολό και την παιδική χαρά της Αγίας Κυριακής, με τη βοήθεια του κ. Δημόπουλου. Η κοινότητα προέβη επίσης σε καθαρισμούς στις Λόγγοβες, τον Άη Σώστη και όσα σημεία χρειαζόταν.

Της Αγίας Κυριακής

Στις 7 Ιούλη γιορτάστηκε η εκκλησία του Νέου Μικρού Χωριού, η Αγία Κυριακή, και διοργανώθηκε πανηγύρι στο «Χωριάτικο».

Πεζοπορία & Ορειβασία

Μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία ανέλαβε για ακόμη μια φορά τον Αύγουστο ο συγχωριανός μας Γιάννος Γεωργίου που, με τη βοήθεια ενός ακόμη ατόμου, έκανε εργασίες καθαρισμού στο βασικό μονοπάτι προς την υψηλή κορυφή της Χελιδόνας. Το μονοπάτι είχε φράξει σε τρία σημεία από μεγάλους κορμούς ελάτης. Η διάνοιξη έγινε με αλυσοπρίονο. Η Αδελφότητα Μικροχωριτών συνέδραμε στην υποστήριξη του έργου. Ευχαριστούμε πολύ τον Γιάννο, χάρη στην πολύχρονη επίμονη δουλειά του οποίου μπορούμε όλοι και όλες να απολαμβάνουμε τη μοναδική φύση του χωριού μας!

*

Μία νέα πινακίδα—χάρτης των μονοπατιών που περνούν από το χωριό μας κοσμεί την είσοδο του Παλαιού Μικρού Χωριού, αντικαθιστώντας την παλιά ξύλινη που είχε φθαρεί από τα χρόνια. Πληροφορούμαστε ότι αποτελεί προϊόν εργασίας εθελοντών που, σε συνεργασία με την Περιφέρεια, ασχολούνται με τη συντήρηση των πεζοπορικών διαδρομών και αντικαθιστούν τις πινακίδες σε όλα τα χωριά. Στη νέα πινακίδα δυστυχώς παρατηρούμε μερικές ανακρίβειες όσον αφορά στα στοιχεία των διαδρομών, και θεωρούμε πως πρέπει να διορθωθούν σε συνεννόηση με τους τόπιους γνώστες, προς αποφυγήν ατυχών περιστατικών στο μέλλον.

Πάντως, μετά την ανακοίνωση του Υπουργείου Περιβάλλοντος για τη δημιουργία Εθνικού Δικτύου Μονοπατιών και του δημοσιεύματος στον ευρυτανικό Τύπο για συμπερίληψη των μονοπατιών του χωριού στο έργο, δεν έχουμε ενημερωθεί για κάποια εξέλιξη, παρά τις ερωτήσεις μας στους αρμόδιους φορείς.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών έχει δηλώσει τη βούλησή της να γίνει αρωγός σε έργα τόσο μεγάλης πολιτισμικής και οικολογικής σημασίας.

*

Θεωρούμε σημαντικό να αναφέρουμε την ιστορικών διαστάσεων πρωτοβουλία της ανεξάρτητης ομάδας Terra Pindus. Η ομάδα, σε συνεννόηση με τους ανθρώπους των τοπικών συλλόγων και κοινοτήτων, ανανεώνει τη σήμανση και επαναχαράσσει όπου χρειάζεται τα μονοπάτια της οροσειράς της Πίνδου, με σκοπό τη δημιουργία μιας ενιαίας, ασφαλούς πεζοπορικής διαδρομής που τη διασχίζει ολόκληρη! Σε αυτήν περιλαμβάνονται και εγκαταλειμμένα μονοπάτια αιώνων, η επανανακάλυψη των οποίων αναδεικνύει την ιστορία και τον πολιτισμό των προγόνων μας, τις συνήθειες και τις αντιλήψεις τους.

Οι πεζοπόροι και ορειβάτες που επιμελούνται το project «Pindus Trail» έχουν ως στόχο, όπως λένε, «η πεζοπορία στην Πίνδο να παραμείνει μια εμπειρία για ταξιδιώτες που ερμηνεύουν κριτικά την πραγματικότητα και να θεμελιώσει μια βιώσιμη προοπτική σε όσους βλέπουν τα βουνά ως τόπο παραμονής και ελεύθερης έκφρασης» και πηγάζει από την πεποίθησή τους ότι υπάρχει μια «βαθύτερη ανάγκη επαναδιαπραγμάτευσης της γενικότερης σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και της πρόληψης για σταδιακή επαναφορά του στην ύπαιθρο».

Μπορείτε να αναζητήσετε στο facebook το έργο της ομάδας, που φυσικά περιλαμβάνει την Ευρυτανία, τα Άγραφα και τα πολλά από τα χωριά μας. Καλή δύναμη ευχόμαστε!

Της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

Το δεύτερο και μεγάλο πανηγύρι του καλοκαιριού επανήλθε μετά από μερικά χρόνια απουσίας στην κεντρική πλατεία. Μετά τη λειτουργία στην εκκλησία του Παλιού Μικρού Χωριού, η «Χελιδόνα» ανέλαβε το γλέντι και τις δύο βραδιές, αν και την πρώτη ημέρα (παραδοσιακά) η βροχή εμπόδισε το γλέντι έξω για μερικές ώρες.

Σινεμά για παιδιά

Στις 12 Αυγούστου στήθηκε παιδικό θερινό σινεμά με την προβολή της ταινίας «Πρόβατα εναντίον λύκων» στην πλατεία Νέου Μικρού Χωριού με πολύ μεγάλη επιτυχία!

Museums Summer Camp 2023

Την Πέμπτη 10 Αυγούστου έστησαν τον εξοπλισμό τους στην είσοδο του Μουσείου οι άνθρωποι του Κέντρου Ιστορίας Πολιτισμού – Ψηφιακό Διαδραστικό Μουσείο Ευρυτανίας και υποδέχτηκαν τα παιδάκια με τις οικογένειές τους για ακόμη μια χρονιά!

Αυτή τη φορά μικροί και μεγάλοι κλήθηκαν να δημιουργήσουν πολύχρωμα ψηφιδωτά με έμπνευση τον παλαιοχριστιανικό ναό του Αγίου Λεωνίδα στο Κλαυσί, τα οποία μετά μπορούσαν να πάρουν μαζί τους. Το διαδραστικό εργαστήριο ψηφιδωτού έδωσε τη θέση του σε μια μοναδική εμπειρία με γυαλιά επαυξημένης πραγματικότητας που ταξίδεψαν τους θεατές στην Ευρυτανία και κατενθουσίασαν τα παιδιά.

Η συνάντηση ξεκίνησε με ομιλία του Αντιπεριφερειάρχη Π. Ε. Ευρυτανίας, Αριστείδη Τασιού, που παρουσίασε το έργο κι έκλεισε με τους επαίνους που μοιράστηκαν σε όσους και όσες ολοκλήρωναν τα ψηφιδωτά τους. Ήταν ένα πολύ ευχάριστο απόγευμα που οι αρμόδιοι είχαν σχεδιάσει άψογα. Και του χρόνου!

Αστροβραδιά στο Νικολό

Στο πλαίσιο των Γιορτών Δάσους 2023, το βράδυ της 16^{ης} Αυγούστου πραγματοποιήθηκε στο Παλιό Μικρό Χωριό Ευρυτανίας μια βραδιά παρατήρησης νυχτερινού ουρανού, σε μια συνεργασία της Αδελφότητας Μικροχωριτών και του καρπενησιώτικου αστρονομικού συλλόγου Artemis Space Research Observatory. Η διοργάνωση προβλήθηκε και από τον τοπικό Τύπο.

Δεκάδες παρέες από τα χωριά και το Καρπενήσι έφτασαν στη θέση Νικολό και απόλαυσαν μια άκρως ενδιαφέρουσα ξενάγηση, παρατηρώντας τον μαγικό νυχτερινό ουρανό. Στιγμιότυπο της βραδιάς όταν πέρασε η σειρά δορυφόρων της Starlink, ξαφνιάζοντας τους παρευρισκόμενους!

Η επιτυχία αυτής της δράσης μαρτυρά για ακόμη μια φορά το τεράστιο ενδιαφέρον που αποσπούν οι εκπαιδευτικές και φυσιολατρικές δραστηριότητες στην περιοχή μας. Συγχαρητήρια στον κ. Δεληγεωργόπουλο για τη δουλειά που κάνει για να αναδείξει τις επιστημονικές δυνατότητες του Καρπενησίου και να ενσταλάξει στους ανθρώπους την αγάπη για την επιστήμη.

Λαϊκό Γλέντι

Στις 17 Αυγούστου, μετά τη λαϊκή συνέλευση, ακολούθησε λαϊκό γλέντι στην πλατεία του Παλιού Μικρού Χωριού. Θύμισε εποχές συνεστιάσεων η βραδιά, που ήταν κι αυτή υπό την αιγίδα του Δήμου Καρπενησίου στο πλαίσιο των Γιορτών Δάσους.

Η 28^η Οκτωβρίου στο Χωριό

Η φετινή 28^η Οκτωβρίου γιορτάστηκε σε όλη τη χώρα με το μήνυμα για ειρήνη ακόμη πιο ισχυρό, εξαιτίας του ξεσπάσματος δεύτερου πολέμου στην ευρύτερη γειτονιά μας, ενός πολέμου ανισομερούς και άδικου. Κατατέθηκαν στεφάνια από τον Τάκη Φλέγγα και την Δώρα Ντζούφρα στο μνημείο των πεσόντων στο Νέο Μικρό Χωριό, παρουσία πολύ κόσμου.

Χριστούγεννα 2023

Για ακόμη μια χρονιά, ο Δήμος Καρπενησίου προβαίνει σε εορταστικές βραδιές φωτισμού των χριστουγεννιάτικων δέντρων των χωριών. Έτσι και φέτος πολύς κόσμος μαζεύτηκε στην πλατεία του Νέου για να χαρεί την εορταστική ατμόσφαιρα. Οι γιορτινές ημέρες είναι πάντα μαγικές στο χωριό, που γέμισε κόσμο και μοσχοβόλησαν τα τζάκια και οι κουζίνες.

Με τη σειρά της, η Αδελφότητα Μικροχωριτών γιορτάζει τα Χριστούγεννα και την αλλαγή της χρονιάς στολίζοντας τους εσωτερικούς χώρους του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου, με δέντρο, λαμπιόνια και όμορφα στολίδια, ζεσταίνοντας τον χώρο με το πνεύμα των Χριστουγέννων! Επίσης, η Αδελφότητα ανέλαβε μέρος του κόστους του στολισμού του χωριού.

Παράλληλα, εκδίδεται από τον σύλλογο μετά από πολλά χρόνια επιτοίχιο Ημερολόγιο για το έτος 2024. Ο σχεδιασμός του και οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν είναι αποκλειστικά έργα των μελών του Δ.Σ. και τα έσοδά του θα ενισχύσουν απευθείας τον σύλλογο. Διατίθεται προς πώληση στο Μουσείο.

Στα σχέδια της Αδελφότητας είναι και μια συνάντηση των Μικροχωριτών στην Αθήνα, με την ευκαιρία της κοπής της βασιλόπιτας του 2024. Ευχόμαστε να ευοδωθούν και να έχουμε καλή αντάμωση!

Ευτυχισμένο το νέο έτος, με υγεία, αγάπη και ειρήνη!

Ημέρα Μνήμης Πεσόντων της Αντίστασης

Την Κυριακή 13 Αυγούστου τιμήσαμε τη μνήμη των Μεγαλοχωριτών και Μικροχωριτών που εκτελέστηκαν για αντίποινα στις 24 Δεκεμβρίου 1942 από τους Ιταλούς φασίστες. Η ημέρα μνήμης έχει θεσπιστεί υπό την αιγίδα του Δήμου Καρπενησίου και φέτος τιμήθηκε στο πλαίσιο των Γιορτών Δάσους 2023. Έγινε επιμνημόσυνη δέηση στον Ι. Ν. Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και στη συνέχεια πολύς κόσμος συγκεντρώθηκε στο μνημείο και κατέθεσε στεφάνια, αποτίνοντας φόρο τιμής στους δικούς μας νεκρούς.

Παρούσες μεταξύ άλλων ήταν η βουλευτριά Ευρυτανίας κ. Θωμαΐς Οικονόμου, η αντιδήμαρχος Καρπενησίου κ. Σοφία Ζαλοκώστα, η πρόεδρος ΕΚΕΠΠΠΑΔΗΚ κ. Κωνστα-

ντία Τσιουγκρή και η Αντιπεριφερειάρχης Δασικής Πολιτικής και Κτηνοτροφίας κ. Κατερίνα Καλατζή. Παρόντες και οι πρόεδροι του Μικρού και Μεγάλου Χωριού κ.κ. Τάκης Φλέγγας και Γιάννης Γαβρίλης, ο επικεφαλής της ελάσσοнос αντιπολίτευσης στο δημοτικό συμβούλιο Καρπενησίου κ. Δημήτρης Γκορόγιας και ο δημοτικός σύμβουλος Γιάννης Ίβρος.

Εκ μέρους της Αδελφότητας Μικροχωριτών, η Πρόεδρος Κυριακή Αϊβαλιώτου κατέθεσε στεφάνι και απήγγειλε τους στίχους της Ναυσικάς Φλέγγα, σε κλίμα συγκίνησης. Η Αδελφότητα Μικροχωριτών μερίμνησε για τα κόλλυβα και τον καφέ μετά τη λειτουργία. Ο Δήμος μερίμνησε για τα στεφάνια. Τα Ευρυτανικά Νέα κάλυψαν δημοσιογραφικά το γεγονός.

*

Τα ονόματα ΟΛΩΝ των μαρτύρων που δολοφόνησαν οι Ιταλοί ήταν: **Χρήστος Φλέγγας**, ετών 58, πρόεδρος της κοινότητας Μικρού Χωριού – τον εκτέλεσαν, **Νίκος Κυρίσης**, ετών 75, παλαιάμαχος πρόεδρος Μικρού Χωριού – τον εκτέλεσαν, **Γιάννης Καρυοφύλλης**, ετών 54, δάσκαλος από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Χρήστος Μέρμηγκας**, ετών 75, αρχίατρος από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Δημήτρης Δασκαλάκης**, ετών 58, ανάπηρος από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Θεόδωρος Οικονόμου**, ετών 56, ανάπηρος από Μεγάλο Χωριό – τον

εκτέλεσαν, **Γιάννης Μεσίρης**, ετών 45, ανάπηρος από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Διονύσης Μαντζιούτας**, ετών 26, τηλεγραφητής από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Κώστας Αραπογιάννης**, ετών 28, επαγγελματίας από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Βασίλης Παλιούρας**, ετών 34, επαγγελματίας από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Ανδρέας Σιταράς**, ετών 67, από Μεγάλο Χωριό – τον εκτέλεσαν, **Αθηνά Δερματά**, από Μεγάλο Χωριό – την έκαψαν ζωντανή, **Χαρίλαος Κατσιμπας**, ενωμοτάρχης, από Μεγάλο Χωριό – τον έκαψαν ζωντανό, **Δημήτρης Βαστάκης**, ετών 42, δάσκαλος και παπάς από Μεγάλο Χωριό – τον έκαψαν ζωντανό.

*

Ναυσικά Φλέγγα – Το τραγούδι του Άρη

Αναστενάζουν τα βουνά κι ο ήλιος σκοτεινιάζει
το δόλιο το μικρό χωριό και πάλι ανταριάζει.

Λαμποκοπούν χρυσά σπαθιά, πέφτουν τουφέκια ανάρτια
ο Άρης κάνει πόλεμο με αντάρτες παλληγιάρια.

Έλα βρε άπιστε Ιταλέ, κοροΐδο Μουσολίνι
να μετρηθούμε εδώ μαζί να δεις το τι θα γίνει.

Δεν έχεις γέρους κι άρρωστους, μικρά παιδιά να σφάζεις,
μηδέ κορίτσια ντροπαλά, ούτε χωριά να κάψεις.

Μανάδες για να τυραννάς στη μέση στο παζάρι,
έχεις μπροστά σου σήμερα τον Καπετάνιο Άρη.

Που γρήγορος σαν τον αετό, σαν το γοργό τ' αγέρι
προδότες έσφαξε πολλούς με δίκιοπο μαχαίρι.

Εθνικές και Αυτοδιοικητικές Εκλογές 2023

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται τα αποτελέσματα των δυο εθνικών και των αυτοδιοικητικών εκλογών του 2023, όπως αυτά καταγράφηκαν στο εκλογικό διαμέρισμα Μικρού Χωριού. Το Δ.Σ. της Αδελφότητας Μικροχωριτών εύχεται καλή θητεία στον νεοεκλεγέντα δήμαρχο, κύριο Χρήστο Κακκαβά, καθώς και στο -τριμελές πλέον- Συμβούλιο της τοπικής κοινότητας του χωριού μας, που αποτελείται από τους/ις Τάκη Φλέγγα, Δώρα Ντζούφρα και Λένα Νασιοπούλου.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΟΜΜΑ	ΜΑΙΟΣ 2023		ΙΟΥΝΙΟΣ 2023	
	Ψήφοι	Ποσοστό	Ψήφοι	Ποσοστό
Ν.Δ.	53	41,73%	53	42,74%
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-Π.Σ.	30	23,62%	21	16,94%
Κ.Κ.Ε.	15	11,81%	15	9,68%
Π.Α.ΣΟ.Κ.-ΚΙΝ.ΑΛ.	10	7,87%	11	8,87%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	3	2,36%	4	3,23%
ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	3	2,36%	1	0,81%
ΜΕΡΑ 25	2	1,57%	3	2,42%
ΝΙΚΗ	1	0,79%	4	3,23%
ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ	-	-	4	3,23%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	28,95%		27,63%	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2023

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ	Ψήφοι	Ποσοστό
ΣΠΑΝΟΣ Φ. – ΕΠΙΜΕΝΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	74	49,01%
ΓΚΛΕΤΣΟΣ Α. – ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	44	29,14%
ΜΠΑΣΔΕΚΗΣ Κ. – ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ Σ. ΕΛΛΑΔΑΣ	24	15,89%
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ Λ. – ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ Η ΣΤΕΡΕΑ	5	3,31%
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ Κ. – ΣΤΕΡΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	4	2,65%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	34,57%	

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2023

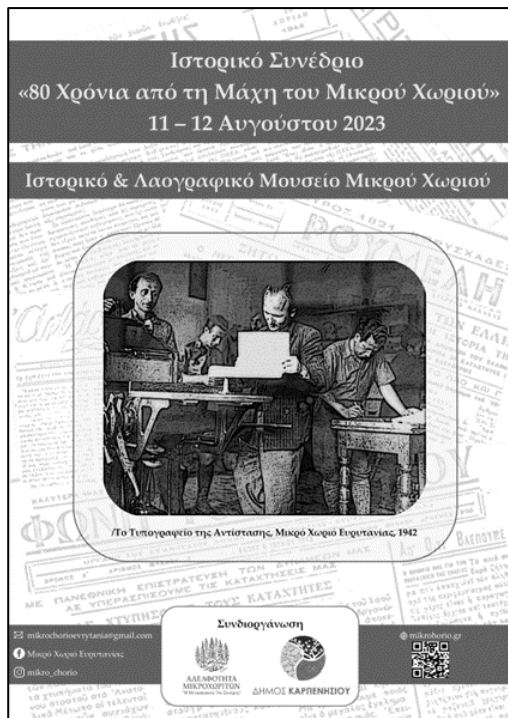
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ	Ψήφοι	Ποσοστό
ΑΛΛΑΓΗ ΠΟΡΕΙΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	104	66,24%
ΔΥΝΑΜΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΖΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ	48	23,62%
ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	5	3,18%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		34,57%

Μήνυμα της Θεοδώρας Ντζούφρα

Μετά τα αποτελέσματα των εκλογών της 8^{ης} Οκτωβρίου αισθάνομαι την υποχρέωση και νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά από καρδιάς και δημόσια τους χωριανούς μου, που με τίμησαν και έδειξαν εμπιστοσύνη σε έμένα με την ψήφο τους. Θέλω και ευελπιστώ, να φανώ αντάξια των προσδοκιών τους και όλοι μαζί να συνεργαστούμε για ένα καλύτερο μέλλον για το χωριό μας!!!

Με εκτίμηση,
 Θεοδώρα Ντζούφρα
 Μικρό Χωριό, 20/10/23

Ιστορικό Συνέδριο: «80 Χρόνια από τη Μάχη του Μικρού Χωριού»

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών αισθανόμενη την ιστορική ευθύνη που τη βαραίνει, αποφάσισε να τιμήσει τη συμπλήρωση των 80 ετών από τη Μάχη του Μικρού Χωριού, που διεξήχθη στις 18 Δεκεμβρίου 1942, με τη διοργάνωση ενός διήμερου ιστορικού συνεδρίου.

Είκοσι χρόνια μετά την τελευταία διοργάνωση συνεδρίου μνήμης από την Αδελφότητα, και με ελάχιστους πια από τους Μικροχωρίτες αγωνιστές και αγωνίστριες της Εθνικής Αντίστασης εν ζωή, μια τέτοια εκδήλωση γίνεται ακόμη πιο επιτακτική. Οφείλουμε να κρατήσουμε τη μνήμη ζωντανή, να

τιμήσουμε τους προγόνους μας και την παρακαταθήκη τους, να διηγηθούμε στις νέες γενιές όλα αυτά που έγιναν στο Χωριό. Το Χωριό έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση και έγινε δημοσιογραφικός, πολιτικός και πολιτιστικός κόμβος. Εδώ κανένα παιδί δεν πέθανε από αστία, γιατί τα φρόντιζαν οι Μικροχωρίτισσες της Εθνικής Αλληλεγγύης, τα κορίτσια της ΕΠΟΝ. Εδώ υπήρχε ραδιόφωνο κι ένα ευρύ δίκτυο μυστικών πληροφοριοδοτών που δούλευαν για την Αντίσταση. Εδώ τυπώνονταν οι εφημερίδες που εμπύχωναν το λαό για την επικείμενη απελευθέρωση, στο Τυπογραφείο. Εδώ οι άντρες πήραν τα όπλα των παππούδων τους και δεν κοίταξαν πίσω. Εδώ έγινε η πρώτη μάχη των ανταρτών του Άρη Βελουχιώτη. Δεκατρείς Μεγαλοχωρίτες και Μικροχωρίτες κήκαν, εκτελέστηκαν, βασανίστηκαν. Πολλοί περισσότεροι φυλακίστηκαν. Το Μικρό Χωριό κήκε από Ιταλούς φασίστες και Γερμανούς ναζί επειδή αντιστάθηκε.

Το διήμερο των εκδηλώσεων διοργανώθηκε με σεβασμό και επιμέλεια. Η οργανωτική επιτροπή του Δ.Σ. απευθύνθηκε στον Δήμο Καρπενησίου για αρωγή και στον τοπικό Τύπο για στήριξη, και όλοι έβαλαν

τα δυνατά τους σε ένα πολύ πλούσιο καλοκαίρι πολιτιστικών εκδηλώσεων στο Καρπενήσι. Ενημερώθηκαν όλοι οι τοπικοί φορείς και οι άνθρωποι της αυτοδιοίκησης και εκδόθηκε Δελτίο Τύπου στα τοπικά ΜΜΕ. Τις ημέρες των εκδηλώσεων, όσοι και όσες έπρεπε ήταν εκεί. Και πρώτοι οι Μικροχωρίτες και οι Μικροχωρίτισσες, πάνω από 150 άτομα γέμισαν την αίθουσα των εκδηλώσεων και τις δύο ημέρες. Γνωρίστηκαν οι γενιές μεταξύ τους, μετά από τη στεία περίοδο της έξαρσης του κορονοϊού. Πολλά θερμά λόγια και ζεστές αγκαλιές στο περιθώριο των ομιλιών και τις δύο ημέρες. Η συγκίνηση μεγάλη.

Την πρώτη ημέρα, 11 Αυγούστου, το απόγευμα, η Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Αϊβαλιώτου καλωσόρισε θερμά το κοινό και μίλησε για τη δράση του συλλόγου για τη διάσωση της τοπικής ιστορικής μνήμης. Εκ μέρους του ΕΚΕΠΠΠΑΔΗΚ, η Κλαυσιώτισσα κ. Κωνσταντία Τσιουγκρή χαιρέτησε τη διοργάνωση και τόνισε την πρωτοβουλία της αυτοδιοίκησης για τη θέσπιση ημέρας μνήμης των εκτελεσθέντων στις Λόγγοβες. Ο Πρόεδρος της Κοινότητας, κ. Τάκης Φλέγγας, υποδέχτηκε με τη σειρά του τους προσκεκλημένους και εξέφρασε τη χαρά του για τη συνάντηση. Τέλος, εκ μέρους της Λαϊκής Συσπείρωσης Καρπενησίου, ο υποψήφιος δήμαρχος κ. Γιώργος Μπακογιώργος, με λόγια μεστά μίλησε για την ιστορία του τόπου.

Στη συνέχεια, η κ. Σκοτίδα, η Δήμητρά μας που με ευγένεια υποδέχεται τους επισκέπτες του Μουσείου τον τελευταίο χρόνο, πήρε την σκυτάλη και μας ξενάγησε στους χώρους του. Τότε είδαμε και για πρώτη φορά την αναβάθμιση της φωτογραφίας του Σπύρου Μελετζή, δωρεά των αδελφών Κρίκου: η φωτογραφία του Τυπογραφείου που αποτυπώνει τους εργαζόμενους επί το έργο μεγάλωσε και φωτίστηκε κατάλληλα και πλέον δεσπόζει στην αίθουσα εθνικών αγώνων. Η φωτογραφία αναδείχθηκε με αφορμή την τιμήση των 80 ετών και χρησιμοποιήθηκε στην αφίσα του συνεδρίου και στο εξώφυλλο του παρόντος τεύχους των Μικροχωρίτικων Γραμμάτων.

Τη δεύτερη μέρα του συνεδρίου, 12 Αυγούστου το μεσημέρι, απηύθυνε χαιρετισμό ο υποψήφιος δήμαρχος με τον συνδυασμό «Αλλαγή Πορείας» κ. Χρήστος Κακαβάς, εξαιρώντας την πρωτοβουλία της διοργάνωσης. Τη συνεδρίαση άνοιξε με την

ανακοίνωσή της η Δρ. Βασιλική Λάζου, διδάσκουσα στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Η κ. Λάζου ανέλυσε το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της γιγάντωσης της Αντίστασης στην Ελλάδα ενώ εν συνεχεία, η υποψήφια διδακτόρισα στο ίδιο τμήμα, κ. Μαρία Τσαρτσιανίδου, μάς έδωσε το περίγραμμα των γεγονότων που οδήγησαν στη Μάχη του Μικρού Χωριού και ανέλυσε τη σημασία της στην εξέλιξη του αγώνα. Η ομιλία του συγχωριανού μας, συνταξιούχου εκπαιδευτικού κ. Γιώργου Τσατσαράγκου ήταν από την οπτική γωνία του άμαχου πληθυσμού. Η ομιλία του κ. Τσατσαράγκου μας συγκλόνησε όλους, μετακινώντας την εστίαση από τα πολεμικά γεγονότα στο φόβο και την αβεβαιότητα των ηλικιωμένων, γυναικών και παιδιών που έπρεπε να παραμείνουν ασφαλή από την ένοπλη σύρραξη και στη συνέχεια από τα φασιστικά αντίποινα. Ο φόβος έδωσε τη θέση του στην οδύνη στη θέα του καμένου Μικρού Χωριού. Η στιγμή που η κόρη του και ο εγγονός του ανέγνωσαν το ποίημα του, ήταν βαθιά συγκινητική και γλυκιά. Στην συνέχεια, ο δημοσιογράφος Σπύρος Κρίκος, αντιπρόεδρος της Αδελφότητας Μικροχωριτών και μέλος ΔΣ ΕΣΠΗΤ, περιέγραψε την οργάνωση και παραγωγή του αντιστασιακού Τύπου στην Ευρυτανία με επίκεντρο το Τυπογραφείο του Μικρού Χωριού, στο οποίο εργαζόταν τότε ο αείμνηστος πατέρας του, Δημήτρης Κρίκος. Κλείνοντας τον κύκλο των ομιλιών, τον λόγο πήρε ο συγγραφέας και συγχωριανός μας, ο κ. Διονύσης Χαριτόπουλος. Με γνώση των μαρτυριών που του έχουν εμπιστευθεί οι ίδιοι οι αγωνιστές, μάς εξιστόρησε τη διεξαγωγή της Μάχης, ζωντανεύοντάς την μπροστά μας. Συγχαρητήρια σε όλους τους ομιλητές και όλες τις ομιλήτριες, όπως και σε όσους πήραν το λόγο για να προσθέσουν ακόμη ένα λιθαράκι στη συζήτηση που ακολούθησε.

Το Δ.Σ. επιμελήθηκε βασιζόμενο στις δυνάμεις του, όλα τα στάδια της διοργάνωσης. Το φυλλάδιο και η αφίσα της έγιναν σε συνεργασία με τον κ. Κωνσταντίνο Λαμπρόπουλο. Τα νόστιμα κεράσματα (που έγιναν ανάρπαστα) τα προμήθευσε το «Γλυκοπλα-

στείο» στο Καρπενήσι. Με οδηγό την «μικροχωρίτικη φιλοξενία», οι προσκεκλημένες ομιλήτριες έμειναν στο ξενοδοχείο του κ. Κώστα Τσινιά και δείπνησαν στο «Ρίζωμα» και στην «Πόλη». Οι κ.κ. Λάζου και Τσαρτσιανίδου δεν είχαν λόγια να ευχαριστήσουν τους Μικροχωρίτες για αυτήν την εμπειρία, συγκινημένες κι αυτές από την αγάπη όλων για τον τόπο τους. Ιδιαίτερη μνεία στα Ευρυτανικά Νέα και τον δημοσιογράφο κ. Γιώργο Ζαλοκώστα που κάλυψε την εκδήλωση λεπτομερώς σε ειδικό αφιέρωμα στο φύλλο της Τετάρτης 16 Αυγούστου. Η επιτυχία της εκδήλωσης οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Η προσέλευση του κόσμου του χωριού ήταν μνημειώδης. Οι ομιλίες ήταν άρτιες και αρμόζουσες στην εποχή και τη σημασία της εκδήλωσης. Οι προσπάθειες του Δ.Σ. και των ανθρώπων κοντά στην Αδελφότητα για την άρτια διοργάνωση και φιλοξενία. Το ιστορικό συνέδριο στο Μικρό Χωριό ήταν ένα από τα πολλά επιτυχημένα πολιτιστικά γεγονότα του περσινού καλοκαιριού στην Ευρυτανία.

Η ιστορία δεν είναι μια νεκρή ανάμνηση, έχει τεράστια δύναμη και αυτό φαίνεται από το πόσο έχει επηρεάσει την τύχη του Μικρού Χωριού και το πώς αισθάνονται οι Μικροχωρίτες για τον τόπο τους. Η ιστορία είναι ζωντανή, θερμαίνει συζητήσεις, επιτρέπει νέες ανακαλύψεις κάθε φορά που τίθεται σε δημόσια διαβούλευση. Πάντα με σεβασμό στα πραγματικά, αδιάψευστα γεγονότα, πάντα με σεβασμό στο αίμα που χύθηκε, ιδιαίτερα σε αυτό που χύθηκε αδικώς. **Όλες οι εισηγήσεις θα δημοσιευθούν σε ειδικά αφιερωμένη έκδοση στο κοντινό μέλλον.** Στο παρόν τεύχος, παρατίθεται η εναρκτήρια ομιλία της Προέδρου του συλλόγου, κ. Κυριακής Αϊβαλιώτου:

«Κυρίες και Κύριοι, εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας Μικροχωριτών σας καλωσορίζω και θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που τιμάτε με την παρουσία σας το συνέδριο ιστορικής μνήμης για τα 80 Χρόνια από τη Μάχη του Μικρού Χωριού.

Ως Αδελφότητα, νιώθουμε χαρά και ικανοποίηση που καταφέραμε να διοργανώσουμε το συνέδριο αυτό. Ήταν ένα οφειλόμενο χρέος στη μνήμη των προγόνων μας, που πάλεψαν και έδωσαν τη ζωή τους γι' αυτόν τον τόπο. Τη σημερινή μας εκδήλωση τιμούν με την παρουσία τους οι παρόντες εκπρόσωποι τοπικών φορέων, επιστημονικών–πολιτιστικών συλλόγων και μέσων μαζικής ενημέρωσης Στερεάς Ελλάδας και Ευρυτανίας, Εκπρόσωποι Τοπικών Δημοτικών Συμβουλίων κ.λπ.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους εκλεκτούς ομιλητές του συνεδρίου για τη συμμετοχή τους: την κα Βασιλική Λάζου, διδάσκουσα θέματα νεότερης και σύγχρονης Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την κα Μαρία Τσαρτσιανίδου, υποψήφια διδάκτορα του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ, τον κο Γεώργιο Τσατσαράγκο, συνταξιούχο εκπαιδευτικό, τον κο Διονύση Χαριτόπουλο, συγγραφέα γνωστό σ' όλους μας από την πολύχρονη σχέση του με το χωριό μας, από τους πιο καθοριστικούς συγγραφείς της γενιάς του, και τον δικό μας Σπύρο Κρίκο, δημοσιογράφο.

Η διοργάνωση του Συνεδρίου έχει ως σκοπό τη διατήρηση της τοπικής ιστορικής μνήμης και την απότιση φόρου τιμής στους αγωνιστές και στις αγωνίστριες της Εθνικής Αντίστασης και στα θύματα της Κατοχής. Γνωρίζοντας ότι οφείλουμε την ελευθερία μας στους αγώνες των προγόνων μας, σάς καλέσαμε για να συζητήσουμε μαζί για το όχι πολύ μακρινό παρελθόν που στιγμάτισε την ιστορία του τόπου μας. Όταν η καθημερινή ζωή απαιτούσε αβάσταχτες θυσίες και οριζόταν από τα πανανθρώπινα ιδανικά της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας. Για τα 80 χρόνια από τη Μάχη των ανταρτών του Άρη Βελουχιώτη που συμπληρώθηκαν πριν λίγους μήνες, 18 Δεκεμβρίου 1942 – 18 Δεκεμβρίου 2022.

Τιμούμε την μνήμη τους σε ένα ιστορικό κτίριο, που χτίστηκε το 1934, το πρώην Δημοτικό Σχολείο του Μικρού Χωριού. Σε αυτές τις αίθουσες πολλοί γονείς και παππούδες μας έχουν μάθει τα πρώτα τους γράμματα και έχουμε ακούσει ιστορίες για τα χρόνια εκείνα που λειτουργούσε ως σχολείο. Εδώ οι Ιταλοί κράτησαν τους πρώτους ομήρους του χωριού τον Οκτώβριο του 1942, πριν τους μεταφέρουν στις φυλακές της Λαμίας. Εδώ γίνονταν οι συνεδριάσεις του Λαϊκού Δικαστηρίου. Αυτό γνώρισε και τη μανία των Γερμανών κατακτητών, αφού το έκαψαν ολοσχερώς τον Αύγουστο του 1944.

Πολύ αργότερα, κι έχοντας βιώσει αυτός ο τόπος τις καταστροφές όχι μόνο του πολέμου και της ξενιτειάς αλλά και φυσικές όπως της κατολίσθησης του 1963, η Αδελφότητα αλλά και όλοι οι κάτοικοι αποφάσισαν να διαφυλάξουν ό,τι έχει διασωθεί από την ιστορική κληρονομιά του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας. Το υλικό που από θαύμα βρέθηκε, μετά από τις αλλεπάλληλες καταστροφές, συγκεντρώθηκε και ταξινομήθηκε στο κτίριο αυτό, ώστε να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο. Έτσι, το 1970, με την αρωγή της πολιτείας, επισκευάζεται το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου και η Αδελφότητα αρχίζει να συγκεντρώνει και να εκθέτει λαογραφικό και άλλο μουσειακό υλικό. Από Πνευματική Γωνιά, με πολύχρονη και επίπονη προσπάθεια, μετατρέπεται σε Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο και ξεκινά τη λειτουργία του το 2011.

Στις πέντε αίθουσές του βρίσκονται ιστορικά και λαογραφικά τεκμήρια για τη συμπεριφορά της μικρής κοινωνίας του χωριού μας στους αγώνες για επιβίωση, για πρόοδο, για εθνική ανεξαρτησία. Όλα τα εκθέματα προέρχονται από δωρεές Μικροχωριτών. Τα εκθέματα παρουσιάζονται με χρονολογική-θεματική σειρά και δείχνουν την δράση των κατοίκων του χωριού στους προηγούμενους αιώνες, καθώς και τη συμβολή τους στους αγώνες για ανεξαρτησία και δημοκρατία από την Επανάσταση του 1821 ως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Εθνική Αντίσταση. Οι συλλογές περιλαμβάνουν ιστορικά έγγραφα, πλούσιο φωτογραφικό υλικό, ονόματα αγωνιστών, πεσόντων, εκτελεσθέντων και θυμάτων, εικόνες από την κατοχή, το χρονικό της ιστορικής μάχης του

Μικρού Χωριού, στοιχεία από το τυπογραφείο της Εθνικής Αντίστασης, όπως και οικιακό-αγροτικό εξοπλισμό.

Πόσο δύσκολο ήταν αυτό το εγχείρημα; Το αποδεικνύει η ιστορία του Μικρού Χωριού. Το Μικρό Χωριό στην Κατοχή κήκε τόσο από τους Ιταλούς όσο και από τους Γερμανούς. Από τα 256 καταγεγραμμένα σπίτια του χωριού κήκαν τα 220 και λεηλατήθηκαν όλα τα υπάρχοντά τους από τους κατακτητές. Έτσι, για το χωριό μας, όπως και για άλλα χωριά της πατρίδας μας, είχε χαθεί οριστικά πολύτιμο ιστορικό και λαογραφικό υλικό. Δυστυχώς, μετά τα ερείπια που άφησε ο πόλεμος, προστέθηκε και η καταστροφή της κατολίσθησης του 1962. Εκεί που όλα έμοιαζαν να έχουν τελειώσει για το δόλιο το Μικρό Χωριό, οι άνθρωποι του βρήκαν το σθένος να παλέψουν για τον τόπο τους!

Έτσι, σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα, διοργανώνονται από την Αδελφότητα έρανοι και διαβήματα στους αρμόδιους φορείς για την ανακούφιση των ανθρώπων του χωριού από τις πληγές που άφησε η κατολίσθηση και μετά από ένα χρόνο ξεκινά η ανοικοδόμηση του Νέου Χωριού. Παράλληλα δεν εγκαταλείπεται το Παλιό και γίνονται προσπάθειες για την αποκατάσταση των κατεστραμμένων ιστορικών κτιρίων του χωριού. Το σχολείο, η εκκλησία, ο δημοτικός ξενώνας ήταν ανάμεσα σε αυτά που επισκευάστηκαν. Στυλοβάτες του Συλλόγου υπήρξαν όλοι οι Μικροχωρίτες-μέλη του, με πρώτους εκείνους που είχαν μεταναστεύσει στην Αμερική ή σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας, αλλά και η Καπνοβιομηχανία Γ.Α. Κεράνης, με τους Μικροχωρίτες κύριους μετόχους της, Ευγενία και Σοφοκλή Φλέγγα και Νικόλαο Α. Κεράνη.

Αξιομνημόνευτο το έργο των προηγούμενων προέδρων. Ενδεικτικά αναφέρω :

- τον Γεώργιο Δημόπουλο, που συντόνιζε τις ενέργειες για την ανακατασκευή του Σχολείου, ξεκινώντας τη λειτουργία του ως Πνευματική Γωνιά.
- τον επί σειρά ετών Πρόεδρο της Αδελφότητας, αείμνηστο Θανάση Κεράνη, που στήριξε το έργο της Αδελφότητας με σημαντικές δωρεές και πλούσια δραστηριότητα για την αποκατάσταση των καταστροφών.
- τον Κλεομένη Κουτσούκη, για πολλά χρόνια Πρόεδρο της Αδελφότητας, που με τη μεθοδικότητα που απαιτούσε η επιστήμη του συγκέντρωσε και ταξινόμησε σπάνιο υλικό από πηγές και χειρόγραφα. Με πλούσια συγγραφική δραστηριότητα και πολύχρονες ενέργειες για την προώθηση της ιδέας για τη δημιουργία του μουσείου,

ξεκίνησε την έκδοση του περιοδικού ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ που είναι ένας ιστορικός θησαυρός.

- την Αιμιλία Κουτσούκη, την ψυχή της προσπάθειας αυτής και της οργάνωσης και παρουσίασης των συλλογών του μουσείου. Για τις ενέργειες με τις οποίες το Μουσείο χρηματοδοτήθηκε και εντάχθηκε στο Μητρώο Πολιτιστικών Φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού.
- τον επίσης επί σειρά ετών πρόεδρο Γιάννη Αρώνη, που ξεκινά την προεδρία του με τα εγκαίνια του μουσείου, στις 17 Ιουλίου 2011. Με την σύζυγό του, Πόλυ Αρώνη, φρόντιζαν ακούραστα για χρόνια να παραμένει ανοικτό το μουσείο για τους επισκέπτες.
- τον Θανάση Παπαθανασίου, που επί προεδρίας του ψηφιοποιήθηκαν όλα τα τεύχη των ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, σημαντική πηγή της ιστορίας του χωριού, και είναι πλέον προσβάσιμα από τη σελίδα του συλλόγου.

Για την επίπλωση της αίθουσας της Εθνικής Αντίστασης είναι αξιομνημόνευτη η συμβολή των αδελφών Σπύρου και Κώστα Κρίκου, στη μνήμη του πατέρα τους Δημητρίου Κρίκου, Αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης, ο οποίος, επί σειρά ετών, πάσχιζε να εξασφαλίσει υλικό για το Μουσείο μας και ιδιαίτερα για την αίθουσα Εθνικών Αγώνων. Για τον αγαπητό δάσκαλο Παπαδή Γεώργιο που πρόσφεραν στη μνήμη του οι κόρες του. Ήταν τότε δάσκαλος στο σχολείο... πολύ αργότερα, το 1976 που επισκέφτηκε ξανά το χωριό, έγραφε για τη συγκίνηση που ένιωσε αντικρίζοντας το σχολείο και τις τρομακτικές στιγμές που έζησε στην Κατοχή με τους μαθητές του εδώ.

Επίσης, από το Μεγάλο Χωριό δόθηκαν γενναίες δωρεές στη μνήμη του εκτελεσθέντος δάσκαλου Γιάννη Καρνοφύλλη από τα παιδιά του και στήριξαν την προσπάθειά μας κι άλλοι πολλοί. Πολλοί Μεγαλοχωρίτες, Ευρυτάνες και όχι μόνο, που στάθηκαν δίπλα στους Μικροχωρίτες όλα τα χρόνια αρωγοί και συνοδοιπόροι στην προσπάθεια για διατήρηση της ιστορικής μνήμης του Μικρού Χωριού με τη μεγάλη ιστορία.

Οι Μικροχωρίτες δεν ξέχασαν ποτέ! Στους τόπους μαρτυρίου ανεγέρθηκαν μνημεία για να μη λησμονηθεί ό,τι συνέβη εδώ τα Χριστούγεννα του 1942...

- στις Λόγγοβες, τόπο εκτέλεσης των πατριωτών, κοντά στην πλατεία του χωριού, για τη μνήμη των Μεγαλοχωριτών, του παπασκάλου Δημήτρη Βαστάκη και του ενωμοτάρχη Χρήστου Κατσίμπα, που τους έκαψαν ζωντανούς,

- στον περίβολο της Μεταμόρφωσης, μαρμάρινη πλάκα στη μνήμη των εθνομαρτύρων Μεγαλοχωριτών – Μικροχωριτών, που φυλακίστηκαν και μαρτύρησαν στο απέναντι από την εκκλησία ερειπωμένο κτίριο, τον Δεκέμβρη 1942.
- στο σημείο που χάθηκε ο γενναίος μαθητής Κωνσταντίνος Μπίρτσας, ο αντάρτης Κλέαρχος...
- ακόμα και στην είσοδο της σπηλιάς Μπλουρέτζα, που κρύφτηκαν οι κυνηγημένοι Μικροχωριτές, στήθηκε μαρμάρινη πλάκα.

Την ιστορία του Μικρού Χωριού στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, την έγραψαν Μικροχωριτές. Στο αρχείο του μουσείου φυλάσσονται μεταξύ άλλων κείμενα των Γιάννη Δ. Δερματά, Δημητρίου Σπ. Δερματά, του Γιάννη Μανίκα, του Νικολάου Κ. Δημόπουλου, της Ναυσικάς

Φλέγγα – Παπαδάκη. Ξεχωριστή αξία για το Μουσείο μας έχουν οι δεκάδες γραπτές προσωπικές μαρτυρίες Μικροχωριτών. Μας μεταφέρουν βιώματα, από το χωριό, από το μέτωπο όπου πολέμησαν, αποτυπώνοντας συγκλονιστικά γεγονότα. Είναι κείμενα γραμμένα από απλούς ανθρώπους που τα έγραψαν για να μείνουν στην ιστορία, προτού τα σβήσει ο χρόνος. Είναι αυθεντικές περιγραφές, που προκαλούν το ενδιαφέρον επισκεπτών και ερευνητών.

Ένα Μουσείο σύγχρονο όμως δεν μπορεί να είναι μια έκθεση λαογραφικών ή άλλων αντικειμένων. Θα πρέπει να μπορεί να παράγει και να διαδίδει πολιτισμό μέσα από τις εκθέσεις, τις αρχειοθήκες του, τα βιβλία του, τις εκδηλώσεις του. Το Μουσείο μας έχει πολλά περιθώρια εμπλουτισμού και είναι πάντα διαθέσιμο στην διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στα άμεσα σχέδια μας είναι να έρθουμε σε επαφή με μουσειολόγους και ειδικούς για τις διαδικασίες που απαιτούνται αναφορικά με τον εμπλουτισμό των συλλογών και τη σωστή συντήρηση ιδιαίτερα των γραπτών τεκμηρίων, που είναι και τα πιο ευάλωτα στο χρόνο.

Σε αυτή μας την προσπάθεια ευελπιστούμε στην αρωγή της πολιτείας, των τοπικών αρχών, όσο και συγχωριανών και φίλων. Σας ευχαριστούμε όλους που τιμάτε τη σημερινή μας εκδήλωση. Είμαστε βέβαιοι πως την ίδια ανταπόκριση θα έχουμε και για κάθε μελλοντική εκδήλωση, χρήσιμη για το τόπο μας.»

Αδημοσίευτο Ιστορικό Τεκμήριο: Η Μαρτυρία της Αλεξάνδρας Δημοπούλου

Ο κ. Σπύρος Μουχρίτσας έστειλε στην Αδελφότητα το χειρόγραφο ημερολόγιο της θείας του, Αλεξάνδρας Δημοπούλου, στο οποίο στις 5 Γενάρη του 1943 περιγράφει με συγκλονιστικό τρόπο τις ώρες της Μάχης και των φασιστικών αντιποίνων από την πλευρά του άμαχου πληθυσμού. Το ημερολόγιο φυλάσσεται πλέον στο Μουσείο ενώ η μεταγραφή για τις ανάγκες του περιοδικού έγινε με την αρωγή του Κωνσταντίνου Λαμπρόπουλου.

Εν Μικρώ χωριό τη 5-1-43

Αρχή Οδινόν

Στις 27 του Μηνούς Δεκεμβρίου η ώρα 2 τα μεσάνηχτα χιτιπούν η καμπάνες δίχως να ξέρομε τη συμβένη σηκόθηκα με μεγάλη αγωνία να μάθο τή συμβένη ο κόσμος κιμόταν ίσιχία ήταν φωτχιά δυνατή βλέπο στο σχωλίο Βονάζω στη χειτονιά δεν ήξεραν όμως άλως έλεγε αντάρτες άλως έλεγε ηταλή όσπου να φέξη ήπα πότε επιτέλος έφεξε σηκόθηκα βγήκα έξω έμαθα ότη ήταν αντάρτες το χωρχιό ήταν άνο κάτω όσα βάζαμε στο νου μας όλα μας βρίκαν δεν προλάβαμε να φάμε το μεημέρι ακούο φωνές κλάματα το χωρχιό αναστατόθηκε ροτάο έρχοντε ηταλή μου λέη κάπχια χιτόνισα τότε τα έχασα δεν ξέραμε τη θα γίνη άρχισαν ο κόσμος να φεύγη μικρή μεγάλη μου έλεχαν τα κορίτσια που περνουσαν παμε Αλεξάνδρα τη κάθεσε έκλεχαν και φώναζαν σαν να ήξεραν τη τους περιίμενε

Σε 10 λεπ της ωρας το χωρχιό ήχε εκκενοθή μόνο κανάς γέρος ή γριά πολλή έμινε μέσα εμείς ήχαμε εντολή από τον πατέρα μου να καθίσομε σπίτη δεν πέρασε πολλή ώρα φτάνουν η ηταλή στο μπάτο στο χωρχιό όπως καθόμουν στο μπαλκόνι άκουσα πηροβολισμούς άρχισε ο πόλεμος τα παράθιρα από το στίτι μου τριτσοβολούσαν μπένο μέσα βλέπο την Μικρή Αδερφή μου να κλέη τη να κάνο τότε άρχισαν να πέφτουν πιο δυνατή πηροβολισμή βγένου στην πόρτα ροτάο κάπχιο γίτονα γέρο που ήχε μήνη τι να κάνομε με κιότεφε με της κουβέντεστου

Τότε τη να κάνομε ο θεός ήπαμε βοϊθός η αντάρτες φώναζαν γινεκόπεδα φιγέτε σια πού να πάμε σε σε όλα τα βουνά έπευταν σφέρες κανόνια ταραζόταν ο τόπος πιδή άροστο ήχαμε τη να το κάνομε η γιαχιά μου έκλεγε πού θα με αφίσετε εμέ αχ θεέμου. Καθίσαμε

περίπου ½ ώρα επιτέλους λέγη η γιαγιά μου φίγετε εείς κιαχό θα καθίσο με το Νίκο η Αδελφές μου από το φόβο έτρυμαν φοβήθηκε η μετέρα μου μην πάθη η καρδιά μας

Σηκονόμαστε και κλάματα και φόβο από της σφères που έπεφταν εχώ δε φορτόνομε και τη μηχανί τα σχαρόνια μου τρίπισαν ούτε να ποδιθό δεν σκεύτικα τα δακτιλιά μου πατούσαν κατάη μες τα βράχια θέλαμε 1½ ώρα να φτάσομε στο χωργιό που θα πηγέναμε. Ο Αδελφός μου ξιπόλιτος πότε φώναζε πότε έκλεγε εχώ δεν τους έφτανα έλεγα αν με πάρη καμιά σφέρα πχιος ξέρη θα με βρουν να με σιμα(ζεψουν) σκεφτηκα να την αφισο τη μηχανί έλεγα αν ζήσο και δεν έχω μηχανί έκανα υπομονή κι ας έρχονταν η σφères μπροστά μου βροχή φορτομένη κουρασμένη στενοχωριμένη φτάσαμε βρίκαμε τον πατέρα μου πήγαμε σε κάπρια θιάμου πηνασμένη καθίσαμε ήρθαν κι άλλη αδελφοξαδέρφια ήμασταν καμιά κοσιαριά

πέσαμε να κιμηθούμε πού ύπνο ήπαμε πότε να φέξη έλεγα θα βρο αδελφό ή τον σκότοσαν η ηταλή έφεξε η μητέρα μου αποφασίζη να γυρίση στο σπίτι μόλις πρόλαβε και έφτασε βλέπομε τι να ιδό ο τόπος από το ένα μέρος στο άλλο σίγνεφο πίχενε ο καπνός

τότε τη να σχευτό το επίτι μου τα ρούχα μου πού δεν θαχα ούτε πουκάμισου να αλάξο ή τη Μητέρα μου τη γιαγιά μου τον κακόμηρο Αδελφό μου όπου να έκανα έκλεγα κριφά να μην με βλέπη άλος. Έλεγα όλα και όλα η μητέρα μου γιατί να πάη και αυτή στη φωτηγιά Βράδγιασε και η 2 μέρα πού να πάμε πώς να κοιμηθούν κάθε ένας έλεγε ότι έφτανε εχώ τόσο περισσότερο στονοχωριούμουν ροτούσα κανέναν μην μάθατε καΐκε το σπίτι μου άλος έλεγε το καλίφι καΐκε το ίδα από εκή άρχισαν δια τον κόσμο έλεγα αι καΐκε το καλίβι το σπίτι μου να βρο και τους δικούσμου απέναντη στη μητέρα μου αι κεχεται και το σπίτι τέλος. τη Μητέρα μου την έκλεγα ζοντανή πέρασε και αυτή η νίκτα το πρωϊ μόλις σηκοθίκαμε δεν προλάβαμε ούτε να κολατσίομε μας λένε να φίγετε από εδώ θαρθουν ηταλή ο καπνός εξακολουθούσε από το χωργιό μια που μας ήπαν έτσι όπως ήμασταν παρεες πιος να διαβή τον άλον από φοβο αν μας πχιάνανε θα μας έσφαζαν. κατά η ώρα 2 το απόγευμα ήρθε κάπχιος ξάδερφοσμου

φεύγω από την παρέα που ήχα λέο στον πατέρα μου που θα πήγενα και σε λίγη ώρα θα ξαναγίριζα μαζί με τον ξαδελφό μου και τη γυνέκα του εκεί που πήγα ήταν πολλή χωρχειανή δεν πρόλαβα να μάθο κάνα νέο διότι ήταν χαμιλώτερα από μας ακούο πιροβολισμούς ξαναφεύγω πάο πήσο στον πατέραμου στο δρομο. Έρχετε αεροπλάνο χαμίλομα πολλή ήδε κίνηση από τους χωρχειανούσμου και ρίχνη φωτοβολίδα βλέπο ένα πράγμα κόκκινο και στη μέση ένα στρογκιλό δεν ήξερα τη ήταν κανόνη τη άδιχιασε περίμενα το χάρο διότι ήταν κατ από πάνομου επιτελους έπεσε λίγο πχιό πέρα έφίχα με τρεμουλα μεγάλη στα πόδηια μου το αεροπλάνο γίριζε παρακολουθούσε το στρατό πήγα βρίκα τους δικούσμου τρίποσα κι εγώ μαζί δεν πρόλαβα να έρθο στο λοχαρχιασμο μου βλέπο τους άλλους χωρχειανούς να φεύχουν και να μας φονάζου έρχοντε ηταλή απάνο τότε τη να κάνομε να φίγομε το αεροπλάνο γίριζε δεν κοτάχαμε να μην μας θερίση το πολιβόλο να καθίσομε αν μας πχιιάσουν η ηταλή ξαναφεύγομε και πάμε σε κάτη έλατα μεγάλα εκεί καθίσαμε σιοπηλή μη μας ακούσουν κριο δυνατό έκανε λέχαμε πως θα ξενιχτίσομε πήρε να νιχτόνη ήρθε κάπχιος ξαδελφόσμου μας λέη η ηταλή τραβίχτικαν όλη προς τα εδώ ευτυχώς ήταν φεγκάρι δίχως να μηλάει κανένας ήμασταν τότε σιμαζεμένη καμιά 80ρηιά σικονόμαστε από μονοπάτι σε μονοπατη και ρχόμαστε κριομένη και χλιμένοι από στενοχώρηια στην κοριφή του χωρχειού. σπίτι δεν ήξερα αν έχω ούτε Μητέρα ούτε γιαχιά. στελνομε κάπχιιο πεδί να ιδή αν έφίχαν η ηταλή ή απόμιναν να μας πχιιάσουν γίρισε το πεδί ήχαν φίχη ξεκινίσαμε με αχονία. μόλις φτάσαμε στο χωρχειό εφτιχώς βρίκαμε τους δικούσμου το σπίτιμου ούτε βελόνι ζιμια να πάθομε άκουγες απ έξω κλάματα φωνές άρχισε η γιαχιά μου και η Μητέρα μου να μας διηγήτε πώς τα πέρασαν έκλεχα από λίπη και από χαρά το σπίτη δεν με χώραγε έλεχα θα ξανάρθουν η καιιμένη γιαχιάμου έλεγε πάνε τόρα δεν ξαναρχόντε ξημέροσε σαν να ήξερα ήχα ρούχα ξένα τα περνο και τα έδοσα όλα μαζέβο και τα ρούχα μου να ίνε έτιμα να φίγο και να τα πάρο Μαζί μου.

Ετιμαστίκαμε και καθόμασταν κάπχιια ώρα πήρε να νυχτόση ακούμε ξανρχόντε η ηταλή το χωρχειό ξανάρχισε να φεύγη πήρα κάτι ρούχα

να μην τα πολυλογώ μαζί με τον πατέρα μου και τα χόνουμε μου φάνικε σαν να μπήκα μόνιμου μέσα πήραμε και άλλα φορτομένη τα πρόβατά μας το μουλάρι μας και ξαναφεύγομε.

στο σπίτι έμινε η Μητέρα μου η γιαγιά μου και τα 2 αδέρφια μου εμείς πήγαμε στο βουνό μόνο 1 τσιολάκη πήραμε η τσιάφη εκεί ήταν 1 δάκτυλο. Βρίκαμε και άλλους εκή γινίκαμε παρέα τη κερός κρύο δι-
νατό στενοχωρια αχωνια δεν κιμίθικα καθόλου έφεξε κατά 9 το πρωϊ έρχοντε δεν περνά λίγη ώρα ξανααρχίσαν τις φωτιγίες τότε είχα α-
πελπιστή τελίως άλη έλεγα φέραν όλα τα γινεκόπεδα και θατα σφά-
ζουν τη να σκευτό αλίθια δεν μπορούσα από κανένα να πάρο
φεύγομε από εκεί και πάμε ψιλότερα μην μας προδόσουν τα ζώα
πήρε να ξανανιχτόνη από την παρέα που ηχα ήταν κάπρια έγκιος
ήρθε η ώρα να το κάνει κρύο φκιάχνομε με λατσούδες με κουβέρτες
καλίβη Πέρασε εκείνη η βραδγιά παραμονή χριστουγένόν σκεπτόμνα
τα άλλα χρόνια ήβλεπα και τη γιτόνισάμου μάλιστα και σιγκενίσμου η
πόνοι δασέβανε η φωτιγιά στο χωργιο δινάτεβε τόρα πλέον έλεγα μό-
νιμου πού να πριάσο ελπίδες δεν ίχα πώς θα έβρο σπίτι κατά η ώρα
4 απόγευμα ήρθε η Μητέρα της παθούσας να την πάρη έμαθα πως
το σπίτι μου δεν κάικε φεύγο από το βουνό ο πατέρας μου βαστούσε
την παθούσα παρ ολίγο να το κάνη στο δρόμο φτάσαμε στο χωργιο
μαθένο ότη η ηταλή δεν έφυχαν θα γιρίσουν πίσο πήρα τρέχοντας στο
σπίτι μου τους βρήκα καλά πέρνο ψωμί και ξαναφεύγω τα χριστού-
γεννα τα έκανα στο βουνό τομεσημέρι ήρθα στο σπίτι και τη πέρασε
η καιμένη μητέρα μου να γλιτόση το σπίτι ήταν αδιΐχεται ζημιες
πολλές πάθαμε μάλιστα μας πήρανε ένα μουσχαράκη 2 ημερών χα-
ριτομένο αλ απέναντη στους άλλους που έμιναν δίχως σπίτι είμε ευ-
χαριστιμένη 8 σπίτιγια ήχα γιτόνουν και μίνανε 2 μόνο
μόλις ησιχάσαμε λίγο μαθένομε στο χωράφι μας ήταν 11 άνδρες σκο-
τομένη το χωργιο ήταν όλο λιπημένο δεν άκουγες τίποτα άλλο από
μυρσιολογημα ενό τα άλλα χριστούγεννα ήχαμε χουρούς και διασκεδάσεις
σχωράτεμε όλα αυτά γίνανε σε 6 μέρες μέσα

Αλεξάνδρα

ΜΗΠΩΣ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΧΡΗΣΤΟ;

Γράφει ο Σπύρος Κρίκος, δημοσιογράφος, αντιπρόεδρος του ΔΣ της Αδελφότητας Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»

Ωραία, ο τίτλος έκανε τη δουλειά του, τράβηξε την προσοχή σου αγαπητέ αναγνώστη, και είπες «μα τι γράφει αυτός, για να δούμε», οπότε ξεκίνησες να διαβάζεις αυτές τις γραμμές...

Άσε που ο τίτλος αυτός, εκτός από ιντριγκαδόρικος, έχει και διττή σημασία, και γράφτηκε επίτηδες με κεφαλαία γράμματα ώστε να επιδέχεται δύο αναγνώσεων:

Μπορεί να θέλει να πει πως «το μουσείο μας είναι άχρηστο», δηλαδή το δικό μας μουσείο είναι άχρηστο ενώ τα υπόλοιπα μουσεία μπορεί να είναι χρήσιμα, ή μπορεί – βάζοντας έναν τόνο – να διαβαστεί ως «το μουσείο μάς είναι άχρηστο», δηλαδή γενικώς το μουσείο – το οποιοδήποτε – είναι άχρηστο για εμάς, αλλά πιθανόν, ίσως, χρήσιμο για κάποιους άλλους...

Αφού λοιπόν ο υπογράφων κατάφερε να κερδίσει την προσοχή σου, μπορεί να συνεχίσει εξηγώντας τους προβληματισμούς του για τη χρησιμότητα του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου του Μικρού Χωριού, χρησιμότητα που θέλησα να διαπιστώσω και πρόσφατα, με αφορμή μια επίσκεψη μιας παρέας φίλων από την Αθήνα στο χωριό μας... Αναφέρω τη λέξη «χρησιμότητα» επίτηδες, γιατί, πολύ συχνά, τίθεται σε όλους εμάς που ασχολούμαστε με τα κοινά του χωριού μέσα από τις τάξεις της Αδελφότητας, ένα πολύ σοβαρό ζήτημα:

Συναντά, όλη αυτή η δουλειά και η τεράστια προσπάθεια των Μικροχωριτών να στηθεί και να λειτουργήσει το Μουσείο, την ανταπόκριση που της αρμόζει ή είναι απλώς ένα «μαυσωλείο» εκθεμάτων που αφορά μόνο εμάς, και όταν είμαστε στο χωριό κάνουμε καμιά περαντζάδα στα εκθέματά του και στην ιστορία των ενδόξων προγόνων μας με διάθεση «περασμένα μεγαλεία και διηγώντας τα να κλαις»;

Έχει, δηλαδή, το Μουσείο το ανάλογο... «feedback», όπως λέμε και στο Μικρό Χωριό;;;;

Ή μήπως παραμένει απλώς ένας χώρος «μουσειακός», ένας χώρος, δηλαδή, όπου σύμφωνα με το λεξικό του Μπαμπινιώτη αναφέρεται μειωτικά ως «αυτός που δεν ταιριάζει στη σύγχρονη πραγματικότητα, που κανονικά ανήκει στο παρελθόν, ξεπερασμένος, απηρχαιωμένος, πεπαλαιωμένος»;

Μπορεί οι προβληματισμοί αυτοί, για ένα μικρό τοπικό μουσείο όπως είναι το δικό μας να φαντάζουν υπερβολικοί, την ίδια στιγμή που

σε παγκόσμιο επίπεδο οι υπεύθυνοι μεγάλων μουσείων με μακρόχρονη ιστορία και θηριώδεις προϋπολογισμούς καταβάλλουν αγωνιώδεις προσπάθειες για να καταφέρουν να τα συντηρήσουν και να προσελκύσουν κόσμο...

Σε μια εποχή που λόγω της τεχνολογίας η γνώση διαδίδεται αστραπιαία και δεν εγκλωβίζεται εύκολα στους τέσσερεις τοίχους ενός ιδρύματος, δεν παύουν – τηρουμένων των αναλογιών – οι προβληματισμοί αυτοί να απασχολούν και εμάς...

Αξίζει δηλαδή η Αδελφότητα να αναλώνει όλες της τις δυνάμεις και τους γλίσχρους πόρους της - οι οποίοι προέρχονται από το υστέρημα των Μικροχωριτών – προκειμένου να συντηρεί και να λειτουργεί το Μουσείο;

Θεωρώ πως το Μουσείο είναι άχρηστο αν παραμένει ασυντήρητο, αφρόντιστο, απεριποίητο...

Αν δεν είναι ανοιχτό, ώστε να δώσει την ευκαιρία στους πολυάριθμους επισκέπτες του χωριού μας να το γνωρίσουν...

Αν είναι μια βαρετή αποθήκη γεμάτη από κειμήλια του παρελθόντος και δεν ανανεώνεται, δεν εμπλουτίζεται, δεν αναθεωρεί και δεν βελτιώνεται...

Αν δεν είναι ελκυστικό στους επισκέπτες και φιλικό στους Μικροχωρίτες...

Αν δεν ανοίγει τις πόρτες του στην τοπική κοινωνία, στους συλλόγους, στους φορείς, στους μαθητές...

Αν παραμένει, τελικά, επαναπαυόμενο στις δάφνες του και δεν κοιτάζει μπρος το μέλλον...

Την απάντηση την έδωσε, νομίζω, μέσα από τα διθυραμβικά της σχόλια, η παρέα των φίλων από την Αθήνα που το επισκέφθηκε και δεν πίστευε ότι υπάρχει ένα τόσο αξιόλογο Μουσείο στην περιοχή...

Γι' αυτό και πιστεύω ακράδαντα ότι στην κατεύθυνση που έχει χαράξει το ΔΣ της Αδελφότητας, το Μουσείο – μας ή μάς – είναι χρήσιμο: Γιατί η ανάδειξη των εκθεμάτων και η μουσειολογική μελέτη που πραγματοποιήθηκε μετά τη ριζική ανακατασκευή του, αλλά και οι, κατά καιρούς, βελτιώσεις των χώρων του, έχουν ως αποτέλεσμα να κρατούν ψηλά το ενδιαφέρον των επισκεπτών, με αποτέλεσμα να έρχονται ξανά και ξανά...

Γιατί όχι μόνο είναι ανοιχτό για επισκέψεις σε σταθερές μέρες και ώρες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, αλλά και γιατί η εμπειριστατωμένη ξενάγηση τόσο στους χώρους του όσο και στην ιστορία του τόπου μας

από τη χαρισματική εθελόντρια μας, Δήμητρα Σκοτίδα, που είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του, κερδίζει τις εντυπώσεις όπως άλλωστε αποτυπώνεται και στα ιδιαίτερα εγκωμιαστικά σχόλια στο βιβλίο επισκεπτών...

Γιατί έχει αναδειχτεί σε πόλο έλξης, ένα τοπόσημο όχι μόνο του χωριού μας αλλά και ολόκληρης της Ευρυτανίας, αποτελώντας παράλληλα από μόνο του έναν πολιτιστικό προορισμό της ευρύτερης περιοχής, γεγονός που αποδεικνύουν και οι πολλαπλές αναφορές στα μέσα μαζικής ενημέρωσης...

Γιατί συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη του τουρισμού και δίνει προστιθέμενη αξία στην οικονομική δραστηριότητα του χωριού μας...

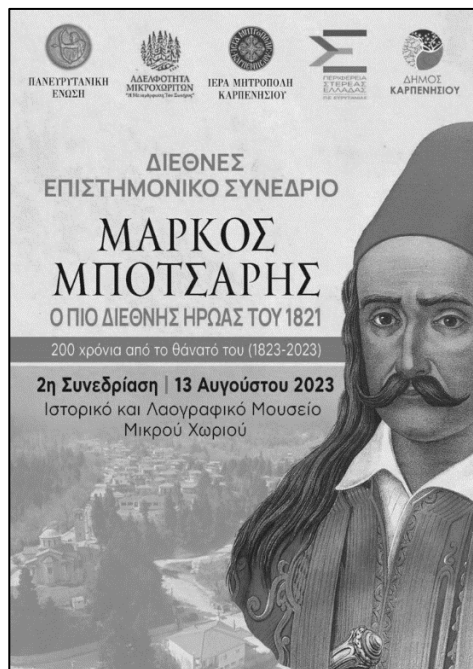
Γιατί αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους – όπου Γης – Μικροχωρίτες, οι οποίοι συνεισφέρουν τη φροντίδα και την αγάπη τους τόσο οικονομικά όσο και με εθελοντική δουλειά, για να συνεχίσει να αποτελεί το «καμάρι» μας...

Γιατί με την εξωστρέφεια, τη διοργάνωση δράσεων και εκδηλώσεων στους χώρους του – όπως ήταν το ιστορικό συνέδριο για τα 80 χρόνια από τη μάχη του Μικρού Χωριού το καλοκαίρι του 2023 – συμβάλλει αποφασιστικά στην επίτευξη των ιδρυτικών σκοπών της Αδελφότητας και στην ανάδειξη και διατήρηση της ιστορικής μνήμης του τόπου μας... Έτσι, το Μουσείο – μας ή μάς – τόσο για τους Μικροχωρίτες όσο και για τους πολυάριθμους επισκέπτες, είναι όχι μόνο χρήσιμο αλλά και απαραίτητο...

Μένουν βέβαια να γίνουν πολλά ακόμα για να συνεχίσει να έχει ζωή το Μουσείο μας, και κατ' επέκταση το χωριό μας...

Το γεγονός όμως ότι το ΔΣ της Αδελφότητας αφουγκράζεται τις απαιτήσεις των καιρών, με την πλειοψηφία να έχει πλέον η νέα γενιά των Μικροχωριτών, αποτελεί την εγγύηση ότι το Μουσείο μας κοιτάζει προς το μέλλον...

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: «Μάρκος Μπότσαρης, ο πιο διεθνής ήρωας του 1821»

Το 2023 ανακηρύχθηκε από τον Δήμο Καρπενησίου ως έτος Μάρκου Μπότσαρη, μετά από πρωτοβουλία της Πανευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς συμπληρώθηκαν 200 χρόνια από τον ηρωικό θάνατό του στη Μάχη του Κεφαλόβρυσου. Η Αδελφότητα Μικροχωριτών απηύθυνε πρόσκληση συνεργασίας στην Πανευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του αφιερωματικού έτους, κι έτσι το χωριό μας αποτέλεσε έδρα της δεύτερης συνεδρίασης του Διεθνούς Ιστορικού Συνεδρίου «Μάρκος Μπότσαρης, ο πιο διεθνής ήρωας του 1821». Η πρώτη συνεδρίαση είχε λάβει χώρα λίγες ημέρες πριν, στην Ι. Μ. Προυσού.

Την Κυριακή 13 Αυγούστου – μέσα σε ένα πυκνό τριήμερο εκδηλώσεων στο χωριό – μετά την τιμήση των πεσόντων από τους Ιταλούς στις Λόγγοβες, ξεκίνησε η δεύτερη ημέρα συνεδριάσεων. Η ομιλία της Προέδρου της Αδελφότητας, κ. Κυριακής Αϊβαλιώτου, σήμανε την έναρξη των εργασιών. Η ιστορικός και συγγραφέας κ. Κατερίνα Μπαλκούρα πήρε έδωσε ομιλία με θέμα «Μάρκος Μπότσαρης, ο Ήρωας-Άνθρωπος», ενώ συνέχισε ο Κώστας Αντ. Παπαδόπουλος, συνταξιούχος εκπαιδευτικός και συγγραφέας, με θέμα «Μάρκος Μπότσαρης: Από το Μικρό Χωριό προς την αθανασία». Η Βασιλική Λάμπα, εκπαιδευτικός και υποψήφια διδακτορίσσα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, έκανε την ενδιαφέρουσα ομιλία «Η υπεράσπιση του φυσικού χώρου των βουνών ως δημοσίων αγαθών από την κοινωνία των κλεφτών και αγωνιστών της Εθνικής Παλιγγενεσίας του 1821», ενώ, τέλος, ο δημοσιογράφος Γιώργος Δημητρίου έκλεισε τις εργασίες της δεύτερης συνεδρίασης με τίτλο ομιλίας «Ευρυτάνες Αγωνιστές στη μάχη του Κεφαλόβρυσου

Καρπενησίου (1823)», στην οποία ανέδειξε μεταξύ άλλων και την προσφορά των Μικροχωριτών στον αγώνα.

Εν αναμονή των δημοσιεύσεων όλων των εισηγήσεων, που ήταν άκρως ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες, παραθέτουμε την εναρκτήρια ομιλία της κ. Αϊβαλιώτου:

«Σας καλωσορίζουμε στη σημερινή εκδήλωση για να τιμήσουμε την μνήμη για τα 200 χρόνια από το θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη. Ευχαριστούμε την Ιερά Μητρόπολη Καρπενησίου, την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, τον Δήμο Καρπενησίου, την ΕΚΕΠΠΠΑΔΗΚ και την Πανευρυστανική Ένωση για την τιμή αυτή.

Ο χώρος που φιλοξενεί την εκδήλωση είναι το ιστορικό και λαογραφικό μουσείο του Μικρού Χωριού. Το κτίριο κατασκευάστηκε το 1934 για να στεγάσει το Δημοτικό σχολείο του χωριού. Μετά από καταστροφές που υπέστη από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, καθώς κάηκε ολοσχερώς το 1944 από τους Γερμανούς, αλλά και αργότερα από την κατολίστευση του 1963, σταμάτησε τη λειτουργία του. Αναπαλαιώθηκε με χρήματα ομογενών και Μικροχωριτών, οι οποίοι με πείσμα ήθελαν να κρατήσουν την ιστορική μνήμη ζωντανή με ό,τι είχε διασωθεί, αλλά και με τη συνδρομή της πολιτείας. Έτσι, το 1974 παραχωρήθηκε από τη Νομαρχία Ευρυτανίας στην Αδελφότητα Μικροχωριτών για πολιτιστικούς σκοπούς.

Όλα τα εκθέματα προέρχονται από δωρεές Μικροχωριτών, εκτίθενται σε πέντε αίθουσες και παρουσιάζονται με χρονολογική–θεματική σειρά. Οι συλλογές περιλαμβάνουν ιστορικά έγγραφα, πλούσιο φωτογραφικό υλικό, ονόματα αγωνιστών, πεσόντων, εκτελεσθέντων και θυμάτων, εικόνες από την κατοχή, το χρονικό της ιστορικής μάχης του Μικρού Χωριού, απομεινάρια από το τυπογραφείο της Εθνικής Αντίστασης, όπως και οικιακό–αγροτικό εξοπλισμό, και δείχνουν την δράση των κατοίκων του χωριού στους προηγούμενους αιώνες, καθώς και τη συμβολή τους στους αγώνες για ανεξαρτησία και δημοκρατία από την Επανάσταση του 1821 έως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Εθνική Αντίσταση. Στη σχολική αυλή του έχει στηθεί η προτομή του Ζορμπαλόπουλου, αγωνιστή του '21, δίπλα σε εκείνη του δασκάλου Παπαδή, πρώτου Μικροχωρίτη Δασκάλου.

Η Ευρυτανία πριν από την επανάσταση του 1821, με την οικονομική ευρωστία που είχε εκείνα τα χρόνια, λόγω της ανεπτυγμένης κτηνοτροφίας και υφαντουργίας, με παράλληλη ανάπτυξη πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας με τις φημισμένες σχολές Καρπενησίου,

Βραγγιανών και Φουρνάς, θα γίνει η πηγή έμπνευσης πολλών ελεύθερων ανθρώπων και στη συνέχεια άξιων αγωνιστών της Επανάστασης. Η μορφολογία του εδάφους, η άφθονη τροφή, τα απόκρημνα βουνά με τις χαράδρες, οι σπηλιές, τα τρεχούμενα νερά αποτελούσαν το κατάλληλο πεδίο δράσης των κλεφταρματωλών που αργότερα, όταν χρειάστηκε, ακολούθησαν το κάλεσμα για το χρέος τους προς την πατρίδα.

Με το σάλπισμα της Επανάστασης του 1821, το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας έσπευσε να δώσει το παρόν. Εβδομήντα δύο Μικροχωρίτες, με αυταπάρνηση και πατριωτισμό, αγωνίστηκαν για τη λευτεριά στο πλευρό του Γ. Καραϊσκάκη, του Μ. Μπότσαρη και άλλων οπλαρχηγών. Το Μικρό Χωριό συνδέθηκε με την τελευταία και μοιραία μάχη του γενναίου Μάρκου Μπότσαρη αλλά και τις τελευταίες στιγμές του. Αυτά τα ιστορικά γεγονότα που έγιναν στον τόπο μας και τη σημασία τους στην εξέλιξη της Επανάστασης θα σας αναπτύξουν οι ομιλητές μας, τους οποίους ευχαριστούμε από την καρδιά μας και περιμένουμε με ενδιαφέρον τις εισηγήσεις τους.»

Νέα τεκμήρια Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821

Ο κ. Γεώργιος Δημητρίου, δημοσιογράφος, με αφορμή το συνέδριο που έλαβε χώρα στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Μικρού Χωριού στις 13 Αυγούστου 2023 για τα 200 χρόνια από το θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη, στο οποίο συμμετείχε με την εισήγηση: «Ευρυτάνες αγωνιστές στη Μάχη του Κεφαλόβρυσου Καρπενησίου», έστειλε στην Αδελφότητα Μικροχωριτών τους αριθμούς συμβολαίων Μικροχωριτών που φυλάσσονται στα ΓΑΚ Φθιώτιδας, τα οποία βρήκε ψάχνοντας για τα πιστοποιητικά των Μικροχωριτών αγωνιστών του Κεφαλόβρυσου, με τη σημείωση ότι μπορεί να υπάρχουν και άλλα, όμως αυτά είχε εντοπίσει στην έρευνά του:

1. Συμβόλαιο 510/1836 Συμβολαιογράφος Περραιβός Βασίλειος
2. Συμβόλαιο 511/1836 Συμβολαιογράφος Περραιβός Βασίλειος
3. Συμβόλαιο 512/1836 Συμβολαιογράφος Περραιβός Βασίλειος
4. Συμβόλαιο 513/1836 Συμβολαιογράφος Περραιβός Βασίλειος
5. Συμβόλαιο 1927/1854 Συμβολαιογράφος Χατζίσκος Αλέξανδρος
6. Συμβόλαιο 3841/1921 Συμβολαιογράφος Κονιαβίτης Νικόλαος
7. Συμβόλαιο 5127/1923 Συμβολαιογράφος Κονιαβίτης Νικόλαος

Επίσης, έστειλε τα πιστοποιητικά των Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821 που πολέμησαν στο Κεφαλόβρυσο:

Γρατσούνης Κώστας, Κουλτσίδας Δημήτριος, Κυράνης Αθανάσιος, Κυριτζόπουλος Νικόλαος, Νικολόπουλος Ιωάννης, Νιλόπουλος Γεώργιος. Ο Νικολόπουλος Ιωάννης λογικά πρέπει να είναι ο πρώτος μετεπαναστατικός πάρεδρος του Μικρού Χωριού.

καθώς επίσης και τα πιστοποιητικά των αγωνιστών:

Μητσιόπουλος Κων/νος, Κολιτσιδόπουλος ή Κομπορόζος Γεώργιος.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών τον ευχαριστεί για την έρευνά του και τα στοιχεία που έστειλε, εμπλουτίζοντας τον κατάλογο των Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821.

Θανάσης Τσιάκας: αυτός που τίμησε τ' άρματά του.

Ένα ιστορικό Αφιέρωμα σε έναν άγνωστο Ευρυτάνα ήρωα. Γράφει ο «Ευρυτάνας Ιχνηλάτης».

Ο Θανάσης Τσιάκας (ή Τσάκας) ήταν ένας από εκείνους τους περήφανους και απροσκύνητους αγωνιστές που ποτέ δεν έγιναν «διάσημοι» μέσα από τα... συνήθη λαμπερά αφιερώματα που συναντάμε στη λεγόμενη επίσημη βιβλιογραφία.

Ξεχασμένος παρέμεινε ο Τσιάκας, ίσως γιατί η σεμνότητα και η μνημειώδης ανιδιοτέλεια του Αγραφιώτη μαχητή της επανάστασης δεν «έπρεπε» μήτε «βόλευε» ν' αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση στους πονηρούς και σίγουρα ωφελμιστικούς καιρούς που ακολούθησαν! Πολύ λίγα γνωρίζουμε γι' αυτόν, αφού οι όποιες αναφορές και ενθυμήματα είναι ελάχιστα, σαν το λιγοστό μα ακριβό νεράκι που κυλά μέσα από τη σχισμή του βράχου...

Ο Θανάσης Τσιάκας πρωτόνοιξε τα μάτια του στο χωριό Μοναστηράκι των θρυλικών Αγράφων. Ακριβή χρονολογία γέννησης δεν γνωρίζουμε, αλλά οι περισσότερες πληροφορίες συγκλίνουν προς το τέλος της όγδοης δεκαετίας του 18ου αιώνα (πιθανόν το 1779). Κατάγονταν από σαρακατσανέικη φύτρα και νωρίς-νωρίς, νέο παλικαρόπουλο, βγήκε στο κλαρί. Η βαθιά απέχθειά του στην καταπίεση της εξουσίας της συνασπισμένης τυραννίας του Αλή πασά και των κοτζαμπάσηδων, τον έσπρωξε στο Κλέφτικο. Στους περήφανους επαναστάτες της εποχής, αυτούς που ο Μακρυγιάννης αποκάλεσε «μαγιά της λευτεριάς, όπου την

βάστηξαν ξυπόλητοι και γυμνοί τόσους αιώνες εις τα βουνά και ερημιές να μη χαθή, και σκότωναν οι τύραγνοι και οι Τουρκοκοτζαμπασήδες έναν από αυτούς και γένονταν δέκα...»! Ο Τσιάκας μπήκε στον Κατσαντωνέικο νταϊφά μαζί με άλλα ανυπόταχτα παλικάρια της γενιάς του (Τσιόγκα, Φραγγίστα, Βρυκόλακα, Τσιάκαλο, Λεπενιωτάκη, Τσέλιο, Συρεπίσιο, Καραγιαννάκη, Σουλιώτη κ.λπ.). Οι περισσότεροι από αυτούς, μαζί κι ο Κατσαντώνης, θήτευσαν αρχικά στο ασκέρι του Αγραφιώτη πρωτοκλέφτη Βασίλη Δίπλα προτού αυτός παραχωρήσει σε ένδειξη θαυμασμού την αρχηγία στον ξακουστό Κατσαντώνη! Με τους «Κατσαντωναίους» ανδρώθηκε λοιπόν ο Τσιάκας και αποτέλεσε έναν από τους πιο σκληροτράχηλους και ατρόμητους μαχητές. «Θεριακωμένο κλέφτη» τον αποκαλεί ο Κασομούλης! Γιγαντώσωμος και δυνατός σαν ταύρος, ο Τσιάκας, διακρίθηκε σε όλες ανεξαιρέτως τις συγκρούσεις κόντρα στα αληπασαλίδικα στρατεύματα και έγινε ένα από τα πιο αγαπημένα πρωτοπαλικάρα του ασυμβίβαστου επαναστάτη των Αγράφων, του μεγάλου Κατσαντώνη! Στις μάχες σκόρπιζε το φόβο αλλά συνάμα και το θαυμασμό, τόσο με το τρομερό παρουσιαστικό του όσο και με την «αποκοτιά» του να βγαίνει πάντα πρώτος μπροστά και να χυμάει ακάλυπτος καταπάνω στον εχθρό ανεμίζοντας τη σπάθα του! Παρά όμως τον παρορμητικό χαρακτήρα του, διέθετε σπουδαία στρατηγικά χαρίσματα. Είχε «μυαλό κοπίδι» και «μάτι αετίσιο», διάβαζε τις προθέσεις του αντιπάλου και ήταν μαέστρος στον αιφνιδιασμό! Εκτός των μαχών ήταν η ψυχή του νταϊφά, χωρατατζής μα και στοργικός σαν πατέρας απέναντι στους συμμαχητές του. Ζύγιζε την κουβέντα του κι είχε λόγο και μπέσα. Λεβέντης από τους λίγους ο Τσιάκας!

Όταν στα 1804 ή 1805 ο νεαρός τότε Καραϊσκάκης ζήτησε να ενταχθεί στο Κατσαντωνέικο, ο αρχηγός Κατσαντώνης τον καλοδέχτηκε κοντά του θέτοντάς τον υπό την επιστασία του Τσιάκα και του Τσιόγκα. Μάλιστα, στην πρώτη ένοπλη σύγκρουση που πήρε μέρος ο Καραϊσκάκης, αντάμα με τους Κατσαντωναίους, έτρεμε από ανησυχία και φόβο λόγω της πρωτοφανούς αγριότητας που επικρατούσε στο πεδίο της μάχης. Τότε ο Τσιάκας τον πλησίασε και δίνοντάς του έναν κατακέφαλο του 'πε χαριτολογώντας: «σκιάζεσαι ωρέ παλιόγυφτε;» (η προσφώνηση εξαιτίας του έντονου μελαχρινού δέρματός του). Κοντά στον Κατσαντώνη και τον Τσιάκα ο Καραϊσκάκης έμαθε πολλά για την τέχνη του πολέμου και στη συνέχεια έγινε ο ατρόμητος και παράτολμος αγωνιστής που όλοι ξέρουμε! Ο Καραϊσκάκης θαύμαζε τον Τσιάκα, τον σεβόταν και τον υπάκουε πιστά. Ο Τσιάκας με τη σειρά του αγαπούσε το νεαρό αγωνιστή

που είχε υπό την προστασία του κι έτσι δεν άργησαν να δεθούν με βαθιά φιλία και αλληλοεκτίμηση που κράτησε για πάντα!

Μετά τον τραγικό χαμό του Κατσαντώνη (1808) ο Θανάσης Τσιάκας προσκολλήθηκε στον Καραϊσκάκη και τον ακολούθησε ως πρωτοπαλικάρό του σε όλη τη μετέπειτα πορεία του. Στα πύρινα χρόνια της επανάστασης του 1821 ο Τσιάκας έδωσε σώμα και ψυχή στον αγώνα, παίρνοντας μέρος σε δεκάδες μάχες δίπλα στον Καραϊσκάκη. Ο Θανάσης Τσιάκας έλαβε μέρος και στη μάχη για την απελευθέρωση του Καρπενησίου (Ιούλης 1825). Ο έμπειρος παλιός κλέφτης πάντα συμβούλευε με λόγο μεστό και σοφό το «γιο της καλογριάς» και στάθηκε σιμά του μέχρι το τέλος.

Στα 1823 ο Μουσταή πασάς της Σκόνδρας με 15.000 ασκέρι σάρωνε τα πολύπαθα Άγραφα σφάζοντας στο πέρασμά του τους ραγιάδες και καίγοντας τον τόπο, με συνέπεια οι περισσότεροι εκ των καπεταναίων ν' αποσυρθούν! Ο Θανάσης Τσιάκας με 13 (!!!) μονάχα παλικάρια στο πλευρό του (και σε συμφωνία με τον Καραϊσκάκη ώστε να φυγαδευτούν καταδιωκόμενες αγραφιώτικες φαμελιές) απηφούσε κάθε κίνδυνο κι έστηνε καρτέρια θανάτου χτυπώντας αιφνιδιαστικά τον εχθρό (στις θέσεις «Παλούκια» και «Μονή Σπηλιάς»).

Ο Τσιάκας ήταν γνήσιος επαναστάτης, προσηλωμένος στον αγώνα. Η επανάσταση και η αίσθηση της ελευθερίας ήταν γι' αυτόν ο ύψιστος σκοπός. Παρά τη συνήθεια της εποχής ο Τσιάκας δεν έπαιρνε μέρος στα πλιάτσικα που ακολουθούσαν μετά τις μάχες. Δεν ταίριαζε στο δικό του ανιδιοτελή χαρακτήρα. Το χρήμα το σιχαίνονταν και το περιφρονούσε. Το συμβιβασμό τον απεχθάνονταν. Αξίζει σε αυτό το σημείο ν' αναφέρουμε ένα περιστατικό που συνέβη το Γενάρη του 1823 στην περίφημη νικηφόρα μάχη της Κορομηλιάς κοντά στο Σοβολάκο της Ευρυτανίας (σήμερα Αιτωλοακαρνανίας) εκεί όπου ο Καραϊσκάκης πετσόκοψε τους Τούρκους του Άγου Βασιάρη. Οι Τούρκοι αποχωρώντας από το Μεσολόγγι τραβούσαν πορεία με κατεύθυνση την Άρτα. Προτού την προαναφερόμενη μάχη στην Κορομηλιά, επιχείρησαν να χρυσώσουν με 500.000 γρόσια τον Καραϊσκάκη για να τους αφήσει να περάσουν αουφέκιστοι, πράγμα που βέβαια αυτός δεν δέχτηκε! Ο Τσιάκας που έτυχε να είναι εκεί και να τροχάει το σπαθί του σ' ένα βράχο άκουσε την «προσφορά». Κοιτώντας στα μάτια τον αρχηγό του δεν δίστασε να του πει δείχνοντας τη χατζάρα του: «τη γλέπ'ς αυτήν ωρέ Γύφτο; Για το λαιμό σ' την έχου αν πας παρακάτ' και δε σταθείς να πολεμήσεις ιδώ. Για θα τσακίσουμε τ'ς μουρ'ατις, για θα μας φαν' ιδώ τα όρνια»!!!

Ο άδικος και ύποπτος θάνατος του Καραϊσκάκη στοίχισε πολύ στο Θανάση Τσιάκα. Άλλωστε ήταν ο αγραφιώτης κλέφτης που έμεινε πιότερο πιστός στον Καραϊσκάκη. Ο ίδιος ο Τσιάκας επέζησε της επανάστασης. Με ένα ξερό «δεν θέλω τίποτα από σας» αποποιήθηκε κάθε αξίωση απέναντι στο νεοσυσταθέν ελληνικό κράτος. Ο Τσιάκας, ο περήφανος επαναστάτης, που πάνω από τρεισήμισι δεκαετίες πολέμησε παλικαρίσια την ξένη και ντόπια τυραννία, δεν καταδέχτηκε ποτέ να πάει να ζητήσει χάρες ή να γυροβολάει στα παλάτια για αποζημιώσεις. «Κανένας δεν τον είδε ούτε στ' Ανάπλι ούτε στην Αθήνα ν' ανεβαίνει σκάλες, να φιλεί ποδιές, περίθαλψες και αριστεία να γυρεύει!»! Μάθαινε με θλίψη το κατάντημα των αγωνιστών και πληγώνονταν βαθιά. Ας θυμηθούμε τι έγραφε ο Μακρυγιάννης για τα δεινά των αγωνιστών από τους αρχόντους και τους βασιλιάδες στην μετεπαναστατική εποχή: «Και σ' αυτήνη την γης οπού ζυμώσαμεν με το αίμα μας θέλουν να μας θάψουν αδικώς και παράωρα όσοι μας κάναν σίγρι από μακριά, όταν κιντινέυαμεν. Μας πήραν την ματοκυλισμένη μας γης, την αγόρασαν από 'να γρόσι το στρέμμα, και βάλαν εμάς με τ' αλέτρι και τραβούμεν το γενί και βγάνομεν των συγγενών μας τα κόκαλα, και οι αφεντάδες μας περπατούνε με τις καρότζες τους, και οι αγωνισταί δεν έχουν ούτε γουμάρι, και ξυπόλυτοι και γυμνοί διακονεύουν εις τα σοκάκια». Ο περήφανος κι απροσκύνητος Τσιάκας δεν ήθελε να εμπλακεί σε τέτοιες ταπεινωτικές διαδικασίες. Έτσι αηδιασμένος απ' όσα συνέβαιναν εις βάρος των αγωνιστών προτίμησε ν' αποσυρθεί στο χωριό του στο Μοναστηράκι των Αγράφων με λίγα γιδοπρόβατα και με το κυπαρισσένιο κορμί του κόσκινο από τις λαβωματιές. Τούτες ήτανε τα δικά του παράσημα τα κερδισμένα στη φωτιά του αγώνα.

Στην «Ιστορική ανθολογία» του Γ. Βλαχογιάννη γίνεται μια σπουδαία αναφορά για τον Τσιάκα. Όταν ο Όθωνας με την Αμαλία περιδιάβαιναν στα 1838 τη Ρούμελη έφτασαν και στ' Άγραφα. Οι αυλοκόλακες πληροφόρησαν το «βασιλικόν ζεύγος» για το θρυλικό Τσιάκα και το παρότρυναν να συναντηθεί με τον παλιό αγωνιστή ώστε να κάνουν τις απαραίτητες δημόσιες σχέσεις για τα μάτια του κόσμου βέβαια που θαύμαζε και σέβονταν το μεγάλο αγωνιστή. Έτσι λοιπόν ο Όθωνας και η Αμαλία παρέα με όλη την κουστωδία πλησίασαν το μαντρί του Τσιάκα (στη Μαγούλα της Τατάρνας το 'χε εκείνο το διάστημα). Επειδή όμως οι ψαλιδόκωλοι βασιλείς με τις «λεπτές οσφρήσεις» δεν... ημπορούσαν ν' αντέξουν τη μυρωδιά της στάνης του γερο-Τσιάκα έκαμαν κάπως παρέκει περιμένοντας να φανεί ο γέροντας. Κάποια στιγμή εμφανίστηκε ο

δενδρόκορμος λεβέντης ασπρομάλλης Τσιάκας ζωσμένος με τ' άρματά του που ποτέ δεν αποχωρίζονταν και με μια νεαρή σαρακατσανοπούλα σαν τα κρύα τα νερά στο πλευρό του! Ο Όθωνας εντυπωσιασμένος από το παρουσιαστικό και το αετίσιο βλέμμα του Τσιάκα τον ρώτησε «γιατί ποτέ δεν ζήτησε αμοιβή για την προσφορά του στον αγώνα». Ο γερο Τσιάκας κοιτώντας τον ίσια, κατάματα, του απάντησε: «Χαρά στα γονικά που καρτηράνε να δώσ'νε ψωμί στα παιδιά τ'ς άμα σκάνε απ' τα κλάματα». Ο Όθωνας ντροπιασμένος τον ρώτησε τι περίμενε στα γεράματά του κι εκείνος αποκρίθηκε: «Σου 'πα τίποτα, ο Τσιάκας θέλει μονάχα να σέρνει λεύτερος τούτα δω τ' άρματα που τίμησε σ' ολάκερη τη ζωή του». Ο Όθωνας ταπεινωμένος διέταξε επιτόπου τα όργανα της εξουσίας του: «να επιτρέπεται εις τον κύριον Τσιάκα να φέρει ελευθέρως τ' άρματά του έως τη λήξιν του βίου του»! Λες κι αν δεν το επέτρεπε...

Ο Τσιάκας δεν ήταν μόνο ένα ασυμβίβαστο πνεύμα αλλά και ένας έξυπνος, ετοιμόλογος και καυστικός ορεσίβιος άντρας που ο ντόμπρος λόγος του «κόκαλα δεν είχε μα κόκαλα τσάκιζε»! Είναι πραγματικά σπαρταριστικός ο διάλογος που ακολούθησε με τη βασίλισσα Αμαλία σε εκείνη τη συνάντηση. Αυτή, βλέποντας τη δροσερή κοπέλα που συνόδευε το γερο-Τσιάκα, ρώτησε τάχα με περιέργεια «εάν η νεαρά είναι κόρη του καπετάνιου». Γυρίζει τότε ο Τσιάκας και της λέει: «Γυναίκα μ' είναι. Ου θεός δε μ' χάρ'σι παιδιά μι καμιά απ' τις τρεις γ'ναίκες π' πήρα. Η τρίτη είν' αυτή που γλέπ'ς, κυρά βασίλισσα»! Επίμονη η Αμαλία ξαναρωτά: «Μα είναι πολύ νέα, μήπως την αδικείτε καπετάν Τσιάκα;». Και ο απίστευτος Τσιάκας της δίνει... πληρωμένη την απάντηση: «Να σ' πω κυρά βασίλισσά μ'. Αν είν' να χαλάσεις τη σαρακουστή, τότε να φας αρνί ή π'λακίδα. Αν είν' να φας παλιόγιδα, φάι καλύτερα ξηρό ψωμάκι για νάχεις διάφουρου και την ψυχή σ'»!! Κόκαλο η... κερά Αμαλία!

Κανείς δεν ξέρει το τέλος του Τσιάκα. Η αγραφιώτικη λαϊκή παράδοση λέει πως έφυγε από τούτο τον άδικο κόσμο σε βαθιά γεράματα, πάνω από 100 χρονών, όταν καταπλακώθηκε από ένα πλάτανο που επιχειρούσε να κόψει με το τσεκούρι του!!! Στα 100 και βάλε, διηγούνταν οι παλιοί Αγραφιώτες!

Αυτός ήταν λοιπόν ένας ακόμη λησμονημένος μαχητής... Αλλά όχι απ' όλους μας!

Η έμπρακτη Αλληλεγγύη της Αδελφότητας Μικροχωριτών

Τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» χαιρετίζουν τις κινήσεις των τοπικών κοινωνικών και πολιτικών οργανώσεων, πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων που αναδεικνύουν τις πανανθρώπινες αξίες της αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Ο Σύλλογός μας, παρακινούμενος από τις αξίες της αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας, κινητοποιήθηκε στην έκκληση του Δήμου Καρπενησίου για συγκέντρωση ανθρωπιστικής βοήθειας στους σεισμόπληκτους της Τουρκίας και Συρίας τον Φλεβάρη. Καταφέραμε να συγκεντρώσουμε 12 πακέτα μακαρόνια, 40 κουτιά γάλα εβαπορέ, 18 πακέτα ρύζι, 11 συσκευασίες βρεφικές πάνες, 8 συσκευασίες μωρομάντηλα και 9 κουτιά βρεφικών κρεμών. Μακάρι η συγκινητική ανταπόκριση των Ευρυτάνων να έβαλε ένα μικρό λιθαράκι στην προσπάθεια να ξεπεράσουν οι συνάνθρωποί μας τη δύσκολη κατάσταση στην οποία περιήλθαν λόγω των επιπτώσεων του καταστροφικού σεισμού.

Τον Σεπτέμβριο, η Αδελφότητα Μικροχωριτών ανταποκρίθηκε εκ νέου στο κάλεσμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, για τη συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης προς τους πληγέντες από τις πλημμύρες Θεσσαλούς. Προσφέραμε γάλα, φρυγανιές, βρεφικές κρέμες, μωρομάντηλα και πάνες, ζυμαρικά, είδη καθαρισμού σπιτιού και προσωπικής υγιεινής, κονσέρβες, όσπρια, καφέ, χυμούς, ξύδι και είδη ρουχισμού. Ελπίζουμε η βοήθεια που συγκεντρώθηκε να έφτασε σε όσους και όσες βρίσκονται σε ανάγκη, και παράλληλα να γίνουν τα απαραίτητα έργα υποδομής και πρόληψης ώστε οι άνθρωποι, τα ζώα και οι περιουσίες να μην βρίσκονται στο έλεος των φυσικών φαινομένων. Εκφράζουμε τα συλλυπητήριά μας στις οικογένειες των ανθρώπων που χάθηκαν και την βαθιά μας θλίψη για την ανυπολόγιστη καταστροφή που αντίκρυσαν συμπολίτες μας το περασμένο καλοκαίρι, από τη Δαδιά μέχρι τον Παλαμά.

Τα είδη πρώτης ανάγκης εκ μέρους της Αδελφότητας και στις δύο κινήσεις συγκέντρωσε και παρέδωσε η Σύμβουλος Δώρα Ντζούφρα.

Η Λειτουργία του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου

Το ωράριο ανοίγματος του Μουσείου καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου διαμορφώθηκε έτσι ώστε να είναι επισκέψιμο κάθε Σαββατοκύριακο 12 μ.μ. – 3 μ.μ. Το περσινό χριστουγεννιάτικο εορταστικό ωράριο διαμορφώθηκε από 23/12/2022 έως 8/1/2023 καθημερινά 12 μ.μ. – 3 μ.μ. Το πασχαλιάτικο εορταστικό ωράριο πέρσι διαμορφώθηκε από 13/4/2023 έως 18/4/2023 κάθε μέρα 12 μ.μ. – 4 μ.μ., ενώ την Κυριακή του Πάσχα 12 μ.μ. – 2 μ.μ. Το Μουσείο παρέμεινε ανοιχτό όλον τον Αύγουστο καθημερινά 6 μ.μ. – 8 μ.μ. και τα Σαββατοκύριακα 12 μ.μ. – 2 μ.μ. και 6 μ.μ. – 8 μ.μ. Οι αλλαγές στο ωράριο ανακοινώνονται εγκαίρως στο διαδίκτυο.

Τον Γενάρη, η Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ επισκέφθηκε το Μικρό Χωριό στο πλαίσιο της «εξόρμησης στα χνάρια του ΕΛΑΣ και της Εθνικής Αντίστασης στον νομό Ευρυτανίας». Ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ της Αδελφότητας Μικροχωριτών, Σπύρος Κρίκος, ξενάγησε τη Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ στα μνημεία του χωριού και στο κτίριο που στεγαζόταν το Τυπογραφείο. Το μικρό οδοιπορικό στην μεγάλη ιστορία του τόπου μας κατέληξε στο Μουσείο όπου, αφού τελείωσε η περιήγησή τους, τραγούδησαν το «Τραγούδι του Άρη» («του Μικρού Χωριού»).

Το καλοκαίρι, το Δ.Σ. προέβη σε καθαρισμό των τζαμιών και των εσωτερικών χώρων, για την ομαλή διεξαγωγή των προγραμματισμένων εκδηλώσεων και την άρτια υποδοχή των εκατοντάδων επισκεπτών και παραθεριστών. Προμηθευτήκαμε καινούργιο εξοπλισμό και αναλώσιμα για την καθαριότητα των χώρων μουσείου. Παράλληλα, αναβαθμίστηκε το πωλητήριο, στο οποίο, εκτός από τα καθιερωμένα βιβλία και αναμνηστικά, φέτος προστέθηκαν κούπες και πάνινες τσάντες με το λογότυπο της Αδελφότητας Μικροχωριτών, αλλά και ξύλινα μαγνητάκια με φωτογραφίες του χωριού. Επίσης, τοποθετήθηκαν ανανεωμένοι πίνακες πληροφοριών στην υποδοχή και κεράσματα για το καλωσόρισμα. Το Μουσείο λειτουργεί με την επιμέλεια της Προέδρου Κυριακής Αϊβαλιώτου και των Συμβούλων Δώρα Ντζούφρα και Ελισάβετ Μαργέτη και ανοίγει με την πολύτιμη υποστήριξη της Δήμητρας Σκοτίδα, η οποία υποδέχεται τους επισκέπτες και τις επισκέπτριες με εγκάρδιότητα, έτοιμη να απαντήσει σε κάθε απορία.

Τον Αύγουστο, στο Μουσείο πραγματοποιήθηκαν δύο ιστορικά συνέδρια: το διήμερο Ιστορικό Συνέδριο για τα «80 Χρόνια από τη Μάχη του Μικρού Χωριού», που διοργάνωσε η Αδελφότητα Μικροχωριτών σε

συνεργασία με τον Δήμο Καρπενησίου την Παρασκευή 11 και το Σάββατο 12 Αυγούστου 2023, και η 2^η Συνεδρίαση του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «Μάρκος Μπότσαρης, ο πιο διεθνής ήρωας του 1821», την Κυριακή 13 Αυγούστου 2023,

μια συνδιοργάνωση της Ιεράς Μητρόπολης Καρπενησίου, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, του Δήμου Καρπενησίου και της Αδελφότητας Μικροχωριτών. Για τα συνέδρια αυτά υπάρχει εκτενής αναφορά στις σελίδες του παρόντος τεύχους.

Μια ακόμη προσθήκη για το Μουσείο αποτελεί η δωρεά του Αθανάσιου Φωτίου οκτώ τευχών από τα εικονογραφημένα στο χέρι περιοδικά του, στη μνήμη της μητέρας του, Καλλιόπης Πλάκα, και του θείου του, Ναπολέοντα Πολύζου. Το περιοδικό ακολουθεί την ζωή μιας οικογένειας την πολύπαθη δεκαετία του '40 και μπορείτε να το ξεφυλλίσετε ελεύθερα σε ένα θρανίο στο διάδρομο του μουσείου.

Επίσης, κατατέθηκαν στο αρχείο τα νέα ιστορικά τεκμήρια των Μικροχωριτών αγωνιστών του 1821, τα οποία μας παρείχε ευγενικά ο κ. Γεώργιος Δημητρίου.

Σε μια ακόμη κίνηση εξωστρέφειας, αποστείλαμε πρόσκληση στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ευρυτανίας, ενημερώνοντας για τη δυνατότητα επίσκεψης στο χωριό μας και το Μουσείο μας.

Ωράριο Λειτουργίας
Σάββατο & Κυριακή 12:00 – 15:00

Για ραντεβού εκτός ωραρίου (ομάδες 20 ατόμων και άνω)
επικοινωνήστε με την κυρία Δήμητρα Σκοτίδα (698 427 9380)
ή απευθείας με το Δ.Σ. της Αδελφότητας Μικροχωριτών.

Έγγραφα για το Μουσείο

Καταχωρίσεις στο βιβλίο επισκεπτών του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου

Θερά, Συχαρητήρια για την αλιεία και προσπαθεί να διασπείρετε τη μνήμη του χωριού και των ανθρώπων του βιωματικού και τους επόμενες γενιές!
Ερωσ: 2023
17/3/2023

Κατολιστικό Μουσείο!
Πολιτιστικός Επιμορφωτικός Σύλλογος Σαλίων
17/9/2023.

Αγαπητοί/ες Μικροχωρίτες/ες,
Προσυνώ ιστορία και χάρως όλη εθελούσ αφανίζα και και ωραία για να φωνάει του οσοι κερώνε μνήμη σε μνήμη, σε μια εποχή που η ιστορία λυμπαρταται και κωλοποι "προσπαθεί να ερίπου και λυθεί, όσα λυθάνει με λυμπαρτα και με σωνά, εδω και αν τανυ.
Ενα μήνιο "κτερίβου" με χερνιμυή Νέυφο.
Steve Παυλίς
13/08/23

Ευχαριστώμε πολύ για την άσκηση, είναι σκεπτική η υφή των ανθρώπων και η φρονιά για τον τόπο τους.
Μαρία-Κωνσταντία Β

2022
Πολύ ενδιαφέρον, προσφέρω πολλές εμπειρίες και αυτογνωσία στον ιστορικό εφορμα της περιοχής και το πιο σημαντικό είναι το βιβλίο σας είναι επεξεργασμένο με προσοχή και ορατός δια αίσθη του κατακρίνου το. Σου ευχαριστώμε πολύ για αφηγήσεις εμπειρίες και σε όλα. Αφελότατα ευχέρησα!! Μη-δαντα!!

Μαζί χαρμό. αλφ με μια μνήμη αγγιγί σου κρηόγυ του παρόντος και τον παλιό του τόπου! Συχαρητήρια στους Μικροχωρίτες!
Αθήνα 28-10-2023

Πολλά ευχαρητήρια για τη διατίηση του βιβλίου και του ιστορικού!!!
Αθηνά-Ερωσ
Είση-Κωνσταντία

Ευχαρητήρια προσπαθεία στο των Μικροχωρίτες! Δίνα όλων Επισκεπών τις πληροφορίες να αγγιγίται! Ευχαριστώμε πολύ!!!

Λαϊκή Συνέλευση 2023

Κάθε χρόνο διεξάγεται η ετήσια λαϊκή συνέλευση του χωριού, υπό την αιγίδα της Αδελφότητας Μικροχωριτών και της Τοπικής Κοινότητας. Οι άνθρωποι του χωριού μας συγκεντρώνονται για να συζητήσουν τα προβλήματα του τόπου με τον Δήμαρχο Καρπενησίου και την αντιπολίτευση.

Με μεγάλη η συμμετοχή των Μικροχωριτών έγινε η λαϊκή συνέλευση στις 17 Αυγούστου στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Μικρού Χωριού.

Στην έναρξη των εργασιών της συνέλευσης βραβεύτηκε ο μαθητής Κωνσταντίνος Ζήσιμος για την εξαιρετική επίδοσή του, η οποία του άνοιξε τον δρόμο της ιατρικής επιστήμης. Ευχόμαστε ολόψυχα καλή επιτυχία και τα όνειρα του να γίνουν πραγματικότητα! Πρόεδρος της συνέλευσης ορίστηκε ο κ. Φλέγγας Τάκης, ο οποίος έδωσε το λόγο στην Πρόεδρο της Αδελφότητας Μικροχωριτών, Κυριακή Αϊβαλιώτου.

Τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των δικών μας ανθρώπων που έφυγαν τα τελευταία χρόνια: Κώστας Ζαχαρόπουλος, Ελευθερία (Λούλα) Ζαχαροπούλου-Thomas, Δάνα Μιχαηλίδου – Ζορμπαλά, Ιωάννης Λιάπης, Αικατερίνη Κοκόσια, Νικήτας–Σπύρος Κουτσούκης, Δημήτρης Κυρίτσης, Γεώργιος Παπαθανασίου, Καλλιόπη Πλάκα, Χρήστος Τρικαλινός, Αγορίτσα Τσινιά.

Αιωνία τους η μνήμη! Θα είναι πάντα στις καρδιές μας.

Στη συνέχεια, η Πρόεδρος αναφέρθηκε στον σκοπό της ετήσιας συγκέντρωσης που εφέτος κλείνει 33 χρόνια από το ξεκίνημά της και δεν είναι άλλος από την ενημέρωση και συζήτηση πάνω σε ζωτικά θέματα του χω-

ριού, καθώς και την προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών ζωής, τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών του χωριού, έχοντας κατά νου ότι οι άνθρωποι που ασχολούνται με τα θέματα αυτά διαθέτουν το χρόνο τους και κοπιάζουν για το σκοπό αυτό. Επίσης, με αφορμή την συγκέντρωση αυτή, γνωρίζομαστε και με τη νεότερη γενιά Μικροχωριτών, τα

παιδιά και τα εγγόνια μας, που είναι οι κληρονόμοι της ιστορίας μας! Ακολούθως, η Πρόεδρος έκανε μια σύντομη αναφορά της δραστηριότητας της Αδελφότητας για το διάστημα από την συγκρότηση του νέου Δ.Σ., που προέκυψε από τις εκλογές του Νοέμβρη 2022, μέχρι σήμερα. Ειδικότερα, ανέφερε τα ακόλουθα:

- Έγινε η επικαιροποίηση των στοιχείων της Αδελφότητας στο μητρώο των πολιτιστικών φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού. Έτσι, ο σύλλογος εμφανίζεται πάλι ενεργός στο εν λόγω μητρώο.
- Έγινε επίσης επικαιροποίηση των στοιχείων του νέου Δ.Σ. σε εφορία και τράπεζες για τα επόμενα 3 χρόνια. Ευχαριστούμε τον τ. πρόεδρο, κ. Παπαθανασίου, για την αρωγή του και την υπομονή του μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες, καθώς και τη δικηγόρο κα. Σύλβια Μιχαλακάκου για την πολύτιμη βοήθειά της στις γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Για το Μουσείο:

- Συμμετοχή, μετά από πρόσκληση, σε ημερίδα πολιτιστικών φορέων με τον υφυπουργό πολιτισμού, στελέχη του υπουργείου και πολιτιστικούς φορείς, στην οποία έγιναν ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις και ανταλλαγή απόψεων.
- Λειτουργία του μουσείου με τη συνδρομή της κ. Σκοτίδα Δήμητρας, η οποία υποδέχεται τους επισκέπτες και τους ενημερώνει για τα εκθέματα των αιθουσών του. Εξαιρετική! Ευχαριστούμε και την οικογένειά της για την στήριξη.
- Ευχαριστούμε τον κ. Λιάπη Νίκο και τη σύζυγό του Κούλα που φρόντισαν το μουσείο μέχρι να τακτοποιηθεί η λειτουργία του.
- Εμπλουτισμός του πωλητηρίου του μουσείου με νέα στοιχεία και ανανέωση της εισόδου του.
- Επισκευή των κλιματιστικών στο χώρο των αιθουσών. Αναγκαίες δύο επισκέψεις τεχνικού κατά τη διάρκεια του χειμώνα.
- Επισκευή του προτζέκτορα με τη συνδρομή του Γιάννη Αρώνη.
- Καθαρισμός των παράθυρων και του χώρου καθώς και αγορά νέας ηλεκτρικής σκούπας.
- Προετοιμασία της αίθουσας συνεδριάσεων για τις εκδηλώσεις του καλοκαιριού.

Ενέργειες εξωστρέφειας συλλόγου / ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας:

- Αναρτήθηκε η ψηφιακή έκδοση του περιοδικού ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ετών 2021- 2022 που, λόγω των περιορισμών της πανδημίας, είχε καθυστερήσει. Ευχαριστούμε τον κ. Λαμπρόπουλο Κωνσταντίνο για την προσαρμογή του περιοδικού σε ψηφιακή μορφή.
- Επανασχεδιασμός της ιστοσελίδας του Συλλόγου καθώς και συχνή ενημέρωση της σελίδας Facebook με ό,τι νέο συμβαίνει στο χωριό μας. Ευχαριστούμε τον Αντώνη Φρίγγα για τη συνδρομή του στην ασφαλή σύνδεση των χρηστών της σελίδας μας.
- Δημιουργήθηκε νέος λογαριασμός στο Instagram για να μοιραζόμαστε ωραίες εικόνες με τους φίλους του χωριού.
- Ενημέρωση κοινού μέσω έντυπου υλικού για το συνέδριο ιστορικής μνήμης για τα 80 χρόνια της μάχης του Μικρού Χωριού.

Ενέργειες για διοργάνωση εκδηλώσεων:

- Δεχτήκαμε και ξεναγήσαμε τους νεολαίους του ΣΥΡΙΖΑ στο μουσείο και τα μνημεία του χωριού μας, καθώς ήταν στον προγραμματισμό τους η επίσκεψη στους χώρους ιστορικής μνήμης, στο πλαίσιο της της εξόρμησής τους με θέμα «στα χνάρια του ΕΛΑΣ και της Εθνικής Αντίστασης στο νομό Ευρυτανίας».
- Διοργάνωση ιστορικού συνεδρίου για τα 80 χρόνια από την μάχη του Μικρού Χωριού. Ευχαριστούμε τους ομιλητές που συμμετείχαν: τη δρ. Λάζου Βασιλική, την κ. Τσαρτσιανίδου Μαρία, τον κ. Τατσαράγκο Γεωργιο και τον κ. Χαριτόπουλο Διονύση. Ήταν δύσκολο εγχείρημα σε δύσκολες εποχές, οριακό για τα οικονομικά του συλλόγου, και είμαστε περήφανοι που στέφθηκε με επιτυχία! Ιδιαίτερη μνεία για τη συμβολή τους στην επιτυχία του συνεδρίου στα μέλη του Δ.Σ. Σπύρο Κρίκο – Δώρα Ντζούφρα και Έλλη Μαργέτη. Επίσης για την συνδρομή και τακτοποίηση μέρους των δαπανών της εκδήλωσης, θερμές ευχαριστίες στο Δήμαρχο κ. Σουλιώτη, την αντιδήμαρχο κ. Ζαλόκωστα Σοφία, την κ. Τσιουγκρή Κωνσταντία (ΕΚΕΠΠΠΑΔΗΚ), καθώς και όσους στήριξαν το αίτημά μας.

Για τα 200 χρόνια από το θάνατο του αγωνιστή του 1821 Μάρκου Μπότσαρη – Συμβολή των Μικροχωριτών στην επανάσταση του 1821:

- Ευχαριστούμε την Πανευρυτανική Ένωση που αποδέχτηκε το αίτημά μας να συμπεριλάβει το χωριό στον προγραμματισμό της εκδήλωσης καθώς και την επιλογή του μουσείου μας για τη διεξαγωγή της. Επίσης, ευχαριστούμε το Δήμο Καρπενησίου και

την Ιερά Μητρόπολη για τη συνδρομή τους. Στο συνέδριο ακούστηκαν οι ενδιαφέρουσες εισηγήσεις των κ.κ. Γεωργίου Δημητρίου, δημοσιογράφου, Κώστα Παπαδοπούλου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού, της Κατερίνας Μπαλκούρα, ιστορικού – συγγραφέα, και της Βασιλικής Λάππα, εκπαιδευτικού – δασοπόνου και υποψήφιας διδάκτορα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

- Στο πλαίσιο των δύο συνεδρίων εμπλουτίστηκε και το αρχείο του Μουσείου, καθώς παραδόθηκε σημαντική μαρτυρία της Μικροχωρίτισσας Αλεξάνδρας Δημοπούλου που περιγράφει τα γεγονότα της καταστροφής του Μικρού Χωριού τον Δεκέμβρη του 1942, καθώς και 8 πιστοποιητικά Μικροχωριτών, αγωνιστών του 1821 που παραδόθηκαν από τον δημοσιογράφο κ. Γεώργιο Δημητρίου.
- Επίσης, δόθηκε από τον κ. Αθανάσιο Φωτίου σε 6 αντίτυπα η εικονογραφημένη ιστορία μιας οικογένειας στη δίνη του εμφυλίου πολέμου.
- Με χαρά αποδεχτήκαμε την πρόσκληση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος για εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του Museums Summer Camp 2023 στο μουσείο του χωριού μας, καθώς και τις εκδηλώσεις που ήταν προγραμματισμένες από τον Δήμο Καρπενησιού στις γιορτές Δάσους 2023, όπως η όμορφη κινηματογραφική βραδιά για τους μικρούς μας φίλους.
- Χαρήκαμε τη βραδιά αστρονομίας που έγινε χθες βράδυ στο Νικολό. Ευχαριστούμε για την ιδιαίτερη εμπειρία που μας χάρισε ο τοπικός Σύλλογος Ερασιτεχνικής Αστρονομίας ΑΡΤΕΜΙΣ.

Φροντίδα σε διάφορα σημεία του χωριού:

- Καθαρισμός του Νικολού, της παιδικής χαράς καθώς και της σχολικής αυλής από χόρτα, για την αποφυγή δυσάρεστων συναντήσεων με φίδια που έχει γίνει πολύ λόγος τελευταία.
- Τοποθέτηση τραπεζιού πικνίκ στην παιδική χαρά για τους επισκέπτες της. Επίσης, έχει δρομολογηθεί να αντικατασταθούν οι σανίδες και στο τραπέζι που είναι στον Αγ. Σώστη.
- Ευχαριστούμε τον πρόεδρο της Κοινότητας που φρόντισε να καθαριστούν οι Λόγγοβες, η πηγή του Μάρκου Μπότσαρη για τις ανάγκες των εκδηλώσεων και ο Αγ. Σώστης. Στο σημείο αυτό, η άποψη της Αδελφότητας από την αρχή μέχρι σήμερα είναι ότι οφείλουμε να φροντίζουμε και να αναδεικνύουμε τα σημεία ενδιαφέροντος του τόπου μας, είτε αυτά είναι ένα ιστορικό κτίριο

είτε ένα φυσικό τοπίο. Με αυτό το σκεπτικό προσπαθούμε – όσο μας το επιτρέπουν οι δυνάμεις μας και τα οικονομικά μας – να διατηρούμε και να προβάλλουμε ό,τι καλύτερο έχουμε, γιατί είναι η φυσική και πολιτιστική μας κληρονομιά! Ο φωτισμός και η καθαριότητα των χώρων αναδεικνύουν την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική των κτιρίων του χωριού μας, αλλά προσφέρουν και ασφάλεια στους κατοίκους.

- Χαιρόμαστε για την υψηλή επισκεψιμότητα του μουσείου και τα δεκάδες επαινετικά σχόλια που καταγράφονται στο βιβλίο του. Θα θέλαμε να εξασφαλίσουμε μια μόνιμη θέση για τη λειτουργία του και χρηματοδότηση για τη συντήρησή του.
- Παρακολουθούμε την ανάπτυξη της λίμνης και την αποδοχή που έχει από τους επισκέπτες το τοπίο όπως διαμορφώνεται.
- Ανησυχούμε για τις ρωγμές στη βάση του ιστορικού καμπαναριού μας και ζητάμε τη συνδρομή της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου για να βρεθεί κατάλληλη λύση.
- Συνδράμουμε με τον πρόεδρο της κοινότητας για τα αυλάκια ή ότι άλλο πρέπει να διορθωθεί σε υποδομές, παρότι αυτό δεν συνάδει με τις δραστηριότητες ενός λαογραφικού συλλόγου.
- Επίσης, επιθυμούμε αμεσότερη επικοινωνία με τον Δήμο Καρπενησίου για τα θέματα που μας απασχολούν. Δεν λάβαμε απάντηση στην ηλεκτρονική αλληλογραφία μας, ωστόσο βρέθηκε λύση σε αρκετά από αυτά.

Βοήθεια σε συνανθρώπους μας:

- Ανταποκριθήκαμε στο κάλεσμα του Δήμου Καρπενησίου και συγκεντρώσαμε βοήθεια για αποστολή στους δοκιμαζόμενους από τον σεισμό λαούς της Τουρκίας και Συρίας.

Επιστολές σε φορείς για θέματα του χωριού:

- Για το θέμα της συντήρησης των μονοπατιών της Ευρυτανίας, απευθύναμε επιστολή στο Δήμο Καρπενησίου και την Περιφέρεια. Δεν λάβαμε συγκεκριμένη απάντηση, ωστόσο κάποια μονοπάτια της περιοχής μας ήταν στον προγραμματισμό για καθαρισμό και σήμανση. Επίσης, αντικαταστάθηκε η επεξηγηματική πινακίδα για τα μονοπάτια που βρίσκεται στην είσοδο του χωριού από την Περιφέρεια, όπως μας ενημέρωσε ο πρόεδρος.
- Για την άσχημη κατάσταση που έχει περιέλθει το σχολείο του Νέου Χωριού, απευθύναμε επιστολή σε Δήμο και Περιφέρεια, με

πρόταση αξιοποίησης των χώρων του για πολιτιστικές εκδηλώσεις, ώστε να μη δημιουργούνται και παράπονα στο νέο οικισμό.

- Συγχαρητήρια επιστολή στην νεοεκλεγείσα βουλευτή του Νομού Ευρυτανίας στις πρόσφατες εκλογές, κ. Οικονόμου Θωμαΐδα. Ευελπιστούμε σε γόνιμη και δημιουργική συνεργασία προς όφελος του τόπου μας. Με την ευκαιρία αυτή, και ενόψει των αυτοδιοίκητων εκλογών, ευχόμαστε καλή επιτυχία σε όλους τους υποψήφιους!

Τέλος, κλείνοντας την ομιλία της η Πρόεδρος, ευχαρίστησε όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση του φιλόδοξου προγράμματος για το καλοκαίρι του 2023 με την επιτυχημένη διοργάνωση / συνδιοργάνωση εκδηλώσεων με τη σημείωση ότι οι εκδηλώσεις που αφορούν ιστορικά γεγονότα είθισται να τιμώνται στους χώρους μαρτυρίου, καθώς επίσης η συμμετοχή και τα θετικά σχόλια που απέσπασε το χωριό μας για τη δραστηριότητα αυτή μόνο θετικό πρόσημο έχουν στην ανάπτυξη του τόπου μας.

Στη συνέχεια δόθηκε ο λόγος στον Δήμαρχο Καρπενησίου κ. Σουλιώτη όποιος ξεκίνησε την ομιλία του με το θέμα που απασχολεί έντονα τους κατοίκους του χωριού αυτό το διάστημα, που είναι η ανταλλαγή ακινήτου στον οικισμό του Νέου Μικρού Χωριού. Το συγκεκριμένο ακίνητο, ιδιοκτησίας του Δήμου Καρπενησίου, από το 1983 είχε παραχωρηθεί στον ιερέα της Κοινότητας του Μικρού Χωριού προκειμένου να καλύψει την ανάγκη για στέγαση του ίδιου και της οικογένειάς του. Σκοπός της χρήσης του εν λόγω ακινήτου είναι να παραχωρείται κάθε φορά για να κατοικήσει ο ιερέας της Κοινότητας με την οικογένειά του. Ωστόσο, στη συνέχεια, η σύζυγος του εκλιπόντος ιερέα αιτήθηκε την ανταλλαγή του ως άνω ακινήτου, σύμφωνα με το άρθρο 190 του Ν. 3463/2006, με το οποίο ορίζεται ότι «Η ανταλλαγή ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων μπορεί να γίνει χωρίς δημοπρασία. Στη περίπτωση αυτή, καθώς και στη περίπτωση της επιβάρυνσής τους με εμπράγματα δικαιώματα, ακολουθούνται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία του άρθρου 186». Πρότεινε την ανταλλαγή του με ένα άλλο, στο οποίο έχει την πλήρη, άμεση και αποκλειστική κυριότητα, νομή και κατοχή, στη θέση «Κρεμενίτσα» στον οικισμό του Νέου Μικρού Χωριού.

Ακολούθησαν έντονες τοποθετήσεις για το θέμα αυτό, όπως του προέδρου της Κοινότητας, κ. Φλέγγα, του κ. Ίμβρου, του κ. Μπούρα, της κ. Σκοτιδά, του κ. Αρώνη και πολλών άλλων που θεώρησαν ότι θα πρέπει η διαδικασία αυτή να επανεξετασθεί, καθώς το νέο ακίνητο, λόγω στενότητας χώρου, δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του νέου ιερέα

που πρόσφατα τοποθετήθηκε στο χωριό. Συγκεντρώθηκαν και παραδόθηκαν στον πρόεδρο της Κοινότητας υπογραφές των κατοίκων που επιθυμούσαν την επανεξέταση του θέματος. Ο Δήμαρχος κ. Σουλιώτης άκουσε όλες τις τοποθετήσεις και πρότεινε να δει το θέμα και το νομικό τμήμα του Δήμου.

Τα υπόλοιπα θέματα που απασχολούν το χωριό και τέθηκαν υπόψη του Δημάρχου ήταν το αποχετευτικό δίκτυο και στους δύο οικισμούς και η ανάγκη για άνοιγμα δρόμου στον παλαιό οικισμό στο πάνω μέρος της πλατείας, καθώς υπάρχουν πολλές οικίες που δεν έχουν πρόσβαση με αυτοκίνητο. Αυτό δημιουργεί πρόβλημα και αυξημένο κόστος στην επισκευή τους, ενώ επιπλέον σε περίπτωση ασθένειας δεν μπορεί να προσεγγίσει νοσοκομειακό ή σε περίπτωση φωτιάς πυροσβεστικό. Επίσης, τέθηκε από τον πρόεδρο της Κοινότητας το θέμα του καμπαναριού στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Με αυτά τα θέματα έληξαν οι εργασίες της συνέλευσης.

Το ίδιο βράδυ ακολούθησε γλέντι στην πλατεία του χωριού και κάπου εδώ ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις του φετινού καλοκαιριού...

Ευχόμαστε καλή αντάμωση του χρόνου, με υγεία!

Αγοράστε από το Πωλητήριο του Μουσείου!

Θα βρείτε:

- Βιβλία σχετικά με το Χωριό
- DVD με σπάνιο υλικό
- Πάνινες τσάντες, κούπες, στυλό με το λογότυπο της Αδελφότητας
- Συλλεκτικά Τεύχη “Μικροχωρίτικα Γράμματα”
- Μαγνητάκια & Καρτ Ποστάλ
- Επιτοίχιο Ημερολόγιο 2024

Επιστολή προς τον τ. Δήμαρχο για το Σχολείο

Επιστολή που μας έμεινε αναπάντητη από την δημοτική αρχή. Έχουν γίνει κάποιες παρεμβάσεις μετά από μεγάλη επιμονή του Προέδρου Τάκη Φλέγγα, αλλά το πρόβλημα εμμένει.

Αθήνα, 29/5/2023

Αξιότιμε κε Σουλιώτη,

Με αφορμή τις πρόσφατες εκλογές και την προσέλευση των κατοίκων στο σχολείο του Νέου Μικρού Χωριού, το οποίο είχε οριστεί ως εκλογικό τμήμα, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για την εικόνα της εγκατάλειψης που παρουσιάζει και η οποία δεν συνάδει με εικόνα που αξίζει σε ένα δημόσιο κτίριο του τόπου μας.

Η σημερινή του κατάσταση προκαλεί αισθήματα ντροπής και απογοήτευσης, καθώς οι φθορές είναι πλέον εμφανείς και όσο διαιωνίζεται αυτή τη κατάσταση γίνεται και επικίνδυνο για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής. Οι φωτογραφίες που θα βρείτε συνημμένες στην επιστολή μας μαρτυρούν το μέγεθος του προβλήματος. Τα κουφώματα και τα κεραμίδια έχουν διαλυθεί με αποτέλεσμα να εισέρχονται νερά και να διαβρώνεται το εσωτερικό του κτιρίου. Από την υγρασία έχουν πέσει κομμάτια των τοίχων και μέσα η κατάσταση είναι απελπιστική. Το κυριότερο και πιο ανησυχητικό είναι ότι τα παράθυρα είναι έτοιμα να πέσουν, γιατί τα ξύλα των κουφωμάτων έχουν φθαρεί. Ακόμη, στο σημείο πριν την είσοδο του σχολείου έχουν σπάσει τα μάρμαρα και έχουν χαλάσει τα πλακάκια, δυσκολεύοντας την πρόσβαση. Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κος Φλέγγας προέβη σε μικρής κλίμακας εργασίες (καθαρισμό χόρτων στον προαύλιο χώρο, αντικατάσταση σπασμένου τζαμιού πόρτας εισόδου και καθαρισμό αιθουσών), αλλά δεν επαρκούν. Δεχτήκαμε τα παράπονα των κατοίκων του χωριού που αντίκρυσαν αυτή την εικόνα όταν πήγαν να ασκήσουν το εκλογικό τους καθήκον, αν και έχει απασχολήσει και στο παρελθόν η εμφανής εικόνα εγκατάλειψης. Υποθέτουμε ότι την ίδια εικόνα θα αντικρύσουμε και στις εκλογές τις 25^{ης} Ιουνίου, αν δεν υπάρξει άμεση παρέμβαση.

Σημειώνεται ότι πρόσφατα ο Σύλλογός μας, σε συνεννόηση με τον κο Φλέγγα, είχε προσφέρει δύο τραπέζια πινγκ πονγκ, τα οποία είχαν τοποθετηθεί στην αίθουσα αναψυχής που διαθέτει το σχολείο, για τους νέους του χωριού. Τώρα ρημάζουν κι αυτά. Δυστυχώς, αυτό το κτίριο που είχε κατασκευαστεί για να καλύψει τις ανάγκες του τόπου για εκπαίδευση, πλέον δεν λειτουργεί για το σκοπό που φτιάχτηκε. Μπορεί να μη

λειτουργεί πλέον ως σχολική μονάδα, αλλά θα μπορούσε να λειτουργήσει ως χώρος πολιτισμού, δραστηριοτήτων κι εκδηλώσεων για τους κατοίκους του χωριού. Θεωρούμε πως πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη αυτή η δυνατότητα εκ μέρους του Δήμου Καρπενησίου.

Παρακαλούμε όπως **προβείτε άμεσα σε απόφαση** για εύρεση της κατάλληλης λύσης στο πρόβλημα που σας εκθέτουμε στην παρούσα επιστολή μας. Θεωρούμε ότι η κατάσταση του κτιρίου μπορεί να διορθωθεί με μικρό οικονομικό κόστος. Ως Σύλλογος Μικροχωριτών είμαστε διατεθειμένοι να γίνουμε αρωγός στη διάσωση του σχολείου με οποιονδήποτε τρόπο μας ζητηθεί και ως εκ τούτου αναμένουμε με ενδιαφέρον την επικοινωνία σας.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

Επιστολή – πρόσκληση προς τα σχολεία της Ευρυτανίας

9/11/2023

Αγαπητοί/αγαπητές,

Με χαρά σας προσκαλούμε να λάβετε υπόψη σας τη δυνατότητα μιας επίσκεψης στο μουσείο που λειτουργεί με ευθύνη της Αδελφότητας Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος». Το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Μικρού Χωριού ανακαινίστηκε πλήρως το 2011 και από τότε έχουμε φιλοξενήσει δεκάδες σχολεία από όλη την Ελλάδα στο πλαίσιο των εκδρομών τους στην περιοχή. Βούλησή μας είναι να δημιουργήσουμε μια σταθερή σχέση με τα δημοτικά σχολεία και γυμνάσια/λύκεια όλης της Ευρυτανίας.

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η επίσκεψη στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ολόπλευρη εκπαίδευση των μαθητών/ριών και να εμπνεύσει το ενδιαφέρον τους για την Ευρυτανική ιστορία. Στους μαθητές και στις μαθήτριες των δημοτικών σίγουρα θα τους τραβήξουν την προσοχή τα λαογραφικά αντικείμενα. Ταυτόχρονα, ειδικά οι μαθητές/ριες της δευτεροβάθμιας θα μπορέσουν να συνδέσουν όλα όσα διαβάζουν στα βιβλία σε επίπεδο εθνικής και παγκόσμιας ιστορίας με τα γεγονότα στο μικροεπίπεδο ενός ευρυτανικού χωριού.

Τα εκθέματα είναι χωρισμένα σε θεματικές αίθουσες και με χρονολογική σειρά εξιστορούν την καθημερινότητα των Μικροχωριτών/ισσων. Η λαογραφική μας αίθουσα είναι διαμορφωμένη έτσι ώστε να

θυμίζει ένα τυπικό μικροχωρίτικο σπίτι με καθημερινά αντικείμενα οικιακής και αγροτικής χρήσης, ενώ η αίθουσα εθνικών αγώνων φιλοξενεί οπλισμό, ιστορικά τεκμήρια και μαρτυρίες Μικροχωριτών/ισσών, αλλά και υλικό του Τυπογραφείου της Εθνικής Αντίστασης που λειτουργούσε στο χωριό. Άκρως ενδιαφέροντα εκθέματα βρίσκονται και στον διάδρομο, όπου μπορεί κανείς να πληροφορηθεί για την καταστροφική κατολίσθηση που αφάνισε το χωριό και άφησε πίσω της 13 νεκρούς, αρχαία ευρήματα και ξακουστές προσωπικότητες με μικροχωρίτικη καταγωγή.

Η διαδραστική εμπειρία της ξενάγησης στο Μουσείο μας μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της πολιτισμικής ευαισθητοποίησης και να ζωντανέψει τα σχολικά βιβλία. Ταυτόχρονα, σε μια βόλτα στο Παλιό Μικρό Χωριό μπορεί να επισκεφθεί κανείς τα ιστορικά μνημεία πεσόντων της ιταλικής κατοχής στις Λόγγοβες και την πλατεία, καθώς και μνημείο των θυμάτων της κατολίσθησης στην είσοδο της λίμνης. Σε λίγα μέτρα από εκείνο το σημείο βρίσκεται και το μνημείο του μαθητή-αντάρτη «Κλέαρχου» που σκοτώθηκε στη Μάχη του Μικρού Χωριού.

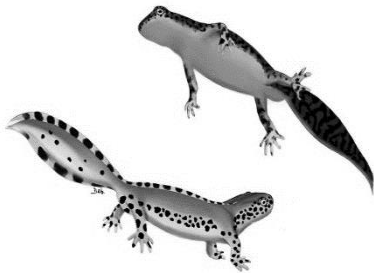
Εάν επιθυμείτε να οργανώσετε μια επίσκεψη για τους μαθητές και τις μαθήτριάς σας, παρακαλούμε να επικοινωνήσετε μαζί μας στο παρόν email και στα παρακάτω τηλέφωνα, για να συνεννοηθούμε σχετικά με τη διαθεσιμότητα και τις λεπτομέρειες της επίσκεψης. Η είσοδος στο Μουσείο είναι δωρεάν, όμως μπορείτε να κάνετε μια συμβολική δωρεά προς την Αδελφότητα Μικροχωριτών, ή να αγοράσετε κάτι από το ενημερωμένο μας πωλητήριο.

Ευχαριστούμε για το ενδιαφέρον σας και ανυπομονούμε να σας υποδεχθούμε στο μουσείο μας.

Οι δράκοι του Μικρού Χωριού

Τελικά, η Ευρυτανία είναι τόσο μαγική που έχει και δράκους!

Εννοούμε φυσικά τους αλπικούς τρίτωνες που χαρακτηρίζουν τις ορεινές δρακολίμνες. Αφού τους αναγνωρίσαμε και στη λίμνη του Μικρού Χωριού, αποφασίσαμε να έρθουμε σε επαφή με το Κέντρο Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία Καρπενησίου.

**Πηγή Εικόνας: DeBeginning
Deviant Art**

Η Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Μαρία Κατσογιάννη (MSc) μας ενημέρωσε ότι η Ελληνική Ερπετολογική Εταιρεία παρακολουθεί τους ευρυτανικούς πληθυσμούς τριτώνων και ότι στα προγράμματα του Κέντρου Εκπαίδευσης «γίνεται αναφορά στο είδος και συχνά οι συμμετέχοντες το παρακολουθούν στο πεδίο της λίμνης και εντυπωσιάζονται». Η κ. Κατσογιάννη, πολύ ευγενικά, επιμελήθηκε και μας έστειλε ένα άρθρο ενημέρωσης για τον

αλπικό τρίτωνο το οποίο δημοσιεύουμε κάτωθι. Την ευχαριστούμε πολύ.

Ένας από τους (πολλούς) λόγους που έχουμε το χωριό στην καρδιά μας είναι τα ψηλά έλατα και ό,τι άκακο ζει ανάμεσά τους. Η Αδελφότητα αντιλαμβάνεται τη σημασία του τοπικού οικοσυστήματος, ιδιαίτερα στην εποχή που ζούμε, που το φυσικό περιβάλλον βρίσκεται σε κίνδυνο, κυρίως λόγω ανθρωπογενών παρεμβάσεων και της ανεξέλεγκτης εκμετάλλευσης. Η επαφή και η κατανόηση της πανίδας και της χλωρίδας των βουνών μας, είναι ένα αναγκαίο βήμα για την προφύλαξή τους.

Γράφει η Μαρία Κατσογιάννη:

Ichthyosaura alpestris (Triturus alpestris, Mesotriton alpestris): ανήκει στα Ουρόδηλα αμφίβια και έχει συνολικό μήκος που κυμαίνεται από 80 έως 100 mm για τα αρσενικά και έως 120 mm για τα θηλυκά. Απαντάται κυρίως στην Κεντρική Ευρώπη και στα δυτικά Βαλκάνια. Στην Ελλάδα ο Αλπικός τρίτωνας ταξινομήθηκε ως υποείδος με το όνομα *Ichthyosaura alpestris veluchiensis* (Denöel, 2004). Εντοπίζεται στη βορειοδυτική Ελλάδα σε ποικίλες, ακόμη και παροδικές, υδατοσυλλογές, σε υψόμετρο 700μ. και πάνω. Οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί βρίσκονται στις αλπικές λίμνες της οροσειράς της Πίνδου (Denöel και Schabetsberger,

2003). Το είδος συμπεριλαμβάνεται στο Παράρτημα III της Σύμβασης της Βέρνης, προστατεύεται από το Π.Δ. 67/1981 και αναφέρεται στο Κόκκινο Βιβλίο για τα Απειλούμενα Ζώα της Ελλάδας (2009) ως Τρωτό και Μειωμένου Ενδιαφέροντος από την IUCN (2020). Παρατηρείται σε πολλές περιοχές Natura 2000.

Ο Αλπικός τρίτωνας έχει σκούρο χρώμα καστανό ως και μαύρο, γκριζο, λαδί και γαλάζιο, φέρει κηλίδες πλευρικά και έντονο πορτοκαλί στην κοιλιακή χώρα. Τα αρσενικά έχουν οδοντωτό λοφίο και γαλαζωπές λωρίδες. Βρίσκεται σε μικρές λίμνες, ρυάκια και ποτίστρες που έχουν κρύο και καθαρό νερό, σε δάση και ξέφωτα. Σε υγρότοπους, που ξηραίνονται κατά το θέρος, παραμένει στο χερσαίο περιβάλλον. Στα μεγάλα υψόμετρα διαχειμάζει από Οκτώβρη μέχρι Μάη. Αναπαράγεται την Άνοιξη σε ηλικία δύο - τριών ετών. Το θηλυκό εναποθέτει στο υδάτινο περιβάλλον δέσμες αυγών τα οποία εκκολάπτονται μετά από 30 ημέρες. Τρέφεται με αρθρόποδα και λάβρες εντόμων. Έχει διάρκεια ζωής τα δώδεκα έτη. Οι κίνδυνοι περιλαμβάνουν τη διατάραξη του ενδιαίτηματος, την εισαγωγή σαρκοφάγων ψαριών, τις θερμοκρασιακές μεταβολές που προκαλούν ξηρασίες αλλά και τις παρεμβάσεις διακοπής της ροής του νερού, τις έντονες δραστηριότητες αναψυχής (μηχανοκίνητα σπορ) αλλά και τις φυσικές καταστροφές.

Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, τα ερευνητικά προγράμματα για τους πληθυσμούς του και η συστηματική παρακολούθηση μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση του αλπικού τρίτωνας, του μικρού δράκου των δρακολιμνών.

Πηγές

<http://herpatlas.gr/> (01/11/2023)

Azmanis, P., Schmidt, V., Sainis, I., Marschang, R. E., Papaioannou, H. (2021). Mass mortality of unknown etiology in alpine newts (*Ichthyosaura alperstris veluchiensis*) in an alpine lake in Greece. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 72(1), 2677-2682. doi: 10.12681/jhvms.26750

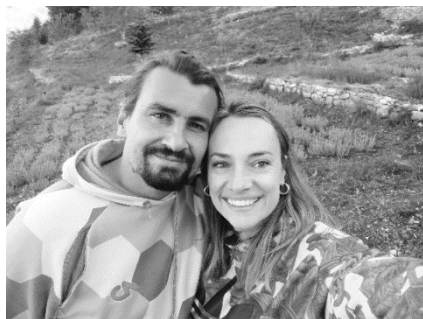
Παφίλης, Π. & Βαλάκος, Σ. (2012). Αμφίβια και Ερπετά της Ελλάδας. Εκδ. Πατάκη

Σωτηρόπουλος, Κ. (2009). Αλπικός Τρίτωνας. Στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Επ.Εκδ. Λεγάκης, Α., Μαραγκού, Π. Αθήνα.

Συνέντευξη: Mountain People

Η συνέντευξη δόθηκε στα Μικροχωρίτικα Γράμματα τον Νοέμβρη 2023, σε μια πρωτοβουλία του περιοδικού να αναδεικνύονται οι βιώσιμες επιχειρηματικές επιδιώξεις νέων ανθρώπων στον τόπο μας. Ευχαριστούμε τους Mountain People για τη γνωριμία και την τιμή που μας κάνουν να γινόμαστε κοινωνοί του κόσμου τους. Ευχόμαστε καλή επιτυχία σε ό,τι καταπιάνονται!

Αρχικά να πούμε ότι πάντα υπήρξαμε «Mountain People» κατά μίαν έννοια καθώς μεγαλώσαμε στο Καρπενήσι και στα 1000 m υψόμετρο, με το όρος Βελούχι πάνω από τα κεφάλια μας και ολόγυρα βουνά. Δεν μεγαλώσαμε σε οικογένειες αγροτικές, καθώς αυτό είναι από μόνο του σπάνιο στα μέρη μας. Προερχόμαστε και οι δύο από τον χώρο της κατασκευής, ο Άλκης από το χώρο της οικοδομής πάππου προς πάππον και η Μαρίνα Τοπογράφος Μηχανικός με ενασχόληση στα δημόσια έργα.

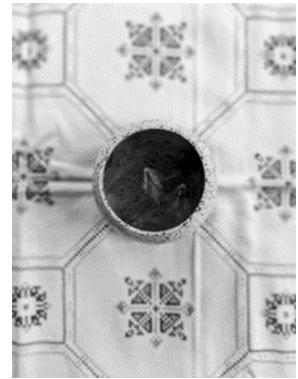
Σταδιακά στη ζωή μας και μετά την έλευση των παιδιών μάς κέρδισε η φύση, ξεκινήσαμε να την παρατηρούμε, τι φυτρώνει, ποια τα ενδημικά είδη, κ.τ.λ. και, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση πατρικής περιουσίας, ξεκινήσαμε δειλά-δειλά κάποιες καλλιέργειες στους πρόποδες του Βελουχίου.

Δεν θα χρυσώσουμε το χάπι. Η ζωή στο βουνό βαδίζει συχνά μαζί με την απομόνωση. Δυστυχώς ο τόπος αυτός που όλοι αγαπάμε τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει αλματώδη πληθυσμιακή συρρίκνωση χωρίς να ξέρουμε με σιγουριά εάν η τάση αυτή μπορεί να ανατραπεί. Βέβαια καθώς έχει μετατραπεί σε προορισμό Σαββατοκύριακου, τριημέρων και εορτών ελκυστικό για τον επισκέπτη, δεν μπορεί κανείς να διακρίνει εύκολα τις δυο ταχύτητες. Για μια οικογένεια που θα ήθελε να επιστρέψει μόνιμα στο Καρπενήσι έχουμε να τονίσουμε την εξαιρετική ασφάλεια που αισθάνεται κανείς στο μέρος αυτό, τα άριστα δημόσια σχολεία που και οι ίδιοι φοιτήσαμε, την επαφή με τη φύση που είναι κυριολεκτικά δίπλα σου, τις πολλές και ποιοτικές δραστηριότητες που υπάρχουν για όλη την οικογένεια και το μεγάλο δώρο του ελεύθερου χρόνου.

Καλλιεργούμε τα βότανά μας στις παρυφές του Βελουχιού γιατί εκεί είχαμε ιδιόκτητη έκταση αρχικά και ευτυχώς βρήκαμε κι άλλες προς εκμετάλλευση. Στο δικό μας χωράφι φυτρώνει έτσι κι αλλιώς το τσάι του

βουνού και η ρίγανη από μόνα τους, συνεπώς αυτό ήταν ο αρχικός δείκτης ότι το έδαφος είναι κατάλληλο για την καλλιέργεια τους. Ωστόσο δεν μείναμε εκεί, προχωρήσαμε σε συνεργασία με το μεγαλύτερο βιολογικό φυτώριο στην Ελλάδα (Bioma Plants) και κάναμε και εδαφικές αναλύσεις στις εκτάσεις που εκμεταλλευόμαστε, ώστε να σιγουρευτούμε για την εδαφική σύσταση. Τα αποτελέσματα μας εξέπληξαν, διότι όχι μόνο το έδαφος είναι κατάλληλο, αλλά είναι τόσο πλούσιο σε οργανικό φορτίο που για την επόμενη πενταετία δεν χρειάζεται κανέναν εμπλουτισμό. Ο τόπος ο ίδιος μας υπέδειξε την κατάλληλη καλλιέργεια, δεν καλλιεργούμε τίποτα που να μην φυτρώνει από μόνο του εδώ. Επίσης, τα αρωματικά φυτά είναι μια καλλιέργεια που προσφέρεται στα ορεινά μέρη διότι το φυτό επωφελείται από τις συνθήκες που επικρατούν σε μεγάλο υψόμετρο και αυτό διότι για να επιβιώσει σε πιο αφιλόξενο κλίμα γίνεται ανθεκτικότερο και για τον καταναλωτή καλύτερο, πιο πλούσιο σε αντιοξειδωτικά κ.τ.λ. Εννοούμε ότι, για παράδειγμα, μια καλλιέργεια ρίγανης στον κάμπο φυσικά δεν μπορεί ποτέ να ανταγωνιστεί σε ποιοτικά χαρακτηριστικά μια αντίστοιχη σε μεγάλο υψόμετρο. Οπότε τα βουνά έχουν πλεονεκτήματα σε ορισμένους τομείς, αρκεί κανείς να τα ανακαλύψει.

Τα προϊόντα μας είναι του βουνού, της μέλισσας και των Mountain People. Εξηγούμαστε αμέσως: του βουνού είναι τα ενδημικά μας βότανα με πρωταγωνιστή το τσάι του βουνού, τη ρίγανη, το φασκόμηλο, το μελισσόχορτο και ορισμένα μείγματα βοτάνων με συγκεκριμένο χαρακτήρα και συνεργιστική δράση. Της μέλισσας είναι τα προϊόντα κυψέλης όπως το μέλι ελάτης, η γύρη ορεινής ανθοφορίας και η πρόπολη. Των Mountain People είναι ορισμένες κηραλοιφές που έχουμε δημιουργήσει με το κερί από τα μελισσισια μας για την πιο απλή φροντίδα του εαυτού μας και αυτών που αγαπάμε. Προσεχώς πρόκειται να πιστοποιηθούμε και βιολογικά για τα βότανά μας αλλά κύριο μέλημά μας είναι στα προϊόντα μας να αντηχεί ο τόπος, το φρέσκο και το αυθεντικό και αυτά δεν στα δίνει καμία ετικέτα ποιότητας. Η παραγωγή μας είναι μικρή και συνήθως τελειώνει μέχρι να έρθει η επόμενη σοδειά και γι' αυτό είμαστε ευγνώμονες. Αισθανόμαστε μεγάλη περηφάνεια για το τσάι του βουνού μας, οπτικά, με την μυρωδιά και με τη γεύση. Πιστέψαμε σε αυτή την καλλιέργεια και μας δικαίωσε

και ευτυχώς αυτό αποτυπώθηκε και στην αγορά για να συνεχίζουμε να είμαστε βιώσιμοι.

Η ταυτότητά μας είναι συνυφασμένη με τον ορεινό τόπο. Ο ντόπιος χαρακτήρας, οι εποχές που αλλάζουν και η φύση αλλάζει μαζί τους, η αμόλυντη ατμόσφαιρα, η παράδοση και ο τρόπος που όλα αυτά μετουσιώνονται σε μια παραγωγή που τα συμπεριλαμβάνει. Όλα αυτά τα θέματα μας απασχολούν και συνεχώς μας ανατροφοδοτούν. Άλλωστε αποτελούν κομμάτια της δικής μας ατομικής ταυτότητας και βασικά πιστεύουμε ότι αυτό είναι που τελικά κάνει κάποιον να ενδιαφερθεί πέρα από τα στενά όρια παραγωγού-καταναλωτή και να νιώσει Mountain People κι ας μένει στο κέντρο της πόλης. Μας δένουν μερικές αόρατες κλωστές κι αυτό έχει να κάνει με μνήμες, με νοσταλγία, με τον τρόπο που μεγαλώσαμε και με το τι αισθανόμαστε πραγματικά δικό μας. Τα βουνά λοιπόν που στέκονται πάντα εκεί αποτελούν έμπνευση για το λαό και ανακαλύπτεις τελικά ότι κι εσύ ίσως αποτελεις κομμάτι μιας κουλτούρας, διότι τελικά στην ορεινή μας χώρα είναι πολύς ο λαός του βουνού (Mountain People).

Μπορείτε να βρείτε τα προϊόντα των Mountain People στις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις του Καρπενησίου και στο ηλεκτρονικό κατάστημα lupie.gr.

Facebook & Instagram: [@mountain.people_](https://www.facebook.com/mountain.people_)
Email: info@mountainpeople.gr

Σάββατο 18 Νοεμβρίου, ώρα 21:19, Αμπελόκηποι

Γράφει ο Κώστας Κρίκος.

Εδώ, σε αυτή τη γειτονιά που γεννήθηκα πριν 47 χρόνια. Πάντα έλεγα ότι είμαι παιδί του κέντρου, καλώς ή κακώς, μεγάλωσα σε φασαρία, με τσιμέντο, αλλά με όλες τις δραστηριότητές στα πόδια μου, τη διασκέδαση, τον αθλητισμό και τα γήπεδα, την επιμόρφωση, τις παρέες. Ευτυχώς έλεγα πάντα οι παππούδες και οι γιαγιάδες ήταν από την επαρχία, και ποια επαρχία; Όχι καμιά τυχαία, όχι καμιά άσχημη. Από την Ευρυτανία. Ένα μεσημέρι του Οκτώβρη, μου έστειλε μήνυμα στο Instagram, η Έλλη από το Σύλλογο Μικροχωριτών, ζητώντας μου να γράψω ένα κείμενο για το ηλεκτρονικό περιοδικό. Εγώ βέβαια δεν είμαι ούτε κανένας γραφιάς, ούτε ρήτορας, ούτε δημοσιογράφος, ούτε ξέρω να γράφω σκέψεις και μανιφέστα. Ο μπαμπάς μου, ο αείμνηστος Δημήτριος Κρίκος, είχε για χρόνια την επιμέλεια για το περιοδικό του συλλόγου και έγραφε – ο αδερφός μου ο Σπύρος, δημοσιογράφος στο επάγγελμα, γράφει κατά καιρούς αυτός. Έτσι την παρέπεμψα στο να γράψει ο αδερφός μου κάτι. Η Έλλη μου είπε ότι θα γράψει ο Σπύρος, αλλά θέλουμε και δικό σου κείμενο. Αν και δεν ήμουν προετοιμασμένος για κάτι τέτοιο, δέχτηκα. Αν έκανα καλά, το αποτέλεσμα θα δείξει.

Τι θα έγραφα εγώ; Μα τί άλλο; Για το Μικρό Χωριό.

Θα προσπαθήσω να μην πλατειάσω, αμπελοφιλοσοφήσω και κουράσω με την ανάγνωση...

Πάντα μνημονεύω κι ευχαριστώ την γιαγιά μου, Μαρία Κρίκου, το γένος Τομαρά, και τον μπαμπά μου, που ήταν από εκεί. Και αυτός φταίει για την αγάπη μου και για το ό,τι προσφέρω στον τόπο μου. Αυτός με κόλλησε το μικρόβιο της προσφοράς. Αυτός ήταν που μέχρι τα γράμματα ασχολιόταν με το κοινά του χωριού, του μουσείου αλλά και της βελτίωσης των συνθηκών... Μικρό Χωριό, Ευρυτανίας, ένα ευλογημένο μέρος. Από πολλές απόψεις. Η πρώτη μου επαφή, σύμφωνα με τα λεγόμενα του μπαμπά μου, λίγες μέρες αφότου γεννήθηκα, όλη η φαμίλια, 4 άτομα, να ανέβει στο χωριό με το ΚΤΕΛ Καρπενησίου, αρχές καλοκαιριού του 1976. Λίγο έξω από την Αθήνα, στην Εθνική Αθηνών-Λαμίας, έσκασε το λάστιχο. Δεν θα την έλεγα και πολύ γούρικη για πρώτη φορά. Αυτό δεν στάθηκε εμπόδιο μέχρι σήμερα να πηγαίνω σε κάθε ευκαιρία.

Τί καλοκαίρια, τί χειμώνες, έχω ζήσει εκεί. Όλα τα έτη και όλες τις εποχές. Τι να πω ότι έζησα; Σχεδόν τα πάντα, κοντά μισό αιώνα. Και από ευχάριστα και δυσάρεστα. Φιλίες, έρωτες, ανεκπλήρωτους και

εκπληρωμένους, απογοητεύσεις, παρέες, αγάπες, διασκέδαση, κούραση, μαστοριλίκια, τραυματισμούς, ατυχήματα, παιχνίδια, ξενύχτια, μεθύσια, αστροπαρατηρήσεις, ξημερώματα με φωτιές.

Θα μου πείτε, όλα αυτά τα ζεις όπου και να πηγαίνεις για διακοπές, είτε για 2 μέρες, είτε για 3 μήνες τα καλοκαίρια ως μαθητής. Σωστά. Ποια είναι η διαφορά, θα μου έλεγε κάποιος, ενός χωριού της Ελλάδας με το δικό σου;

Και έχει δίκιο να κάνει αυτή την ερώτηση. Θα απαντήσω παρακάτω. Και ξεκινάω με την φύση, που εμένα τουλάχιστον που είμαι παιδί του κέντρου της Αθήνας, μου παίρνει το μυαλό. Τα έλατα που να είχα 100 μάτια να τα βλέπω, το πράσινο, το οξυγόνο, που δεν έχω 100 πνευμόνια να ρουφάω, η μυρωδιά του καμένου ξύλου από τα τζάκια το χειμώνα, οι μυρωδιές από τις κουζίνες του χωριού, ειδικά παλιά, που οι νοικοκυρές το χωριού έψηναν ψωμί και πίττες. Τα νερά στη λίμνη του χωριού, η μυρωδιά όταν βρέχει του χώματος και του βρεγμένου δέντρου. Ακόμα και ο αέρας που φυσάει, ακούς τα έλατα να κουνιούνται.

Πάλι θα πει κάποιος, σε όλα τα χωριά πάνω-κάτω συμβαίνει αυτό. Δεν έχουν όλα τα χωριά όλη αυτή την απaráμιλλη ομορφιά από θέα, από καθαριότητα και από μηδενική ρύπανση περιβάλλοντος. Δεν έχουν αυτοί τέτοιο υπεραιωνόβιο πλάτανο και πλατεία με τόσες βρύσες τρεχόμενων νερών που έρχεται κατευθείαν από την πηγή της Χελιδόνας.

Όλα ωραία αυτά, αλλά για ταξιδιωτικό οδηγό. Ναι και βέβαια, διότι έχουμε μερικές εξαιρετικές ταβέρνες, εστιατόρια, καφενεία, καφετέριες, ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, αλλά και δωμάτια με χρονομίσθωση και έχουμε ανάγκη τον τουρισμό, οι μόνιμοι κάτοικοι είναι εξαιρετικά λίγοι σε όλο τον νομό και τα έσοδα, τα περισσότερα, προέρχονται από κει.

Αφού τελείωσα το κομμάτι στο οποίο εξηγώ γιατί λατρεύω το Μικρό Χωριό εμφανισιακά, να πω και γιατί το αγαπώ ψυχικά. Αυτό είναι σίγουρα πιο δύσκολο, γιατί έχει να κάνει με την ψυχή και το συναίσθημα και όχι απλά με την εμφάνιση που όλοι όσοι έρχονται ανακαλύπτουν.

Όταν φτάνω με το αμάξι πριν από τους Αγίους Αποστόλους, και βλέπω το χωριό, το πόσο επιβλητικό στέκεται, το καρδιοχτύπι είναι έντονο λες και πάω να συναντήσω την αγαπημένη μου. Όταν βρεθώ μέσα στον οικισμό – αυτό μου συμβαίνει και με το Νέο Μικρό Χωριό που έχω επίσης πολλές παιδικές και εφηβικές αναμνήσεις – μού έρχονται στο μυαλό καταστάσεις που έζησα εκεί.

Στο χωριό έζησα πολλά, δεν είναι όμως τα μόνα που σκέφτομαι όταν είμαι εκεί. Μου περνάνε από το μυαλό διηγήσεις των παλαιότερων Μικροχωριτών αλλά και νεότερων που τα γνωρίζουν από γονείς και άλλους Μικροχωρίτες, αυτά που έχω διαβάσει από βιβλία και κείμενα, ακόμα και ντοκιμαντέρ στο internet και την τηλεόραση, αλλά και από τον μπαμπά μου. Και για την φαμίλια μου αλλά και για όλη την ιστορία του Μικρού Χωριού που δεν είναι μικρή για το μέγεθος του. Σίγουρα αυτή που με στιγματίζει αλλά και με εμπνέει στο να μάθω κι άλλα είναι η περίοδος από την μετανάστευση στις αρχές του 1900 μέχρι και την Χούντα των Συνταγματαρχών. Πολλά λοιπόν από αυτά τα βλέπω μέσα μου πηγαινόντας στο χωριό και ας μην τα έζησα. Πώς έλεγαν οι παλιότεροι ότι αν πας κάπου ήσυχα στο χωριό και ακουμπήσεις το αφτί σου στο χώμα θα ακούσεις το άλογο του Άρη μαζί με τους αντάρτες του να κυκλοφορεί κάπου εκεί κοντά; Να βλέπω πάνω στο δρόμο το μαγαζί που ήταν το τυπογραφείο του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, κυνηγημένο από τους Γερμανούς κατακτητές, και τον μπαμπά μου εκεί να μαθαίνει την τέχνη του τυπογράφου, βάζοντας και αυτός το λιθαράκι του ως Επονίτης, όπως πολλοί Μικροχωρίτες, στον αγώνα για την εκδίωξη των κατακτητών από την χώρα μας. Τη μάχη του Μικρού Χωριού (18/12/1942) που κατατρόπωσε ο Άρης με τους αντάρτες του τους Ιταλούς και χάθηκε μόνο ένα δικό μας ανταρτόπουλο. Το σώσιμο από την πείνα με την αλληλεγγύη των Μικροχωριτών και τα συσσίτια που σώσανε παιδιά σε όλη την Ευρυτανία. Την εκτέλεση των συμπατριωτών μας από τα κατοχικά στρατεύματα αλλά και των βασανισμό άλλων. Το κάψιμο των περισσότερων σπιτιών και το σφάξιμο των οικοσπιτων ζώων. Το βασανισμό και το κάψιμο ζωντανών του ενωμοτάρχη και του παπά σε σπίτι δίπλα στην πλατεία του χωριού. Πόσα να θυμηθώ; Είναι πάρα πολλά. Βλέποντας σπίτια να σκέφτομαι πόσοι από αυτούς καζαντίσανε στην Κωνσταντινούπολη και μεταγενέστερα στην Αμερική, όπως ο παππούς μου ο Σπύρος που ζούσε στο χωριό αλλά και στη Νέα Υόρκη ως μετανάστης. Βλέποντας πέρα από το χωριό, δίπλα μας κάθε μέρα αντικρίζω και το σημείο που έπεσε το μισό χωριό από την κατολίσθηση στις 13/01/63. 13 Μικροχωρίτες, ψυχές χαμένες. Ακόμα υπάρχουν τα σημάδια της καταστροφής.

Αυτά και πολλά άλλα περνάνε από το μυαλό μου στιγμιαία, κάποιες φορές και κάποιες άλλες περισσότερο, όπως ο παππούς μου και η γιαγιά μου που πεθάνανε μέσα στο καμένο σπίτι μας από τους Ιταλούς και αργότερα από τους Γερμανούς, με διαφορά λίγων μηνών, το 1944,

από στενοχώρια και ασιτία, αλλά και την μαμά που χάσαμε παραμονές Χριστουγέννων του 1978 μέσα στο σπίτι μας.

Όταν πριν από λίγα χρόνια ξεκινήσαμε μαζί με τον Σπύρο, τον αδερφό μου, να συντηρούμε, να φωτίζουμε με προβολείς και να προσπαθούμε να αναδείξουμε ξανά τα μνημεία της Εθνικής Αντίστασης του χωριού μας, σκέφτηκα ότι η κληρονομιά του πατέρα μας δεν ήταν μόνο το σπίτι που μας άφησε στο χωριό, αλλά και να μην παρατήσουμε αυτά που με κόπο έφτιαξε η προηγούμενη γενιά των Μικροχωριτών, είτε αυτά είναι το μουσείο του χωριού μας, είτε τα μνημεία μας. Ο εθελοντισμός σαν έννοια και σαν λέξη δεν μου άρεσε ποτέ. Εγώ τον λέω αλληλεγγύη. Όπως παλιά μαζεύοντουσαν και καθάριζαν τα αυλάκια, τους δρόμους, βοηθούσαν με κάθε τρόπο ο ένας τον άλλον οι χωριανοί, πολλές φορές ανεξαρτήτως παιδείας και οικονομικής τάξης. Οι Μικροχωρίτες πιστεύω ότι αυτό το έχουν σε μεγάλο βαθμό, γι' αυτό και εμείς βρήκαμε πρόθυμους ανθρώπους σαν εμάς να συντηρήσουμε τα μνημεία μας και το καμάρι του χωριού μας, το Λαογραφικό μας μουσείο. Αυτά και άλλα πολλά είναι για μένα το χωριό μου, μια ζωντανή ιστορία. Και πολλοί από μας είμαστε υποχρεωμένοι, όπως την περιουσία μας την φροντίζουμε, έτσι και την κοινή μας περιουσία που είναι η ιστορία, τα μνημεία, το μουσείο μας, το περιβάλλον, η γειτονιά, το δάσος, τη φύση, να την διατηρούμε και να την προστατεύουμε.

Ιστορικές Μνήμες και Προσωπικές Αναμνήσεις

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος, από το βιβλίο του Δημητρίου Σπ. Δερματά.

Αυτός στάθηκε ο μοιραίος άνθρωπος με τη μοιραία γνωμάτευσή του για τις αποφάσεις που πάρθηκαν να κτισθεί το χωριό τόσο μακριά. Να δημιουργεί διχόνοια μεταξύ των χωριανών που κράτησε χρόνια. Ν' αδικηθεί τόσος κόσμος που έχασε ανθρώπους σπίτια και χωράφια και να μην πάρουν μία αγκωνή, ένα οικόπεδο. Να κτίσουν πάλι το σπίτι τους...

Παρ' όλ' αυτά ο κόσμος παράκουσε τις προβλέψεις και τις εντολές του κ. γεωλόγου και δεν πήγαμε μόνο στα σπίτια αλλά και στα χαλάσματα. Στα σπίτια που έμειναν ο καθένας πήγαινε να πάρει ρουχισμό και τρόφιμα, αφού πλέον όλοι οι χωριανοί εγκατασταθήκαμε από την άλλη μέρα στο Μεγάλο χωριό. Οι Μεγαλοχώριτες οφείλω να ομολογήσω μας φέρθηκαν στην προκειμένη περίπτωση καλύτερα και από αδέρφια. Μας άνοιξαν τα σπίτια τους για ύπνο. Ακόμα και τα αμπάρια τους για τροφодοσία σε όσους χάθηκαν τα σπίτια και τα νοικοκυριά. Όσα από αυτά καταστράφηκαν αλλά μέινανε τα χαλάσματα στην επιφάνεια χωρίς να

εξαφανισθούν, γλύτωσαν πολλά από τα υπάρχοντά τους. Γι' αυτό λοιπόν άρχισαν να ψάχνουν από την άλλη μέρα.

Άρχισε το κουβάλημα, το άδειασμα των σπιτιών. Όχι μόνο από τους χωριανούς νοικοκυραίους αλλά και τους Μεγαλοχωρίτες και τους κατοίκους των γύρω χωριών και Καρπενησιωτών που έσπευσαν για βοήθεια. Σχηματίστηκαν ολόκληρα караβάνια από ανθρώπους και φορτία-τικα και αδειάσαμε τα σπίτια μεταφέροντας ο καθένας το βió του, ό,τι μπορούσε στο καταφύγιό του στο Μεγάλο χωριό.

Εμείς πήγαμε πάλι για δεύτερη φορά. Την πρώτη όταν μας κάψανε τα σπίτια οι Ιταλοί και τη δεύτερη τώρα. Πήγαμε λοιπόν στα συγγενικά μας σπίτια. Αυτή τη φορά στο σπίτι του Χαράλαμπου Αραπογιάννη, ο οποίος είχε την οικογένειά του στην Αθήνα και το σπίτι ήταν άδειο. Εκεί εγκατασταθήκαμε, εκεί κουβαλήσαμε το νοικοκυριό μας και τα ζώα, γάιδαρο, αγελάδα, γίδες ως και τις κότες. Κάθε μέρα πήγαινα στο Καρπενήσι και επισκεπτόμουν και την κουνιάδα μου Γεωργία στο νοσοκομείο.

Για την Γεωργία ήρθαν από την Αθήνα τ' αδέρφια της, Χριστόφορος και Φρόσω, καθώς και τα ξαδέλφια της. Τη δεύτερη μέρα, αφού συνήλθε λιγάκι, μου είπε ότι το σπίτι της είχαν τις οικονομίες τους. Μου είπε πού ακριβώς τα είχε και αν μπορούσα να τα πάρω.

Φύγαμε από το Καρπενήσι μαζί με τον μπατσιανάκη μου Θόδωρο Γιαννιώτη και πήγαμε στο χωριό από το μονοπάτι. Όταν φθάσαμε στο χωριό που έμεινε, ο Θόδωρος κιότρεψε βλέποντας τη βιβλική καταστροφή και τα πανύψηλα ελάτια να στέκονται απειλητικά επάνω από τα κεφάλια μας. Εγώ προχώρησα, πήγα στο σπίτι, ξεκλείδωσα, μπήκα μέσα, βρήκα τα χρήματα και έφευγα. Αλλά εκείνη τη στιγμή ακούω ένα παράξενο κρότο. Αμέσως επηρεασμένος από τις προφητείες του Βετούλη και απ' όση τραγικότητα έβλεπα με το χαλασμό που ήτανε δίπλα σε αυτό το σπίτι, πανικοβλήθηκα, νόμισα ότι ξεκόβει και το υπόλοιπο χωριό ότι θα πέσει το σπίτι.

Δεν κατάλαβα πώς πετάχθηκα έξω και φώναξα έντρομος στον επίσης γνιασμένο Θόδωρο: «Φύγε γιατί κάτι γίνεται» Τρέξαμε και οι δυο προς το Νικολό. Πήγαμε ένα διάστημα και βλέποντας ότι δε γίνεται τίποτα αρχίσαμε ν' ανακτούμε την ψυχραιμία μας και αποφασίσαμε να επιστρέψουμε να δούμε τί παράξενο συμβαίνει και από πού ήταν αυτός ο θόρυβος. Φθάνοντας στο σπίτι, το περιεργαζόμεσταν δύσπιστοι ακόμα από έξω. Οπότε ακούμε μούγκρισμα αγελάδας και λύθηκε το μυστήριο. Ήταν η γελάδα που ήταν κλεισμένη στο αχούρι και για την οποία η

Γεωργία δεν μας είπε τίποτα. Στη σύγχυσή της είχε ξεχάσει. Και έτσι δε βρήκαμε μόνο τα χρήματα αλλά και τη γελάδα η οποία μας κατατρόμαξε. Την πήγαμε και αυτή στο Μεγάλο χωριό και την πουλήσαμε. Η Γεωργία έμεινε ακόμα λίγες μέρες στο νοσοκομείο, όπου απ' όλους μας αποφασίστηκε γι' αυτήν το καλύτερο, που ήταν να την πάρουν τ' αδέρφια της στην Αθήνα, όπως κι έγινε.

Η καταστροφή του χωριού εκείνες τις μέρες έγινε το πρώτο θέμα σε εφημερίδες και ραδιόφωνα, τα οποία έγραφαν και σχολίαζαν για μέρες. Για το τραγικό αυτό γεγονός και τον αφανισμό του ωραίου και φημισμένου χωριού μας. Τούτο είχε σαν συνέπεια να κινητοποιηθούν άτομα και οργανώσεις. Και αυτοί παρείχαν τη βοήθειά τους σε ρουχισμό και τρόφιμα. Σε αυτές τις ανώμαλες καταστάσεις που φέρνει ο πόλεμος και οι καταστροφές, βγαίνουν στην επιφάνεια όλα τα ελαττώματα που έχουν τ' άτομα και η κοινωνία, πλεονεξία, αχαριστία και σε τούτη την περίοδο μετά τον εμφύλιο η πειθαρχία και η αλληλεγγύη του κόσμου κρέμονταν σε μία κλωστή. Δεν άργησαν να φανούν αυτά τα ελαττώματα.

Αυτά τα είδη που συγκεντρώνονταν προορίζονταν γι' αυτούς που χάθηκαν τα σπίτια τους και τα νοικοκυριά τους και όχι για μας τους υπόλοιπους που δεν πάθαμε τίποτα, που ό,τι είχαμε το έχουμε. Αλλά έγινε το εξής περίεργο. Εμείς που δεν πάθαμε τίποτα, που δεν χάσαμε τίποτα, φωνάζαμε περισσότερο από εκείνους που χάσανε τα πάντα. Το κοινοτικό συμβούλιο την εποχή εκείνη απαρτιζόνταν από αδύνατους και συμφεροντολόγους χωριανούς. Δεν υπήρχε ο ισχυρός που θα μας επιβάλλονταν να πάρει δίκαιες αποφάσεις, τόσο για τις διανομές αυτών των ειδών όσο και τις άλλες πιο σοβαρές αδικίες και σφάλματα που επακολούθησαν.

Τα είδη αυτά ρουχισμού και τρόφιμα τα συνόδευαν και οι κυρίες του Πουρνάρα του Ανδρέα και η κυρία Μπουρδάρα, τις οποίες φροντίσαμε ορισμένοι να πλησιάσουμε και να τις κατατοπίσουμε για το τί ακριβώς συνέβαινε και πώς αυτά θα μοιρασθούν δίκαια, αλλά έξω γίνονταν διαδήλωση από τους μη δικαιούχους, ενώ οι φουκαράδες οι παθόντες είχαν τον καημό τους και την στενοχώρια τους και δεν τους έμεινε κουράγιο να διεκδικούν φουστάνια, κονσέρβες και γλυκά. Αυτά είναι ανάξια ν' αναφέρονται, αλλά φανερώνουν την αρχή μιας κατάστασης που επακολούθησε μετά και έφερε τη διχόνοια στο χωριό.

Τώρα ας ξαναγυρίσουμε στο χωριό και ας δούμε την κατάσταση που επικρατούσε τις πρώτες μέρες μετά την καταστροφή στα χαλάσματα. Είπαμε ότι τα περισσότερα σπίτια καταποντίστηκαν, χάθηκαν μέσα στ' ανοίγματα που έκανε το έδαφος. Όσα όμως έμειναν στην επιφάνεια και

γκρεμίσθηκαν, οι νοικοκυραίοι φρόντισαν να πάρουν ό,τι πολύτιμο ήταν στην επιφάνεια. Έτσι π.χ. ο Ζορμπαλάς ο Κώστας βρήκε το μπαούλο που είχε μέσα τις οικονομίες του σε λίρες. Και πολλοί άλλοι προπαντός που τα σπίτια τους ήταν προς το μέρος του υπόλοιπου χωριού και έπεσαν επί τόπου παρασυρμένα ελάχιστα μέτρα από την αρχική τους θέση. Τέτοια ήταν το σπίτι και η αχυρώνα του Ι. Χασκόπουλου (Καντζιά), στο οποίο την άλλη μέρα ψάχνοντας βρήκαμε τη γελάδα του χωμένη μέσα στα μπάζα και τα κοτρώνια της αχυρώνας του. Ζωντανή αλλά με σπασμένα πόδια, τη σφάξαμε στη θέση που ήταν και δεν τη ζημιώθηκε ο άνθρωπος. Το κατολισθέν έδαφος και τη δεύτερη μέρα περπάταγε σιγά-σιγά και άπλωνε. Έφθασε πλέον ολόρεμα και σκέπασε αυτό το ρέμα κοντεύοντας 2000 μέτρα από κει που ξεκίνησε. Κάλυψε το ρέμα και τον μισό δρόμο που πηγαίναμε για το Γαύρο. Πήγε κάτω από κει που πέρασα εγώ την προηγούμενη 500 μέτρα. Έφθασε όλος αυτός ο όγκος μέχρι την τοποθεσία Κάτω Μύλου.

Η επίσκεψή μας στο χωριό ήταν καθημερινή και μαζί με μας το επισκέπτονταν αρμόδιοι και αναρμόδιοι. Μετά από κάμποσες μέρες το έδαφος σταθεροποιήθηκε και έπαψε το περπάτημα που έκανε και ο κίνδυνος να καταπνιχθεί κανένας. Έτσι πλέον πατάγαμε και στα χαλάσματα. Περνάγαμε στο χωριό από τους Αγίους Αποστόλους.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος...)

Κώδικες επικοινωνίας με την ευρυτανική φύση!

Γράφει ο «Ευρυτάνας Ιχνηλάτης».

Χρειάζεσαι χρόνο να γνωρίσεις το βουνό, να βιώσεις τη συνύπαρξη και την ενσυναίσθηση με αυτό.

Η τελετουργία της επαφής με την ευρυτανική φύση έχει τους δικούς της μυστικούς κώδικες επικοινωνίας:

να διαρρηξείς το αστικό κέλυφος για ν' αποδράσεις προς την πλανεύτρα ελευθερία, να βιώσεις την πλεύση στην απώλεια του χρόνου, να φλερτάρεις με το φεγγάρι και τα αστέρια στην πανάρχαιη σκέπη της μικρής ορεινής πατρίδας, να ψηλαφίσεις με αγάπη τα αποτυπώματά της, να αγγίξεις το αδιόρατο νήμα της μακραίωνης ιστορίας της, να αναπνεύσεις την ανάσα του ανέμου που έρχεται από μακριά...

να προσθέσεις στη ρεαλιστική εικόνα των ματιών την πινελιά της φαντασίας, να αφεθείς στην σχοινοβασία ανάμεσα στην πραγματικότητα και το όνειρο...

κι έτσι να εναποθέσεις στην ψυχή σου το μυθικό στέμμα του αυθεντικού κάλλους, να γευθείς την αμβροσία των αισθήσεων και το νέκταρ των συναισθημάτων!

Αυτός ο άγριος απρόβλεπτος κόσμος, που κυφορεί τόση γαλήνη, είναι ο δικός μας μαγικός κόσμος, αυτός των αλληλένδετων αντιθέσεων που χαρίζουν εντέλει την πολυπόθητη ευφορία στην ανθρώπινη ψυχή.

Παιδικό παραμύθι: Το μοναχικό λαγουδάκι και το... μπούλινγκ!

Όπως μας το έστειλε ο «Ευρυτάνας Ιχνηλάτης».

Απολαύστε ένα σπουδαίο διδακτικό παραμύθι για τους μικρούς -και όχι μόνο- φίλους τους!

Από την Ευρυτάνισσα κυρά-Λένη:

«Στα όμορφα και πανύψηλα ευρυτανικά βουνά, μέσα στα πυκνά τα έλατα, τους βελανιδιές και τους δροσερές πηγές, βρίσκεται η πολιτεία των ζώων: των λύκων, των ελαφιών, των ζαρκαδιών, των αλεπούδων, των λαγών και πολλών άλλων!

Σ' αυτή την πολιτεία έμενε και ένα λαγουδάκι! Μόνο που αυτό δεν ήταν σαν τους τους λαγούς. Από τότε που πιάστηκε το ποδαράκι του σε ένα κυνηγετικό δόκανο κι άρχισε να κουτσαίνει και να γίνεται παχουλό, επειδή δεν μπορούσε πια να τρέχει όπως πρωτύτερα, έπαθε μελαγχολία και κλείστηκε στον εαυτό του!

Η αλεπού που τη φωνάζανε κυρά Μαριώ εκτός από πονηρή κλεφτοκοτού ήτανε και πολύ κουτσομπόλα. Τα έβαλε λοιπόν με το μοναχικό το λαγουδάκι. Πήρε με το μέρος τους και κάμποσα άλλα ζώακια κι ολημερίς κι ολονυχτίς δεν κάνανε άλλη δουλειά από το να το πειράζουν και να το κοροϊδεύουν. Κανείς τους πια δεν το έπαιζε. Κλαίει και στενοχωριέται το λαγουδάκι...

Όσπου μια μέρα το πήρε απόφαση:

“Δεν είναι ζωή αυτή, θα φύγω απ' αυτό το χωριό”!

Βάζει στην πλάτη του το σάκο του και δρόμο παίρνει δρόμο αφήνει. Κάποτε φτάνει σε ένα μικρό ρυάκι κι εκεί κάθισε να ξεκουραστεί. Όπως καθότανε το πιάσανε τα κλάματα: “Μα που πάω μόνο κι έρημο σε ξένο τόπο” μονολογούσε...

Το άκουσε ένα βατραχάκι και “κουάξ-κουάξ” το ρώτησε γιατί είναι τόσο στενοχωρημένο. Τότε το λαγουδάκι τού διηγήθηκε την ιστορία του. Ο βάτραχος “κουάξ-κουάξ” γυρίζει και του λέει: “Μην επηρεάζεσαι φίλε μου, στον κόσμο αυτό γίνονται τέτοιες αδικίες!”

“Όμως η ευθύνη είναι των γονιών” συμπλήρωσε με νόημα!

Κι εκεί που τα λέγανε, νάσου περνάνε πέντε ελαφάκια, ο μπαμπάς, η μαμά, τα δυο τους παιδιά και η γιαγιά! Ακούσανε όλη την περιπέτεια του λαγουδάκη.

“Να μη φύγεις, να έλθεις ξανά στο χωριό μας” του είπανε. “Και μη φοβάσαι, θα είμαστε κι εμείς εκεί μαζί σου”! Και τράβηξαν το δρόμο τους...

Το λαγουδάκι διστακτικά πήρε κι αυτό το δρόμο τους επιστροφής...

Στο χωριό γίνονταν πανηγύρι! Όλα τα ζωάκια παραδομένα στο χορό και το γλέντι δεν αντιλήφθηκαν τη φωτιά που άρχισε να ξεσπά στο διπλανό δάσος. Ο κίνδυνος πλησίαζε και κανείς ακόμη δεν είχε καταλάβει τίποτε. Το λαγουδάκι τους καθώς ερχόταν είδε τι συμβαίνει! Αμέσως άρχισε να φωνάζει δυνατά τους κανείς δεν το άκουγε μέσα στη μεγάλη φασαρία. Τι να έκανε; Έβαλε λοιπόν τα δυνατά του και κούτσα-κούτσα, με πολύ κόπο και προσπάθεια, κατόρθωσε να φτάσει ψηλά στο λόφο ως την καμπάνα του χωριού και άρχισε να τη χτυπά δυνατά. Τότε όλοι τρέξαν και βοηθήσανε να σβηστεί γρήγορα η φωτιά προτού απλωθεί και κάνει ζημιά στην πολιτεία τους.

Το μοναχικό κουτσό λαγουδάκι είχε καταφέρει να σώσει όλο το χωριό!!!

Όλα τα ζωάκια, γονείς και παιδιά, προσπαθούσαν να συνέλθουν από την ταραχή...

Τότε ο κύριος Ελαφίνος καμαρωτός-καμαρωτός, αφού πρώτα έσιαξε το παπιγιόν του, πήρε το λόγο:

“Αγαητοί μου συγχωριανοί, τώρα που όλα πέρασαν, θα τους μιλήσω για ένα σπουδαίο θέμα. Όπως ερχόμουνα προς τα εδώ για το πανηγύρι σας μαζί με την οικογένειά μου, συνάντησα το λαγουδί αυτό με το σάκο του στην πλάτη να φεύγει κλαίγοντας για την ξενιτειά. Και η αιτία είναι

κάποια ομάδα εδώ στο χωριό σας που το περιγελούσε. Ξέρω ποιος είναι ο αρχηγός τους ομάδας τους! Η κυρά Μαριώ και η παρέα της. Όμως, όπως όλοι είδατε σήμερα, τη σωτηρία μάς τη χρωστάμε στο φίλο μας το λαγουδάκι! Ελπίζω λοιπόν να καταλάβετε ότι καθέννας μας σ' αυτή την πλάση έχει την αξία του και την προσφορά του! Και να μην ξεχάσετε ποτέ, από δω και πέρα, ότι κανείς δεν πρέπει να νιώθει μόνος και πως δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα από το να δείχνουμε τη δύναμή μας στον πιο αδύναμο. Αυτό δεν είναι πολιτισμός!"

Κανείς δεν μίλησε από κάτω... Η κυρά Μαριώ και η παρέα τους έσκυψαν το κεφάλι...

Ο Ελαφίνος συνέχισε αποφασιστικά:

“Σηκωθείτε επάνω, να ζητήσετε συγγνώμη από το φίλο τους, να δώσετε τα χέρια σας, να φιληθείτε και να γίνετε όλοι πάλι μια παρέα”.

“Δεν θα γίνουμε εμείς χειρότεροι από τους ανθρώπους!!!”, κατέληξε.

Και πράγματι έτσι έγινε κι έζησαν αυτά αγαπημένα κι εμείς πιο... ανθρωπινά!"

Έρωτος και Ρέντη Γωνία

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος, από το βιβλίο του Κώστα Τριανταφύλλη.

«Δύο ολόκληρα χρόνια ζήσαμε ένα όνειρο, εγώ σ' εκείνη δεν έβλεπα μόνο τη γυναίκα, έβλεπα έναν άνθρωπο με σπάνιες ευαισθησίες, με πλούσιο και λεπτό ψυχικό κόσμο, έναν άνθρωπο που δεν ήταν ποτέ δυνατόν να είναι κάτι διαφορετικό απ' αυτό που φαίνεται.

» Στα δύο αυτά χρόνια δε δέχτηκε σχεδόν κανένα δώρο, εκτός από ένα κόσμημα το οποίο ποτέ δεν το φορούσε, από φόβο μην τυχόν το δουν οι δικοί της.

» Της έδινα συχνά, κατά δική μου εκτίμηση, κάποια χρηματικά ποσά για ν' αγοράζει τα τρόφιμα και τα ποτά που καταναλώναμε.

» Η Βάνα έμεινε μαζί μου μόνο τα πρωινά, ώσπου να γυρίσει το παιδί από το σχολείο, το οποίο βέβαια δεν ήταν μικρό: πήγαινε στην τελευταία τάξη του γυμνασίου.

» Ο μεγάλος πήγε μόνιμος υπαξιωματικός στην αεροπορία, και η κόρη δούλευε στο λογιστήριο του εργοστασίου, μαζί με τον πατέρα της.

» Τ' απογέυματα, εκείνη συνήθως έπαιρνε τη βαλίτσα με τα δείγματα από τα είδη προικός και περιφερόταν από σπίτι σε σπίτι για να πάρει παραγγελίες.

» Αυτή ήταν και η μόνη μας διαφορά.

» “Πόσα κερδίζεις, βρε παιδάκι μου;” τη ρωτούσα. “Να σου τα δίνω εγώ για να μην παιδεύεσαι.”

» Κι έπαιρνα πάντοτε την ίδια απάντηση:

» “Αποκλείεται, σου έχω πει ότι τα λεφτά που δε μου ανήκουν δεν τα παίρνω ποτέ. Έπειτα, πώς θα τα εμφανίσω στο σπίτι μου, τι θα πω στον Άρη; ‘Δε δουλεύω, γιατί ο Δημήτρης μου δίνει χρήματα’; Έχουμε ανάγκη, θέλουμε να τελειώσουμε το σπίτι, τόσα χρόνια είναι γιαπί. Μόνο ένα πράγμα μπορεί να γίνει”, συνέχιζε, “να σηκωθούμε να φύγουμε οι δυο μας κι ας πάνε στο διάολο όλοι τους. Νομίζεις, θα με βαρύνει στο μυαλό;”

» Αυτό μου το 'χε πει πολλές φορές, μα δε φαινόταν ότι το πίστευε. Η αλήθεια ήταν ότι αγαπούσε πολύ τον άνδρα της και μαζί μου ερχότανε για να καλύψει κάποιες αδυναμίες του.

» Όπως σου 'πα, έτσι κύλησαν κοντά δύο χρόνια, απ' τα πιο όμορφα της ζωής μου, ώσπου ήρθαν τα πάνω κάτω.

» “Αυτό το σημάδι, τι είναι εδώ;” τη ρωτάω μια μέρα.

» “Μα καλά, δε θυμάσαι”, μού απαντάει. “Εσύ δε μου το ‘κανες χτες;”

» “Εγώ να κάνω αυτό το πράγμα; Το έχω ξανακάνει;” της απαντάω.

» Θύμωσε κι έφυγε.

» Την επόμενη την αναζήτησα, αλλά δε δέχτηκε να κουβεντιάσουμε. Το ίδιο έγινε και τη μεθεπομένη και αρκετές ημέρες μετά δε δεχότανε κουβέντα.

» “Τελειώσαμε μαζί, παρ' το απόφαση. Εγώ τέτοιες προσβολές δεν τις σηκώνω.”

» Δε σου κρύβω ότι μου 'λειπε, γιατί, πέρα απ' όλα τ' άλλα, ήταν και το ψυχικό μου στήριγμα. Έτσι έφτασα στο σημείο να της ζητήσω συγγνώμη και να την παρακαλώ να τα ξαναφτιάξουμε.

» Εκείνη τίποτα.

» Από τη στενοχώρια μου, δε μου κολλούσε ύπνος.

» Τα βράδια καθόμουνα με τις ώρες εδώ σ' αυτό το παράθυρο, με τα φώτα σβηστά για να τη βλέπω την ώρα που γύριζε απ' τη δουλειά.

» Άλλοτε ερχότανε δέκα με έντεκα κι άλλοτε αργούσε πιο πολύ. Τη λυπόμουν.

» “Είναι πράγματα αυτά, βρε Άρη;” έλεγα από μέσα μου, “να αφήνεις τη γυναίκα σου να γυρίζει τέτοιες ώρες μέσα στο καταχείμωνο, θ’ αρρωστήσει, φουκαρά μου, και θα τα πληρώσεις διπλά”.

» Ένα βράδυ, είχε περάσει δώδεκα και μισή κι ακόμη δεν είχε φανεί. Μ’ είχε φάει η αγωνία, σ’ αυτούς απέναντι δεν καιγότανε καρφάκι, είχανε σβήσει τα φώτα και μάλλον το ’χανε ρίξει στον ύπνο.

» Κατά τις δύο ακούστηκε θόρυβος από αυτοκίνητο που ανέβαινε στην ανηφόρα. Σε λίγο έστριψε στο δικό μας δρόμο ένα μαύρο Ι.Χ. Σταμάτησε μπροστά στο σπίτι του Άρη, ο οδηγός κατέβηκε και στην κυριολεξία έσυρε έξω απ’ το κάθισμα του συνοδηγού τη Βάνα, την άφησε ξαπλωμένη στην είσοδο του σπιτιού της κι εξαφανίστηκε.

» Έτρεξα αμέσως με τις πιτζάμες προς τα εκεί για να της δώσω βοήθεια, την ίδια στιγμή είχε κατέβει και ο Άρης, βρεθήκαμε και οι δύο σχεδόν ταυτόχρονα πάνω από την αναίσθητη γυναίκα.

» “Όχ”, είπα, “τόρα θα με πλακώσει στο ξύλο”.

» Εκείνος, τελείως ατάραχος και χωρίς να δώσει σημασία στη δική μου παρουσία, έσκυψε, την πήρε στην αγκαλιά του και με το ασανσέρ την ανέβασε στον όροφο.»

- Δηλαδή, εδώ. ακριβώς απέναντί μας, που βλέπεις τις καρέκλες μπαμπού.

- Ααα! ναι.

- Εκεί ήταν τότε το μπαλκόνι του σαλονιού.

«Τσιμουδιά, που λες, ο Άρης.

» Αφού είδα τόση ηρεμία, ανέβηκα κι εγώ στο σπίτι μου. Έπεσα στο κρεβάτι μου, αλλά πού να με βρει ο ύπνος!

» Το τοπίο, που λες, με τη γειτόνισσά μου θόλωσε, παραθόλωσε, θα έλεγα.

» Χίλια μύρια ερωτηματικά στριφογύριζαν όλη τη νύχτα στο μυαλό μου.

» “Παναγιά μου, θα μου στρίψει. Μα είναι δυνατόν; Όχι, όχι”, σκεφτόμουν, “ο Άρης είναι δυο μέτρα άνδρας, με αρχές”. Δεν πρέπει να ’ναι έτσι τα πράγματα, κάτι άλλο θα πρέπει να συμβαίνει”.

» Κατά τις εννέα το πρωί με ξύπνησαν τα τραγούδια απ’ το ραδιόφωνο της Βάνας, που συνήθιζε να το ’χει σε μεγάλη ένταση, όταν έπαιρνε το πρωινό της.

» Τράβηξα την κουρτίνα και την είδα καθισμένη στην πολυθρόνα να μιλά ευδιάθετη στο τηλέφωνο. Όταν τελείωσε, της τηλεφώνησα κι εγώ.

» Δεν κρατιόμουν, ήθελα να ακούσω απ’ το στόμα της κάτι γι’ αυτά που είδα το βράδυ.

- » “Θέλω να μου φτιάξεις καφέ”, της λέω.
- » “Έλα”, μου απαντάει.
- » Πέρασα, που λες, απέναντι και με υποδέχτηκε σαν να μη συνέβαινε τίποτα.
- » “Είσαι καλά;” τη ρωτάω.
- » “Γιατί, μοιάζω γι’ άρρωστη;” μου απαντάει.
- » “Μα χτες...”
- » “Τι; Τι έγινε χτες;”
- » “Μα”, της λέω, “κατά τις δύο τη νύχτα σ’ άφησαν αναίσθητη στην είσοδο”.
- » “Ναι, με είδες; Ααχ! Δε σ’ το ’πα ποτέ, δεν το ξέρεις;”
- » “Τι να ξέρω;”
- » “Μωρέ, άκου να δεις, καμιά φορά σταματάει η αναπνοή μου, δηλαδή πώς να σ’ το πω; Ενώ εγώ ζω, δηλαδή ζω λιπόθυμη για αρκετή ώρα, μετά επανέρχομαι στη φυσιολογική μου κατάσταση. Το καλό είναι ότι αισθάνομαι αρκετά πριν ότι θα μου συμβεί αυτό και ζητάω βοήθεια. Ζήτησα βοήθεια από ένα χριστιανό και με έφερε εδώ.”
- » “Τι ώρα σ’ έπιασε αυτό;” τη ρωτάω.
- » “Δεν ξέρω, δεν ξέρω, μη με ρωτάς, μη με συγχύζεις, άρρωστη γυναίκα.”
- » Κι αρχίζει πάλι τα κλάματα.
- » “Έτσι θα ’ναι, δεν εξηγείται αλλιώς, πρέπει να μου λέει την αλήθεια”, σκέφτηκα, και την αρπάζω στην αγκαλιά μου».
- Τι έγινε;
- Αυτό που καταλαβαίνεις: τα ξαναφτιάξαμε.
- « Όμως η ώρα και ο τρόπος που γύρισε στο σπίτι της εκείνο το βράδυ μ’ έκαναν πιο προσεχτικό, πιο παρατηρητικό. Έτσι, ένα πρωινό είδα πως μπήκε στην αυλή ένα άτομο, αλλά όχι από τούτη τη μεριά, από δω, αλλά απ’ την άλλη πλευρά, που ήταν τότε το γκαράζ. Με προφυλάξεις μπήκε στην είσοδο κι ανέβηκε πάνω.
- » “Σίγουρα θα ’ναι κλέφτης”, είπα, κι έτρεξα απέναντι. Δεν μπόρεσα να τον βρω, γι’ αυτό ανέβηκα μέχρι τον τέταρτο όροφο για να πω στη Βάνα να προσέχει.
- » Της χτύπησα, μα δεν πήρα απάντηση. Έφυγα γεμάτος περιέργεια, γιατί πριν από πέντε λεπτά την άκουσα να τραγουδάει.
- “Τι διάολο γίνεται, βρε Δημήτρη”, είπα από μέσα μου. “Περίεργα πράγματα”.

» Ανέβηκα στο σπίτι μου και προσπαθούσα να την καλέσω στο τηλέφωνο.

» Τίποτα, άφαντη.

» Δεν μπορεί, είναι μέσα με τον άγνωστο επισκέπτη.

» Καταστρώνω σχέδιο.

» Βάζω μπροστά τ' αυτοκίνητό μου, προσποιούμαι ότι φεύγω, πήγα τρεις δρόμους πιο κάτω, παρκάρισα τ' αυτοκίνητο και κάθισα περίπου δεκαπέντε λεπτά. Μετά το κλείδωσα κι ανέβηκα σιγά σιγά με τα πόδια.

» Μπήκα μέσα απ' την πάντα μισάνοιχτη πόρτα και σιγά σιγά ανέβηκα μέχρι τον τρίτο όροφο. Κάθισα στο πρώτο σκαλοπάτι μεταξύ τρίτου και δεύτερου ορόφου. Σε λίγο, μέσα στην απόλυτη ησυχία που επικρατούσε, ακούστηκαν στον τέταρτο όροφο τα γνώριμα και χαρακτηριστικά ξεφωνήματα της Βάνας, όταν βρίσκεται σε ερωτική συνάντηση.

» Ξεράθηκα, που λες.

» Ευτυχώς που ήμουν καθισμένος. Κρατούσα το κεφάλι μου με τα δυο χέρια σφιχτά για να μην ανοίξει στα δυο. Δεν μπορώ να ξέρω πόσες ώρες έμεινα έτσι, εκεί στα σκαλοπάτια. Θυμάμαι που ξαφνιάστηκα, όταν άνοιξε η πόρτα του τέταρτου ορόφου κι άκουσα τη Βάνα να λογαριάζει τότε μπορούσε να ξανασμίζουνε. Άκουσα, επίσης, ρουφηχτά φιλιά, και να του λέει να βγει απ' την κανονική αυλόπορτα για να μη δημιουργούν υπόνοιες στη γειτονιά.

» Εκείνος κατέβηκε με τ' ασανσέρ, η Βάνα μήκε μέσα στο σπίτι της, κι εγώ μαρμαρωμένος στα σκαλοπάτια μεταξύ του τρίτου και του δεύτερου ορόφου.

» Πέρασα δύσκολες, πολύ δύσκολες στιγμές. Το μοναδικό στήριγμα της ζωής μου δεν υπήρχε πια. Η αηδία και το μίσος πήραν τη θέση της αγάπης και του έρωτα.

» Οι υπόνοιες επαληθεύτηκαν κατά τον πλέον αδιάψευστο τρόπο, όμως το ερωτηματικό που μου γεννήθηκε τη βραδιά που ο άγνωστος με το μαύρο αυτοκίνητο την άφησε στην είσοδο του σπιτιού άρχισε να γιγαντώνεται μέσα μου.

» “Τι γίνεται, βρε Δημήτρη, εκεί μέσα”, αναρωτιόμουν. “Τι άνθρωποι είναι αυτοί;”

» Δεν πρόλαβα να σηκωθώ και η πόρτα του τέταρτου ορόφου άνοιξε· ήταν η Βάνα, άρχισε να σκουπίζει σιγοτραγουδώντας και γρήγορα γρήγορα το χώρο που απ' τη σκάλα οδηγούσε στην πόρτα του διαμερίσματός της.

» Οχ, τώρα τι να κάνω;

» Δεν ήθελα να με βρει εκεί. Ζάρωσα εκεί που καθόμουνα, χωρίς να ανασαίνω, με την ελπίδα πως δε θα συνεχίσει το σκούπισμα προς τα κάτω. Σε λιγότερο από μισό λεπτό όμως, το κάτω μέρος της σκούπας, όπου είναι στερεωμένη η βούρτσα, άρχισε να κοπανάει στο όρθιο τμήμα των σκαλοπατιών.

» Δεν κουνήθηκα καθόλου.

» “Θα καθίσω εδώ που είμαι”, σκέφτηκα “ας με δει, δεν πειράζει”.

» Κάπνιζα σπανίως, αλλά πάντα είχα στην τσέπη μου τσιγάρα κι αναπτήρα. Έβγαλα το κουτί με τα τσιγάρα, έβαλα ένα στο στόμα μου. Στην προσπάθειά μου να το ανάψω, δηλαδή με ένα τσακ του αναπτήρα, εκείνη ξαφνιάστηκε, φοβήθηκε, θα ’λεγα.

» “Οχ, Παναγιά μου, ο Δημήτρης. Τι κάνεις εδώ μωρέ; Σήκω πάνω. Σου συμβαίνει κάτι; Έλα, έλα, ανέβα πάνω. Δε σε βλέπω καλά.”

» Δεν έβγαλα τσιμουδιά.

» Ζύγωσε κοντά μου, μου χάιδευε το πρόσωπο και προσπαθούσε να μαντέψει τι μου συμβαίνει.

» “Δε φαίνεσαι καλά, δε γελιέμαι εγώ. Σ’ άφησα σήμερα μόνο σου, γι’ αυτό ήρθες από δω, ε; Τι να ’κανα; Ήρθε, βλέπεις, ο ξάδερφός μου, ο Νίκος. Είχαμε να ιδωθούμε δώδεκα χρόνια. Ήταν δάσκαλος σ’ ελληνικό σχολείο στην Αμερική.”

» Σηκώθηκα και χωρίς να της μιλήσω κατέβαινα σιγά σιγά τα σκαλοπάτια. Τα πόδια μου δεν με κρατούσαν, ακουμπούσα συνεχώς στο ντουβάρι. “Θεέ μου, τι εξευτελισμός! Πώς με κατάντησε έτσι”, μουρμούριζα.

» “Πρόσεχε, σιγά, θα τσακιστείς, θα το φας το κεφάλι σου με τα μυαλά που κουβαλάς”, έλεγε και ξανάλεγε εκείνη, “που μ’ ακολουθούσε σε απόσταση αναπνοής. Σου το ’χω πει χίλιες φορές, η φαντασία σου οργιάζει. Δεν ξέρω εγώ, νομίζεις, τι σκέφτεσαι; Αχ, καημένη, τόσα χρόνια δε με γνώρισες. Μόνο ένα πράμα ήθελα να ξέρω, τόσο πολύ σ’ αρέσει να με τυραννάς;”

» Μ’ ακολούθησε λέγοντας τα δικά της μέχρι εδώ.

» “Θέλω να μείνω μόνος”, της λέω. “Θέλω να ξαπλώσω.”

» “Κάνε ό,τι θέλεις”, μ’ απαντάει, “εδώ θα σου συγυρίσω λίγο, θα σου ετοιμάσω κάτι να φας και θα φύγω.”

» “Δε θέλω να ξαναέρθεις στο σπίτι μου”, της λέω, “ούτε θέλω σχέσεις. Φτάνει ως εδώ”.

» “Ααα! όχι”, μ’ απαντάει, “δεν πάω πουθενά, τώρα με θέλεις, τώρα θα σου συμπαρασταθώ. Δε θα είσαι καλά που θα σ’ αφήσω σ’ αυτά τα χάλια”.

» Το πράγμα που λες, είχε φτάσει στο απροχώρητο, δεν μπορούσα ν' ανεχτώ άλλο αυτήν την κατάσταση. Αισθανόμουν ότι είχα γίνει ένα με το χώμα.

» Εκείνη έκανε κάποιες δουλειές, τραγουδούσε, τηλεφωνούσε, με ρωτούσε κάπου κάπου διάφορα, χωρίς να παίρνει απάντηση. Δεν έδειχνε να ενοχλείται καθόλου απ' αυτή μου τη στάση.

» Από ό,τι καταλαβαίνεις, δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά, έκανε την υπομονή του ενόχου.

» Χτύπησε το κουδούνι, σηκώθηκα κι άνοιξα, ήταν ο Άρης.

» “Ψάχνω τη Βάνα”, μου λέει.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος...)

Δημοσιεύσεις στο περιοδικό μας

Τα “Μικροχωρίτικα Γράμματα” ευχαρίστως φιλοξενούν προσωπικές ιστορίες, σκέψεις, προτάσεις Μικροχωριτών/ισσών και ανακοινώσεις τοπικών φορέων, αρκεί να αποστέλλονται έγκαιρα στη διεύθυνση του περιοδικού μας (μέσα Νοεμβρίου).

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Βαγγέλης Πλάκας – Αρίστη Παγιατάκη, η Πρώτη

Την Αρίστη Παγιατάκη τη «συνάντησα» σε αναφορές ως την «πρώτη γυναίκα δήμαρχο της Θεσσαλονίκης και της χώρας». Ήρθε πρώτη σε ψήφους στις δημοτικές εκλογές του 1951, αλλά τελικά δεν ανέλαβε τα δημαρχιακά καθήκοντα μετά από ένα πολιτικό θρίλερ που απασχόλησε ακόμη και τον τότε πρωθυπουργό της Χώρας.

Ήταν, όμως, πρώτη σε πολλά. Πρώτη δημοτική σύμβουλος Θεσσαλονίκης με την πρωτιά εκείνων των εκλογών, ήταν πρώτη διευθύντρια ινστιτούτου και κλινικής, πρωτοπόρα στην ιατρική επιστήμη, στην κοινωνική δράση και το γυναικείο κίνημα αλλά και "η πρώτη γυναίκα οδηγός", όπως υπερηφανευόταν ο γιος της, γνωστός δημοσιογράφος, Σπύρος Παγιατάκης.

Η Αρίστη Παγιατάκη είναι ένα πρόσωπο που αξίζει μια θέση στην ιστορία της Θεσσαλονίκης, της αυτοδιοίκησης, της ιατρικής επιστήμης και του γυναικείου κινήματος.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Κώστας Αντ. Παπαδόπουλος, Αθανάσιος Δ. Σταμάτης – Η Ευρυτανία στον ιερό αγώνα του 1821

Η Πανευρυτανική Ένωση και το Ίδρυμα Γαζή – Τριανταφυλλοπούλου είναι οι εκδότες του βιβλίου «Η ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821 – Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας για μαθητές – διδάσκοντες και φιλόστορες», το οποίο εκδόθηκε πρόσφατα και θα διανεμηθεί δωρεάν στους μαθητές Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, Γυμνασίων και Λυκείων, καθώς και στους διδάσκοντες της Περιφερειακής Ενότητας Ευρυτανίας.

Συγγραφείς του έργου αυτού είναι οι εκπαιδευτικοί Κώστας Αντ. Παπαδόπουλος (Δάσκαλος) και Αθανάσιος Δ. Σταμάτης (Φιλολόγος καθηγήτης), οι οποίοι είχαν και την επιμέλεια της έκδοσης και της διόρθωσης των κειμένων. Τα περιεχόμενα του βιβλίου παρουσιάζονται σε 200

σελίδες και αναπτύσσονται σε τρία (3) μέρη. Στο α΄ μέρος παρουσιάζονται: ένα γενικό ιστορικό περίγραμμα, η θρησκευτική και πνευματική ζωή, τα γράμματα και οι τέχνες κατά την προεπαναστατική και επαναστατική περίοδο, η ένοπλη αντίσταση των υπόδουλων (προεπαναστατικά κινήματα) κ.ά. Στο β΄ και κύριο μέρος του βιβλίου περιέχονται τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στη βόρεια Ευρυτανία (Αγραφα) και νότια (Καρπενήσι) από την κήρυξη της Επανάστασης μέχρι και το τέλος της, κατά έτος, από το 1821 μέχρι και το 1832, οπότε έγινε η οριστικοποίηση των συνόρων και υπογράφηκε το Πρωτόκολλο του Λονδίνου. Το γ΄ μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει ονομαστικό κατάλογο των Αγραφιωτών και Καρπενησιωτών αγωνιστών του 1821 κατά οικισμό, με τη μορφή «προσκλητηρίου αναφοράς» και «μητρώου μνήμης» και καταλήγει με σχετικό επίλογο και πλούσια βιβλιογραφία, που χρησιμοποιήθηκε από τους συγγραφείς.

(Από το Δελτίο Τύπου που μας εστάλη)

**Περιηγηθείτε στο ψηφιακό αρχείο των
«Μικροχωρίτικων Γραμμάτων» στο mikrohorio.gr**

Ετήσια έκθεση της ψηφιακής μας παρουσίας

Υπεύθυνη διαχείρισης των λογαριασμών είναι η Ελισάβετ Μαργέτη, με την αρωγή της Δώρας Ντζούφρα στη διαχείριση του Instagram. Οι λογαριασμοί απηχούν θέσεις του Δ.Σ.

Η ψηφιακή παρουσία της Αδελφότητας ενισχύθηκε εντός του 2023, καθώς πέρα από τη δημοφιλή σελίδα μας στο Facebook (*Μικρό Χωριό Ευρυτανίας*) που λειτουργεί από το 2011 και απαριθμεί περίπου 1.700 ακολούθους, δημιουργήθηκε λογαριασμός στο Instagram (*@mikro_chorio*) με ήδη περίπου 450 ακολούθους. Και οι δύο λογαριασμοί έχουν υψηλά επίπεδα επισκεψιμότητας και διάδρασης, ενώ σε πολλές περιστάσεις το πρωτότυπο υλικό που αναρτάται, χρησιμοποιείται ως πηγή ειδήσεων και πληροφοριών για τον ευρυτανικό Τύπο.

Οι λογαριασμοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτυπώνουν την αδιάκοπη εργασία των μελών του Δ.Σ. για τη μέγιστη δυνατή προβολή του Μικρού Χωριού αλλά και για τη διατήρηση των δεσμών των απανταχού Μικροχωριτών. Σε εβδομαδιαία βάση οι λογαριασμοί ενημερώνονται με φωτογραφίες, βίντεο, νέα από το χωριό αλλά και σημαντικές ανακοινώσεις. Ταυτόχρονα, η ιστοσελίδα μας (*mikrohorio.gr*) συνεχίζει να λειτουργεί ως ενημερωμένος τουριστικός οδηγός και αρχείο των δραστηριοτήτων της Αδελφότητας και των παλιών τευχών των «Μικροχωρικών Γραμμάτων».

Οι ενέργειές μας προσανατολίστηκαν επίσης στην εξασφάλιση του ελέγχου της καταχώρησης του Ιστορικού & Λαογραφικού Μουσείου στους *Χάρτες Google*. Μετά από μία δύσκολη διαδικασία εξακρίβωσης των στοιχείων μας, η διαχείριση του στίγματος του Μουσείου στους *Χάρτες* μας επιτρέπει να παρέχουμε ακριβείς πληροφορίες στους ταξιδιώτες που σχεδιάζουν την επίσκεψή τους στο χωριό, για το ωράριο λειτουργίας του Μουσείου και τυχόν εκδηλώσεις στον χώρο. Επίσης, πλέον μπορούμε να ελέγχουμε τις δημόσιες αξιολογήσεις, διατηρώντας άμεση και ποιοτική επικοινωνία με το κοινό.

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η καταχώρηση του Μουσείου στην ταξιδιωτική ιστοσελίδα *Tripadvisor* που επιμεληθήκαμε, γνωρίζοντας ότι πολλοί οργανώνουν τα ταξίδια τους συμβουλευόμενοι τις αξιολογήσεις άλλων χρηστών της συγκεκριμένης εφαρμογής.

Τέλος καταχωρώντας το θεσμικό e-mail (*mikrochorioevrytania@gmail.com*), επετράπη στο ΔΣ να συμπεριλαμβάνεται στην αλληλογραφία μεταξύ των πολιτιστικών συλλόγων και της τοπικής αυτοδιοίκησης,

να εκδίδει Δελτία Τύπου, να ανταποκρίνεται με μεγαλύτερη ευκολία σε αιτήματα και να συντηρεί σχέσεις με τα εγγεγραμμένα μέλη που έχουν κοινοποιήσει τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις τους. Συγκεντρώνοντας την αλληλογραφία σε ένα θεσμικό και όχι προσωπικό e-mail, διευκολύνεται η μετάβαση μεταξύ των Δ.Σ. και η αίσθηση διαφάνειας.

Είναι εκτίμησή μας πως η ψηφιακή μετάβαση του συλλόγου στην οποία επενδύσαμε πολύωρη και εθελοντική εργασία, έχει ως αποτέλεσμα η Αδελφότητα Μικροχωριτών να είναι πρωτοπόρα στην Ευρυτανία στη διαδικτυακή της παρουσία.

Οποιαδήποτε βοήθεια για να συνεχίσουμε αυτό το διαρκές έργο είναι ευπρόσδεκτη, καθώς έχουμε να κάνουμε πολλά ακόμα!

mikrochorioevrytania@gmail.com

mikrohorio.gr

Μικρό Χωριό Ευρυτανίας

[mikro_chorio](https://www.instagram.com/mikro_chorio)

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο

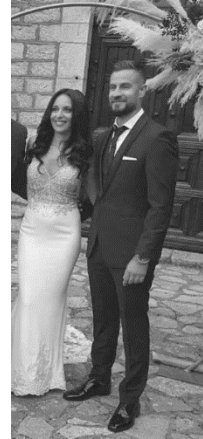

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο
Μικρού Χωριού

Ανακοινώσεις

Καλούνται οι οικογένειες που το επιθυμούν, να μας στέλνουν τις ακαδημαϊκές ή επαγγελματικές διακρίσεις των συγγενών τους, τις ανακοινώσεις των γάμων και των βαπτίσεων και τις χαρές τους.

Στις 26/8/23 τελέστηκε στην εκκλησία μας, Μεταμόρφωση του Σωτήρος στο Παλαιό Μικρό Χωριό, ο γάμος μεταξύ της Φούλας Φλέγγα και του Χάρη Αλαμπάση. Τους ευχόμεθα κάθε ευτυχία και καλούς απογόνους. Η Φούλα Φλέγγα είναι εγγονή της Γκόλφως και Τάσου Φλέγγα και κόρη του Αλέξανδρου Φλέγγα, Οικονομικού Γραμματέα του ΙΝΕ /ΓΣΕΕ.

Το Σάββατο 22 Ιουλίου έγινε ο γάμος του Παντελή Τσινιά και της Βασιλικής Μακρή, και η βάφτιση της κορούλας τους. Να είναι πάντα ευτυχισμένοι και καλότυχοι!

Η Αλληλογραφία μας

Στην ηλεκτρονική αλληλογραφία μας διαβάζουμε νέα από την τοπική αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς συλλόγους και άλλους φορείς και λαμβάνουμε ερωτήσεις και αιτήματα από ενδιαφερόμενους. Ένα μέρος από την αλληλογραφία δεν αναλογεί όμως μόνο στο Δ.Σ., αλλά έχει ως παραλήπτες όλη την τοπική κοινωνία του Μικρού Χωριού.

*

19 Μαρτίου 2023

[...] Αυτό που σκέπτομαι είναι ότι κάποια γραπτά που κατανέμονται σε πολλά αρχεία θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν αυτόνομα σε ένα αρχείο. Αυτά θα μπορούσαν να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του συλλόγου και/ή να πωλούνται στο μουσείο σε συμβολική τιμή. Δεν ξέρω αν υπάρχουν θέματα με πνευματικά δικαιώματα.

Επίσης ξεκίνησα να καταγράφω σε αρχείο excel ό,τι δεδομένα βρίσκω από τα περιοδικά του συλλόγου. Ουσιαστικά ο φιλόδοξος στόχος είναι η καταγραφή όλων των Μικροχωριτών. Έχω φθάσει μέχρι το τεύχος 25-26 του 1985. Στο στέλνω για να πάρεις μια ιδέα. Είναι αρκετά χρονοβόρο. Για την ολοκλήρωση θα χρειαστεί να βοηθήσουν πλήθος ανθρώπων από τις διάφορες οικογένειες του χωριού. Με την καταστροφή των αρχείων στο χωριό και στο Καρπενήσι, μια τέτοια προσπάθεια μπορεί να γίνει μόνο με την ενεργοποίηση ανθρώπων. Δεν μπορώ να δεσμευτώ για το πότε μπορώ να ολοκληρώσω την προσπάθεια. Απλά συζήτησέ το με τα υπόλοιπα μέλη του ΔΣ για το αν ένα τέτοιο εγχείρημα έχει κάποιο νόημα. [...]

(Ο κ. Σπύρος Μαστρογεωργόπουλος του Χαραλάμπους έχει επικοινωνήσει εκτενώς με την Πρόεδρο του Δ.Σ. ενημερώνοντας για την προσπάθειά του να καταγράψει σε αρχείο τις οικογένειες του Μικρού Χωριού. Επικοινωνήστε μαζί μας σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε να συνεισφέρετε στη σημαντική αυτή προσπάθεια.)

*

10 Αυγούστου 2023

Σάς ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση στο Συνέδριο με θέμα "80 χρόνια από τη μάχη του Μικρού Χωριού". Ονομάζομαι Βασίλειος Μπίρτσας και ο πατέρας μου, Παύλος, ήταν ο μικρότερος από τα αδέρφια του Κώστα Μπίρτσα "Κλεαρχου" που θυσιάστηκε για την πατρίδα στη Μάχη του Μικρού

Χωριού το Δεκέμβρη του 1942 κατά των Ιταλών. Δυστυχώς παρότι θα ήθελα πάρα πολύ να είμαι μαζί σας δεν θα μπορέσω να παραστάω.

Θα ήθελα όμως -καθώς και οι υπόλοιποι εν ζωή συγγενείς- να σας ευχαριστήσω θερμά επειδή όλα αυτά τα χρόνια τιμάτε τη μνήμη του παλικαριού που έπεσε στα χόματα του χωριού σας. Μας χαροποιεί το γεγονός ότι κρατάτε περιποιημένο και καθαρό το μνήμα του, καθαρίζετε το μονοπάτι που οδηγεί στο σημείο του μνήματος, υψώνετε την ελληνική σημαία δίπλα στο σταυρό, τον μνημονεύετε στις συναντήσεις και τα συνέδρια που διοργανώνετε.

"...Εχουμε Χρέος να κρατάμε άσβεστη τη μνήμη των γεγονότων..." όπως ανέφερε πριν χρόνια ο Κεντρώας Αφρικής Τιμόθεος, για όσα διαδραματίστηκαν εκείνη την περίοδο.

Καλή επιτυχία στο Συνέδριο!

Βασίλειος Μπίρτσας

*

10 Σεπτεμβρίου 2023

Ο κ. Χρήστος Γιαννακόπουλος μας έστειλε σε ψηφιακή μορφή το περιοδικό «Χωριάτικοι Αντίλαλοι» που εκδίδει ο Σύλλογος Ευρυτάνων «Καλιακούδα».

*

24 Σεπτεμβρίου 2023.

Γεια,

Πρόσφατα ήρθα και έφερα τα λείψανα της μητέρας μου (Πηνελόπη Πολύζου, του Δημητρίου Πολύζου) στο νεκροταφείο.

Ήθελα να μοιραστάω φωτογραφίες που βρήκα στα αρχεία της μητέρας μου, σε περίπτωση που είναι σημαντικές. Είναι περίπου από το 1950 έως το 1970. Αυτά του 1970 είναι από το μνημόσυνο του παππού μου (Δημήτριου Πολύζου) που έγινε στην πλατεία του χωριού.

...πείτε μου αν έχετε προβλήματα να δειτε τις φωτογραφίες.

Το μουσείο είναι φανταστικό!

Άρης Πολύζος,

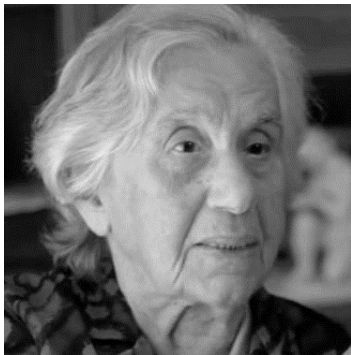
Oakland, California, U.S.A.¹

¹ Ελάτε σε επαφή με το Δ.Σ. της Αδελφότητας σε περίπτωση που θέλετε να αποκτήσετε πρόσβαση στο φωτογραφικό αρχείο του κ. Άρη Πολύζου.

Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν

Μέσα στην αέναη και αμείλικτη ροή του χρόνου, συγχωριανοί μας φεύγουν συνεχώς από κοντά μας, οι μορφές τους όμως αξίζει να παραμένουν ζωντανές στη μνήμη μας και να συνεχίσουν να ζουν μέσα στις καρδιές μας. Αυτός είναι και ο στόχος της στήλης αυτής, που γίνεται με φροντίδα των οικείων, οι οποίοι θα πρέπει να στέλνουν στη διεύθυνση του περιοδικού μας μία φωτογραφία και ένα σχετικό κείμενο ή βιογραφικά στοιχεία του εκλιπόντος.

Γιάννα Τρικαλινού (το γένος Ζορμπαλά) (1920 – 2020)

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Μικρό Χωριό. Πατέρας της ο Δημήτρης Ζορμπαλάς και μητέρα της η Ευφροσύνη (Φρόσω) Ζορμπαλά (το γένος Πολύζου). Η μητέρα της γέννησε δέκα παιδιά. Τα δυο πρώτα πέθαναν σε ηλικία 23 και 26 χρονών. Άλλα δυο πέθαναν μικρά, Έμειναν έξι, τέσσερα κορίτσια και δυο αγόρια. Οι δυο μεγαλύτερες αδερφές (Πόπη και Νίκη) παντρεύτηκαν κι έφυγαν. Ο ένας αδερφός (Σταύρος)

σπούδαζε στην Αθήνα, ενώ ο άλλος (Διονύσης) δούλευε στα έργα του Ρούπελ, που είχε αναλάβει ο αδερφός της μητέρας της. Έτσι έμεινε αυτή και η μικρότερη αδελφή της (Γεωργία – Γίτσα) με τους γονείς το χωριό. Ο πατέρας της διατηρούσε μπακάλικο μαζί και χασάπικο στο κέντρο του χωριού. Προς το τέλος όμως χρεωκόπησε αφού τα βερεσέδια ήταν μεγάλη. Μετά το θάνατο του πατέρα έπρεπε να βοηθήσει στο σπίτι, να σταθεί δίπλα στη μητέρα της που πάσχιζε να κρατήσει το νοικοκυριό. Εργαζόταν στα κτήματα, φρόντιζε τα ζώα του σπιτιού κι έκανε όλες τις άλλες δουλειές. Το μαγαζί το άνοιξε ξανά η μητέρα και πάλευε να το κρατήσει. Τέλειωσε μόνο το δημοτικό, γιατί για να πάει στο Γυμνάσιο έπρεπε να πάει στη Λαμία και οι συνθήκες δεν το επέτρεπαν.

Άρχισε να διαβάσει από πολύ μικρή. Στην αρχή ρομάντζα κι ύστερα σοβαρά βιβλία. Από τότε και από τον αδερφό της, αλλά και τους πνευματικούς ανθρώπους του χωριού άρχισε να ακούει για την αριστερά και τους αγώνες της. Όπως και κάθε κορίτσι του χωριού εκείνη την εποχή είχε όνειρο να «αποκατασταθεί», αλλά το μικρό περιβάλλον του χωριού δεν έκανε εύκολο το όνειρό της κι ο πόλεμος έφερε τα πάνω κάτω. Στο χωριό άρχισε πείνα, παρ' όλο που κάπως έσωζε την κατάσταση το λιγοστό αλεύρι και τα χόρτα. Ανακάτευαν αλεύρι με ρεβύθια, κριθάρι και χόρτα. Από τις πρώτες μέρες, μαζί με δυο ακόμη κοπέλες, οργανώθηκε

στην Εθνική Αλληλεγγύη. Μάζεψαν όσπρια και άλλα τρόφιμα και με τη βοήθεια του παπά και του δασκάλου οργάνωσαν συσσίτιο. Κάθε μέρα οι τρεις κοπέλες μαγείρευαν και τάζαν τους πεινασμένους. Έτσι κανένα παιδί στο χωριό δεν πέθανε από την πείνα.

Στη συνέχεια οργανώθηκε στο ΕΑΜ του χωριού. Μια φορά έγινε συγκέντρωση στο Μεγάλο Χωριό. Μίλησε ο Άρης Βελουχιώτης. Οι ΕΑ-Μίτες του χωριού πήγαν να τον ακούσουν. Έτσι πήρε το πρώτο βάπτισμα της οργανωμένης πάλης. Έζησε την επιδρομή των Ιταλών στο χωριό και τη μάχη του Μικρού Χωριού το 1942. Το 1943, φοβούμενη τις διώξεις, η μητέρα της την έστειλε στην Αθήνα, όπου βρισκόταν ο μεγαλύτερος αδερφός της, ο Σταύρος. Από την πρώτη μέρα συνδέθηκε με την Αντίσταση και εντάχθηκε αρχικά στην ΕΠΟΝ και το 1943 στο ΚΚΕ. Δούλεψε σαν σύνδεσμος σε πολλές γειτονίες της Αθήνας, κυρίως Κυψέλη και Γκύζη και σαν καθοδηγητή είχε τον Λεωνίδα (ψευδώνυμο του Γ. Τρικαλινού) κατοπινό σύντροφό της. Παντρεύτηκαν μετά την απελευθέρωση, το Δεκέμβρη του 1945, έχοντας περάσει όλη τη φωτιά των Δεκεμβριανών του '44 στην Αθήνα.

Ένα χρόνο αργότερα, το Σεπτέμβρη του 1946 γεννήθηκε στο Βόλο, όπου είχαν μετακομίσει για τις ανάγκες της κομματικής δουλειάς, το πρώτο τους παιδί, ο Χρήστος. Ήταν τότε που άρχιζε ο εμφύλιος πόλεμος. Ύστερα από κάμποσους μήνες, ο σύντροφός της έφυγε για το βουνό. Τον ίδιο δρόμο ακολούθησε κι η ίδια λίγο αργότερα, αφήνοντας πίσω το παιδί της. Πήρε μέρος στη μάχη της Καρδίτσας και της Ματαράγκας. Στη συνέχεια βρέθηκε στο Γράμμο, όπου τραυματίστηκε. Πέρασε κι από άλλα βουνά και τελικά βρέθηκε στην Αλβανία κι από κει σε άλλες σοσιαλιστικές χώρες. Συνάντησε τον σύντροφό της μερικά χρόνια μετά το τέλος του εμφυλίου στη Βουδαπέστη κι εγκαταστάθηκαν αργότερα στο Βουκουρέστι. Εκεί γεννήθηκαν ακόμη δυο παιδιά τους, ο Δημήτρης και ο Νίκος.

Τέλη της δεκαετίας του 1950 ήρθε μαζί με το σύντροφό της παράνομα στην Ελλάδα για κομματική δουλειά. Ο σύντροφός της πιάστηκε και καταδικάστηκε σε ισόβια (υπόθεση Γλέζου), ενώ η ίδια γλίτωσε, παρέμεινε για μεγάλο χρονικό διάστημα κρυμμένη και κατάφερε να φύγει και πάλι για το εξωτερικό. Από τότε και μέχρι το 1974 έζησε στη Μόσχα. Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1974 και σιγά-σιγά ενώθηκε όλη η οικογένεια. Ασχολήθηκε με τους επαναπατρισθέντες πολιτικούς πρόσφυγες και τη δουλειά στις γυναίκες. Υπήρξε αναπληρωματικό και τακτικό μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ. Όταν έφυγε ο σύντροφός της (1997)

συνέχισε μόνη της. Ευτύχησε να δει 5 εγγόνια και 3 δισέγγονα. Η καρδιά της ήταν πάντα δοσμένη στο Μικρό Χωριό, και το επισκεπτόταν πάντα με συγκίνηση.

*

Η Κεντρική Επιτροπή με μεγάλη θλίψη, αλλά και περηφάνια, αποχαιρετά την συντρόφισσα Γιάννα Τρικαλινού, η οποία "έφυγε" από τη ζωή, πλήρης ημερών, σε ηλικία 101 χρόνων. Για περισσότερες από επτά δεκαετίες τίμησε με την αλύγιστη δράση της τον τίτλο του μέλους και του στελέχους του Κόμματος.

Η σ. Γιάννα γεννήθηκε τον Γενάρη του 1920 στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας, από αγροτική οικογένεια. Με την κήρυξη του πολέμου και την Κατοχή, το 1941, εντάχθηκε αρχικά στην Εθνική Αλληλεγγύη και στη συνέχεια στο ΕΑΜ. Το 1942 ήρθε στην Αθήνα, στον μεγαλύτερο αδελφό της, μέσω του οποίου συνδέθηκε με το κίνημα νεολαίας. Στην αρχή χρησιμοποιήθηκε ως σύνδεσμος της ΕΠΟΝ Αθήνας και στη συνέχεια στο ΚΣ της ΕΠΟΝ. Εκεί γνώρισε και τον μελλοντικό σύντροφο της ζωής της, τον σ. Γιώργο Τρικαλινό.

Το 1943 γίνεται μέλος του Κόμματος. Το 1946 βρίσκεται στον Βόλο, με κομματική αποστολή. Δούλεψε στον παράνομο μηχανισμό, στη μεταφορά παράνομου υλικού, στην επαφή με συντρόφους που έρχονταν από την Αθήνα, για να βγουν στο βουνό.

Τον Ιούνη του 1948 εντάσσεται στον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας, στα βουνά του Πηλίου, όπου χρεώθηκε στην αποκρυπτογράφηση στον ασύρματο. Το 1948 καταδικάστηκε ερήμην σε θάνατο, από Στρατοδικείο του Βόλου. Το φθινόπωρο του 1948 πήγε στον Κίσαβο, στην έδρα της 123^{ης} Ταξιαρχίας, ως βοηθός ΠΕ της Ταξιαρχίας, για τη δουλειά στις γυναίκες και στις αρχές του 1949 αποσπάστηκε στην 138^η Ταξιαρχία, με την ίδια χρέωση.

Πήρε μέρος στις μάχες της Καρδίτσας, της Ματαράγκας και του Καρπενησίου. Από το Καρπενήσι έφυγε για το Βίτσι, με μια ομάδα γυναικών, για να συμμετάσχουν στην 1η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη των Γυναικών.

Τον Αύγουστο του 1949 επιστρέφει από τον Γράμμο, στη Νότια Ελλάδα, ως μέλος του επίλεκτου τμήματος που έκανε τον ελιγμό, με διοικητή τον Χαρίλαο Φλωράκη και πολιτικό επίτροπο τον Νίκο Μπελογιάννη. Στο πέρασμα προς τα Άγραφα τραυματίζεται.

Μετά την υποχώρηση των τμημάτων του ΔΣΕ πέρασε στην Αλβανία με τους υπόλοιπους συντρόφους, από εκεί στην Πολωνία και στη

συνέχεια στην Ουγγαρία. Το 1950 πηγαίνει, μαζί με τον σύντροφό της Γιώργο, στη Ρουμανία.

Το 1958 επιστρέφει παράνομη στην Ελλάδα και το 1960 ξαναφεύγει στο εξωτερικό, στη Μόσχα, όπου παρακολουθεί την Ανώτερη Κομματική Σχολή και στη συνέχεια δουλεύει ως διερμηνέας. Στη Μόσχα υπήρξε Γραμματέας της Κομματικής Οργάνωσης Πολιτικών Προσφύγων και αργότερα μέλος του Κομματικού Γραφείου Σοσιαλιστικών Χωρών.

Στη διάρκεια της δικτατορίας ήταν Γραμματέας της Αντιδικτατορικής Επιτροπής και υπεύθυνη της Αντιδικτατορικής Κίνησης Εκπατρισμένων Γυναικών. Πήρε μέρος σε συνέδρια της Παγκόσμιας Δημοκρατικής Οργάνωσης Γυναικών (ΠΔΟΓ) στο Βερολίνο, στο Ελσίνκι και αλλού.

Τον Νοέμβριο του 1974, ως μέλος μιας τριμελούς επιτροπής, ήρθε στην Ελλάδα για να προωθήσει το ζήτημα του επαναπατρισμού και από τότε έμεινε στην Αθήνα.

Τα επόμενα χρόνια δούλεψε στη Γραμματεία της Κεντρικής Επιτροπής, χρεώθηκε τη δουλειά στις γυναίκες, ως μέλος της Γυναικείας Επιτροπής της ΚΕ. Το 1976 χρεώθηκε τη δουλειά των πολιτικών προσφύγων και για αρκετά χρόνια ήταν γενική γραμματέας του ΚΣ της Πανελληνίας Επιτροπής Επαναπατρισμένων Πολιτικών Προσφύγων.

Στο 10^ο Συνέδριο του ΚΚΕ, το 1978, εκλέχθηκε αναπληρωματικό μέλος της ΚΕ και στο 11^ο Συνέδριο το 1982 και στο 12^ο το 1987, εκλέχθηκε τακτικό μέλος της ΚΕ.

Η σ. Γιάννα σε όλη της τη ζωή πάλεψε για τα ιδανικά και τους στόχους του ΚΚΕ, υπερασπίστηκε τις αρχές του, ανυποχώρητα μέχρι το τέλος. Ήταν μέλος της ΚΟΒ Σκοπευτηρίου - Καισαριανής, της ΚΟ Αττικής του ΚΚΕ, μέχρι το τέλος της ζωής της.

Η Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ εκφράζει τα πιο θερμά της συλλυπητήρια στα παιδιά και τα εγγόνια της σ. Γιάννας Τρικαλινού.

Η κηδεία της θα γίνει την Πέμπτη 17 Δεκέμβρη, στις 12 το μεσημέρι, σε στενό συντροφικό και οικογενειακό κύκλο, λόγω της πανδημίας και θα είναι πολιτική.

Ευαγγελία Παπαθανασίου-Ανδρεοπούλου (2020)

Έφυγε από κοντά μας στις 30 Αυγούστου 2020 στην οικία της στο Αγρίνιο η αγαπητή σε όλους μας Λίτσα, μετά από μάχη ετών που έδωσε με

σοβαρά προβλήματα υγείας, και με την σεμνότητα που την διέκρινε πάντα, σε ηλικία 92 ετών.

Γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό, κόρη του ιερέα του χωριού Αθανασίου Παπαστάθη, του γνωστού μας Παπα-Θανάση, και της Φωτεινής Πολύζου. Μετά τον πόλεμο μετακόμισε μαζί με την υπόλοιπη οικογένεια στο Αργίνιο, όπου εγκαταστάθηκε η οικογένεια και ο Παπα-Θανάσης ανέλαβε τις υποχρεώσεις του στο Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος. Παντρεύτηκε τον Σωτήριο Ανδρεόπουλο, επιτυχημένο έμπορο του Αργινίου, και έζησαν μαζί πολλά ευτυχισμένα χρόνια μέχρι τον πρόωρο θάνατό του. Μαζί τους στο διπλανό σπίτι εγκαταστάθηκε σύντομα και η νεότερη αδελφή της Ελένη με τον σύζυγό της, Πελοπίδα Λιαροκάπη. Κοιτά της και τα παιδιά της Ελένης, Σοφία και Θανάση, που τα είχε πάντα σαν δικά της, καθώς μετά και τα παιδιά του Θανάση, την Ελένη και τον Πελοπίδα. Η Λίτσα ήταν άμσση νοικοκυρά, πέραν της απασχόλησής της στο κατάστημα, και όλοι λαχταρούσαν τα άφταστα γεύματά της. Επίσης ήταν γνωστή για τα υπέροχα κεντήματά της. Αγαπούσε το Μικρό Χωριό και περνούσε τα καλοκαίρια της στο πατρικό σπίτι στο Παλαιό Μικρό Χωριό.

Αφήνει πίσω τον αδελφό της Γιώργο, τις αδελφές της Σωτηρία, Αλίκη και Ελένη, πολλά ανίψια και τα παιδιά τους, πολλούς φίλους, και θα μείνει για πάντα στις μνήμες όλων για την αγάπη που μοίραζε και την σεμνότητα που την διέκρινε.

Αφήνει πίσω τον αδελφό της Γιώργο, τις αδελφές της Σωτηρία, Αλίκη και Ελένη, πολλά ανίψια και τα παιδιά τους, πολλούς φίλους, και θα μείνει για πάντα στις μνήμες όλων για την αγάπη που μοίραζε και την σεμνότητα που την διέκρινε.

Παύλος Μπίρτσας (1936 – 2021)

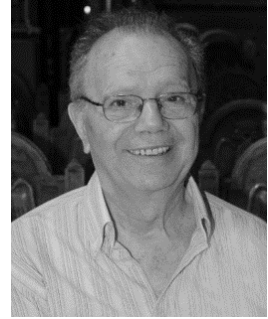
Λίγο πριν συμπληρωθούν έξι μήνες από το θάνατο του αδελφού του Αλέκου, έσπευσε να συναντήσει αυτόν, τα άλλα αδέρφια και τους γονείς του στους ουράνιους λειμώνες, ο Παύλος Μπίρτσας, που άφησε την τελευταία του πνοή την Τρίτη 19 Ιανουαρίου, στο σπίτι του στη Χαλκίδα. Είχε γεννηθεί το 1936 στο Περίβλεπτο Φθιώτιδας και μεγάλωσε στη Λαμία, όπου τελείωσε την Παιδαγωγική Ακαδημία. Υπηρέτησε ως δάσκαλος σε χωριά της Εύβοιας, στο Λονδίνο, στην Ελευσίνα και κατέληξε στη Χαλκίδα.

Αγαπούσε ιδιαίτερα τους νέους. Επειδή ήταν Δάσκαλος με Δ κεφαλαίο, είχε πολλά παιδιά, όχι μόνο τρία. Πολλοί μαθητές του τον θυμούνται και τον μνημονεύουν.

Τιμούσε πολύ το Μικρό Χωριό και του άρεσε το φυσικό του τοπίο, Χειμώνα και Καλοκαίρι. Ερχόταν τακτικά, όσο μπορούσε, καθώς εδώ άφησε την τελευταία του πνοή ο αδελφός του Κώστας Μπίρτσας (Κλέαρχος) στη μάχη του Μικρού Χωριού, εναντίον των Ιταλών το Δεκέμβριο του 1942.

Με τη σύζυγό του Αφροδίτη δημιούργησαν υποδειγματική οικογένεια. Άφησε πίσω τη σύζυγο, που τον στήριζε κατά τη διάρκεια της ασθένειας του τα τελευταία χρόνια, τρία παιδιά και τρία εγγόνια.

Η νεκρώσιμος ακολουθία και ταφή έγινε σε κλειστό κύκλο, λόγω των μέτρων της πανδημίας, στο κοιμητήριο της Χαλκίδας.

Ο γιος του, Βασίλειος Μπίρτσας

Κωστόπουλος Βαγγέλης (1966 – 2022)

Τον Μάιο του 2022 χάθηκε ένα ακόμα μέλος της κοινότητας των Μικροχωριτών. Ήταν μόλις 56 ετών. Πρόκειται για τον Ευάγγελο Κωστόπουλο. Ο πατέρας του Μιχάλης Κωστόπουλος ήταν ο μοναδικός γιος από τα πέντε παιδιά του παππού Βαγγέλη Κωστόπουλου. Η ευρύτερη οικογένεια είχε εγκατασταθεί στην Θεσσαλονίκη από την δεκαετία του 1930. Η μητέρα του Ελένη κατάγεται από την Υπάτη Φθιώτιδας. Ο Βαγγέλης γεννήθηκε το 1966 και λίγο αργότερα γεννήθηκε η αδελφή του Νικολέτα.

Ο Βαγγέλης Κωστόπουλος σπούδασε πολιτικός μηχανικός. Μετά το διαζυγίο του ζούσε και δούλευε στην Κύπρο. Είχε δύο παιδιά. Τον Μιχάλη και την Φιλιάνα. Ο Μιχάλης εργάζεται και σπουδάζει στην Θεσσαλονίκη κοντά στην μητέρα του και τη γιαγιά του. Η Φιλιάνα σπουδάζει με υποτροφία στην Καλιφόρνια των Ηνωμένων Πολιτειών από το φθινόπωρο του 2022. Την άνοιξη του 2021 διαγνώστηκε σοβαρό πρόβλημα υγείας. Επέστρεψε στην Ελλάδα και πάλεψε γενναία επί ένα περίπου χρόνο. Δίπλα του ήταν η μητέρα, η αδελφή και τα παιδιά του, αλλά και η ευρύτερη οικογένειά του.

Ο Βαγγέλης ήταν ένας πολύ ζωντανός και ζεστός άνθρωπος. Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη.

Ο εξάδελφος, Μαστρογεωργόπουλος Σπύρος του Χαράλαμπου

Σωτηρία Δημητρακοπούλου (1924 – 2023)

Στις 9 Μαΐου 2023 απεβίωσε πλήρης ημερών, σε ηλικία 99 ετών.

Εγεννήθη εις το Παλαιόν Μικρόν Χωρίον της Ευρυτανίας και αν και ζούσε εις την Αμαλιάδα Ηλείας οι μνήμες των παιδικών της χρόνων παρέμειναν αναλλοίωτες, και επισκεπτόταν πάρα πολύ τακτικά τη γενέτειρά της.

Ήταν θυγατέρα του πατρός Αθανασίου Παπαστάθη, εφημέριου του χωριού. Ήτο αδελφή της Αλίκης Ευαγγελίας Ελένης και Γεωργίου Παπαθανασίου.

Ευχόμεθα ολόψυχα ο θεός να την αναπαύσει.

Χρήστος Τρικαλινός (1946 – 2023)

Σήμερα έγινε γνωστός ο θάνατος του Χρήστου Τρικαλινού. Ο Χρήστος ήταν ένας καλός επιστήμονας και καλός άνθρωπος.

Γονείς του ήταν ο Γιώργος Τρικαλινός και η Γιάννα Τρικαλινού (το γένος Ζορμπαλά). Και οι δύο ήταν στελέχη του ΚΚΕ.

Γεννήθηκε το 1946 στις αρχές του εμφυλίου πολέμου. Τη ζωή του την περιγράφει ο ίδιος στο τελευταίο του ενδιαφέρον βιβλίο «Σταγόνες Μνήμης».

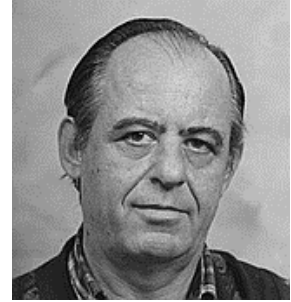
Είχε περάσει στο Φυσικό του πανεπιστημίου Αθηνών. Λόγω της χούντας κατέφυγε στην Μόσχα. Σπούδασε Φυσική στο Κρατικό Πανεπιστήμιο Λομονόσοφ της Μόσχας, όπου και εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή. Από το 1981 έως το 2013 δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, την περίοδο 1981-2006 στο Τμήμα Φυσικής και την περίοδο 2006-2013 στο Τμήμα Μεθοδολογίας και Ιστορίας των Επιστημών. Πέρασε από όλες τις ακαδημαϊκές βαθμίδες, από Επιμελητής έως Καθηγητής.

Είχε γράψει 4 πανεπιστημιακά εγχειρίδια, ένα εκλαϊκευτικό βιβλίο φυσικής και συμμετείχε στη συγγραφή βιβλίων φυσικής για το Λύκειο. Δημοσίευσε πολλά άρθρα γενικού ενδιαφέροντος στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο της χώρας.

Διετέλεσε πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ερευνητικού και Διδακτικού Προσωπικού (ΠΟΣΔΕΠ) Α.Ε.Ι. από το 1998 έως το 2004. Υπήρξε για αρκετά χρόνια μέλος της Κεντρικής Επιτροπής Γενικών Εξετάσεων και θεματοδότης σε θέματα Φυσικής.

Συνταξιοδοτήθηκε το 2013 και από το 2014 ήταν Ομότιμος Καθηγητής.

Ήλθα σε επαφή μαζί του τα τελευταία χρόνια. Εκτός από όλα τα άλλα, η μητέρα του Γιάννα Ζορμπαλά και η μητέρα μου Ευγενία Μαστρογεωργοπούλου (το γένος Κωστοπούλου) ήταν συμμαθήτριες στο Δημοτικό Σχολείο του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας τα έτη 1926-1932. Τελευταία φορά τον επισκέφτηκα στο σπίτι του στον Αλμυρό Μαγνησίας τον Σεπτέμβριο του 2021.

Θερμά συλλυπητήρια στην στενή και ευρύτερη οικογένειά του. Είμαι σίγουρος ότι πολύς κόσμος θα τον κλάψει πικρά, όπως κι εγώ.

Μαστρογεωργόπουλος Σπύρος

*

Το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης αποχαιρετά με θλίψη τον Χρήστο Τρικαλινό, Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος, στο οποίο υπηρέτησε από το 2006 ως το 2013. Ο Χρήστος Τρικαλινός γεννήθηκε στον Βόλο το 1946.

Καταγόμενος από οικογένεια αριστερών αγωνιστών, γνώρισε και ο ίδιος διώξεις και κακουχίες στις πρώτες δεκαετίες της ζωής του. Το 1964 εισήχθη στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αναγκάστηκε όμως να εγκαταλείψει τις σπουδές του το 1967 λόγω της Απριλιανής δικτατορίας.

Μετέβη στη Μόσχα και το 1969 εγγράφηκε στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Λομονόσοφ, από το οποίο αποφοίτησε το 1974 με άριστα και με ειδικότητα στην Πυρηνική και Ατομική Φυσική. Μετά το 1974 επέστρεψε στην Ελλάδα και έναν χρόνο αργότερα μετέβη πάλι στη Μόσχα για να εκπονήσει τη διδακτορική του διατριβή, την οποία ολοκλήρωσε το 1980, για να επιστρέψει στη συνέχεια οριστικά στην Ελλάδα.

Το 1981 εκλέχθηκε Επιμελητής στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο υπηρέτησε ως το 2006, όταν και μετακινήθηκε στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης (σημερινό Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης), στο οποίο υπηρέτησε έως την αφυπηρέτησή του. Ο Χρήστος Τρικαλινός δίδαξε και εκπαίδευσε εργαστηριακά αρκετές χιλιάδες φοιτητών διαφόρων Τμημάτων (Φυσικής, Παιδαγωγικό, Πληροφορικής, ΜΙΘΕ/ΙΦΕ), επέβλεψε δεκάδες διπλωματικών εργασιών και τρεις διδακτορικές διατριβές. Την περίοδο 2004–2013 ήταν υπεύθυνος λειτουργίας των Φοιτητικών Εστιών του Πανεπιστημίου Αθηνών, από το 1998 έως το 2004 ήταν πρόεδρος της

Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.) Α.Ε.Ι., ενώ επί πολλά χρόνια διετέλεσε μέλος της Κεντρικής Επιτροπής Γενικών Εξετάσεων για τα ημερήσια και εσπερινά Λύκεια.

Τα μέλη του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης θα θυμούνται τον Χρήστο Τρικαλινό ως έναν αυστηρό αλλά δίκαιο πανεπιστημιακό δάσκαλο, με ακαδημαϊκό ήθος και ακεραιότητα, και με έντονη και ανιδιοτελή προσφορά τόσο στο πανεπιστήμιο όσο και στην κοινωνία.

*

Με βαθιά οδύνη και συντριβή αποχαιρετούμε τον σύντροφό μας, συντομιστή της οργάνωσης ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ Αλμυρού, Χρήστο Τρικαλινό.

Ο Χρήστος Τρικαλινός ήταν διεθνούς κύρους καθηγητής Φυσικής, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και είχε διατελέσει πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ερευνητικού και Διδακτικού Προσωπικού (ΠΟΣΔΕΠ) Α.Ε.Ι. από το 1998 έως το 2004.

Πέρα από τη σημαντική ακαδημαϊκή και συνδικαλιστική του δράση, τους αγώνες του για την στήριξη του δημόσιου Πανεπιστημίου και των αναγκών των φοιτητών και φοιτητριών, ο Χρήστος Τρικαλινός ήταν ένας άνθρωπος με βαθιά πίστη στις ιδέες που υπηρετούσε.

Από μικρή ηλικία βίωσε τις διώξεις και τις στέρσεις στα δύσστοκα χρόνια του εμφυλίου και της μετεμφυλιακής περιόδου. Έζησε την εξορία στο Τρίκερι όπου κρατούνταν οι θείες του με τις οποίες μεγάλωσε και βίωσε στην παιδική και εφηβική ηλικία τον στιγματισμό που υπέστησαν όλες οι οικογένειες των ηττημένων στη μετεμφυλιακή Ελλάδα και ιδιαίτερα στην επαρχία. Όλα τα παραπάνω τα αποτύπωσε με τρυφερότητα σε ένα υπέροχο βιβλίο που μας άφησε με στιγμιότυπα από τη ζωή του.

Είχε γράψει επίσης, 4 πανεπιστημιακά εγχειρίδια, ένα εκλαϊκευτικό βιβλίο φυσικής και συμμετείχε στη συγγραφή βιβλίων φυσικής για το Λύκειο. Δημοσίευσε πολλά άρθρα γενικού ενδιαφέροντος στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο της χώρας, ενώ μετέφρασε 2 λογοτεχνικά βιβλία από τα ρωσικά.

Οι γονείς του ήταν ηγετικά στελέχη του ΚΚΕ. Υπέστησαν το κυνηγητό του κράτους της Δεξιάς, με συνέπεια να τους συναντήσει για πρώτη φορά στη ζωή του σε μεγάλη ηλικία.

Ως φοιτητής δραστηριοποιήθηκε στη Νεολαία Λαμπράκη, συνέχισε τις σπουδές του στη ΕΣΣΔ, όπου τιμήθηκε με σημαντικές διακρίσεις,

και επέστρεψε στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Από το 1981 έως το 2013 δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Την περίοδο 1981-2006 στο Τμήμα Φυσικής και την περίοδο 2006-2013 στο Τμήμα Μεθοδολογίας και Ιστορίας των Επιστημών.

Η διεθνής επιστημονική του καταξίωση ήταν μοναδική για Έλληνα επιστήμονα, ενώ παράλληλα αγωνίστηκε με πάθος για μια άλλη κοινωνία. Οργανωμένος πάντοτε στις γραμμές της Αριστεράς. Από το ΚΚΕ στον Συνασπισμό και μετά στον ΣΥΡΙΖΑ.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του ζούσε στη γενέτειρά του, τον Αλμυρό, και συμμετείχε σε όλα τα σημαντικά δρώμενα της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής της Μαγνησίας.

Θα ζει για πάντα μέσα στις καρδιές μας και η ανάμνησή του θα αποτελεί για μας αστείρευτη πηγή έμπνευσης.

Εκφράζουμε τα συλλυπητήριά μας στους οικείους του και στους συντρόφους και τις συντρόφισσές του στην οργάνωση του Αλμυρού.

Μαργαρίτα Βονόρτα (1928 – 2023)

Την 16η Ιουνίου του 2023, έφυγε από κοντά μας η πολυαγαπημένη μας μητέρα και γιαγιά Μαργαρίτα Βονόρτα, το γένος Δερματά. Ακριβώς είκοσι χρόνια μετά την απώλεια του επί 49 χρόνια συζύγου της, Σπύρου Ν. Βονόρτα (11 Σεπτεμβρίου 2003). Απεβίωσε στο σπίτι της στην Άνοιξη Αττικής, όπου έμενε μόνιμα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, έχοντας κοντά της μέχρι το τέλος την κόρη της Νάντια με την οικογένειά της.

Γεννημένη στις 7 Ιανουαρίου του 1928, δεύτερη κόρη του Γιάννη Δερματά και της Ασπασίας Ζορμπαλά από το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας, και τρίτη από έξι αδέρφια, έζησε μια ευτυχισμένη και γεμάτη ζωή μέχρι τα 95 της.

Στο Μικρό Χωριό πέρασε τα πρώτα χρόνια της ζωής της όπου παρακολούθησε το δημοτικό σχολείο. Σε πολύ μικρή ηλικία ήρθε αντιμετώπιση με το σκληρό πρόσωπο του πολέμου, καθώς έζησε την Κατοχή προσπαθώντας να επιβιώσει μέσα στη καταιγίδα του Παγκοσμίου Πολέμου και αργότερα τον μεγάλο εμφύλιο πόλεμο. Μέσα στον εμφύλιο έφυγε από το Χωριό με την οικογένειά της και εγκαταστάθηκε στη Λαμία εργαζόμενη σαν μοδίστρα μέχρι και τον γάμο της το 1954. Τότε μετοίκησε μόνιμα στο Πειραιά όπου ο άντρας της διατηρούσε επιχείρηση

τροφίμων (Νέα Καλλίπολη). Δούλεψαν μαζί σκληρά κι ευτύχησαν να δουν δύο παιδιά – τον Νίκο και την Νάντια – και τρία εγγόνια – την Α-μέρισσα, τον Σπύρο, και τον Ιάσωνα – να μεγαλώνουν ευτυχισμένοι.

Αιώνιο παράπονό της ήταν οι απόδημοι. Ο πατέρας της μετανά-στευσε πρώτα στη Κωνσταντινούπολη πριν παντρευτεί και έπειτα για άλλα δέκα χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου διατηρούσε επιχείρηση στη πόλη Macon στη Georgia. Μετά το πόλεμο, ο αδελφός της Σταύρος έφυγε για την ίδια χώρα κι εγκαταστάθηκε στην Ουάσιγκτον. Δεν γύρισε ποτέ μόνιμα. Αργότερα το 1983 ο γιός της Νίκος έφυγε και εκείνος για την ίδια χώρα, πρώτα για την Νέα Υόρκη και αργότερα για την Ουάσι-γκτον όπου και έμεινε μόνιμα, ακολουθώντας το όνειρο του για ακαδη-μαϊκή καριέρα στον κλάδο των οικονομικών και διαπρέποντας στο τομέα του. Είχε «τραύμα αποδημίας» και το έφερνε βαριά που δεν μπορούσε να δει τα δύο της εγγόνια, παρά μόνο κατά τις καλοκαιρινές διακοπές.

Υπήρξε μέχρι το τέλος της ζωής της υπόδειγμα συζύγου, μητέρας και γιαγιάς. Αγαπούσε βαθιά και τα δύο χωριά – το Μεγάλο και το Μικρό – τα οποία επισκεπτόταν αδιαλείπτως κάθε χρόνο και την αγάπη της αυτή κατάφερε να την μεταδώσει στα παιδιά και στα εγγόνια της.

Διετέλεσε μακροχρόνιο μέλος του συλλόγου Μικροχωριτών.

Αιωνία της η μνήμη

Τα παιδιά & τα εγγόνια της

Γεώργιος Παπαθανασίου (1926 – 2023)

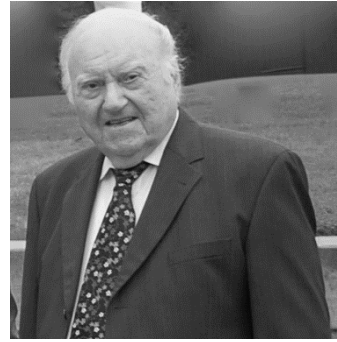
Ο «Παπαγιώργος», όπως τον φώναζαν στο χωριό, γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό στις 23 Απριλίου του 1926. Ο μόνος γιος του Ιερέως του Χωριού Αθανασίου Παπαστάθη και της Πρεσβυτέρας Φωτεινής (Πολύζου), αγα-πούσε πολύ τις τέσσερις αδελφές του και παρέμειναν δεμένοι σε όλη τους την ζωή. Ο πόλεμος τους ανάγκασε να φύγουν για το Αγρίνιο και δούλε-ψαν σκληρά για να σταθούν ξανά στα πόδια τους.

Αλλά ο Γιώργος ήταν ανήσυχος. Αφού έκανε την στρατιωτική θη-τεία του ως ακόλουθος του Στρατηγού Παπάγου, εργάστηκε για μερικά χρόνια στην Αθήνα.

Πάντα ανήσυχος, εξασφάλισε τα χαρτιά του και έφυγε ως μετα-νάστης στην Αμερική, όπου εγκαταστάθηκε στο Charlotte της Βορείου Καρολίνας. Δούλεψε σκληρά, βοήθησε και την οικογένειά του και τις α-δελφές του. Αγάπησε την δεύτερη πατρίδα του όσο και την Ελλάδα, και πάντα στην ζωή του ευγνωμονούσε την Αμερική για τις ευκαιρίες που του έδωσε να εργαστεί και να πραγματοποιήσει τα όνειρά του.

Το 1961 γνώρισε και παντρεύτηκε την Διονυσία (Σία) Πετροπούλου από την Αμαλιάδα και μαζί επέστρεψαν στην Αμερική. Ήταν γραφτό να μοιραστούν 62 ολόκληρα χρόνια μαζί. Δούλεψαν σκληρά και πρόκοψαν. Έκαναν και δύο παιδιά, τον Θανάση και την Θέμιδα (Τέμη). Τα υπεραγαπούσε και ήταν πολύ υπερήφανος γι' αυτά. Μαζί με την Σία τα έμαθαν την Ελληνική γλώσσα και τις παραδόσεις, τα σπούδασαν, τα έμαθαν μουσική, ξένες γλώσσες, τα πήγαν ταξίδια. Αλλά δεν ξεχνούσαν ποτέ την πατρίδα. Τόσο που το 1974 μετακόμισαν οικογενειακώς στην Ελλάδα και παρέμειναν για έξι χρόνια, και μετά επέστρεψαν και πάλι στην Αμερική.

Αλλά η αγάπη για το Μικρό Χωριό παρέμεινε ακλόνητη. Τόσο που έχτισε καινούριο σύγχρονο σπίτι στο Χωριό, απέναντι από την εκκλησία την Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, εκεί που βαπτίστηκε και μεγάλωσε. Απέναντι από το σχολείο που έμαθε τα πρώτα του γράμματα, το σημερινό Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Μικρού Χωριού. Απέναντι από το υπέροχο καμπαναριό που περίμενε να χτυπήσει η καμπάνα του κάθε μισάωρο, και το υπερήφανο Βελούχι που αγνάντευε από την βεράντα του. Διότι δεν έλειψε ούτε μία χρονιά από το Χωριό και το σπίτι αυτό από το 1989 και για 31 συνεχή χρόνια. Ερχόταν κάθε καλοκαίρι με τη Σία, άλλοτε για τρεις μήνες, άλλοτε για τέσσερις ή πέντε. Θα τον έβλεπες κάθε πρωί στην πλατεία να πίνει τον καφέ του και να παίζει πρέφα με τους παιδικούς του φίλους. Θα τον έβλεπες ξανά το απόγευμα να πίνει τον καφέ του, ή μετά στην βεράντα του, άλλοτε μόνος με ένα βιβλίο, άλλοτε με φίλους και χωριανούς και φυσικά με το απαραίτητο τσίπουρο του Παπανίκου και τους μεζέδες της Σίας.

Μαζί με την Σία έκαναν πολλές δωρεές και αγαθοεργίες στο Μικρό Χωριό, και υποστήριζε πάντα τις ευεργεσίες και την προσφορά στο Χωριό. Ο Θεός τον ευλόγησε να αποκτήσει δύο υπέροχα εγγόνια, τον Ιωάννη και την Νίνα, που τον έκαναν πολύ υπερήφανο και τα αγαπούσε πολύ. Τα θαύμασε που παντρεύτηκαν κι αυτά με δύο υπέροχα άτομα. Ο Ιωάννης με την όμορφη Ελένη, που του χάρισαν και την υπέροχη μικρή Μαρία-Αναστασία, την μονάκριβη δισέγγονή του. Η Νίνα με τον Ματθαίο (Μάτ), που αγαπάει και αυτός πολύ την Ελλάδα και θέλει να έρχεται κάθε χρόνο.

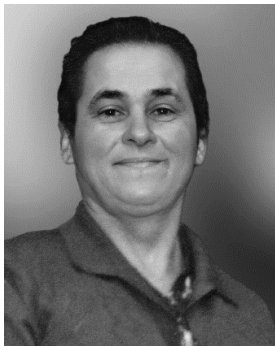
Έζησε γεμάτη ζωή, όπως ήθελε. Ταξίδεψε σε 4 ηπείρους, σε 18 χώρες. Σε 14 πολιτείες της Αμερικής. Γνώρισε δύο βασιλείς, έναν πρωθυπουργό, και πολλούς άλλους διακεκριμένους ανθρώπους. Έμαθε πολλά στην ζωή του και από τις εμπειρίες του. Αυτά δεν τον άλλαξαν, αλλά τον έκαναν καλύτερο. Το 2021, στα 95 του, έκανε το τελευταίο ταξίδι του. Αποχαιρέτησε την Αμερική και όλα όσα έφτιαξε εκεί με την Σία, και επέστρεψε στην Ελλάδα. Έμεινε στο Χωριό για ενάμισι χρόνο, και μετά μετακόμισε στο νέο τους σπίτι στην Πολιτεία της Κηφισιάς. Εκεί, πλήρης ημερών, στα 97 του, με την Σία και τον Θανάση στο πλάι του, άφησε την τελευταία του πνοή στις 19 Ιουνίου 2023.

Όπως και επιθυμούσε, επέστρεψε στο αγαπημένο του Μικρό Χωριό, όπου αναπαύεται και συνεχίζει να αγναντεύει τα υπερήφανα βουνά που τόσο αγαπούσε.

Θα σε θυμόμαστε για πάντα, αγαπημένε μας σύζυγο, πατέρα, παππού και προπάππου.....

Η οικογένειά του.

Αγορίτσα Τσιινιά (1932 – 2023)

Γεννήθηκε στη Χελιδόνα Ευρυτανίας στις 18 Μαρτίου 1932, μεγάλωσε εκεί μαζί με τους γονείς της και τα έξι αδέρφια της.

Παντρεύτηκε τον Παντελή Τσιινιά στο Παλιό Μικρό Χωριό όπου και έχτισαν το σπιτικό τους, απέκτησε εκεί έναν από τους δύο γιους της τον Χρήστο, είχε την ατυχία να ζήσει την μεγάλη καταστροφή της κατολίσθησης του χωριού το 1963, γλιτώνοντας κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή μαζί με το παιδί της και τον σύζυγό της, βλέποντας την περιουσία της και τους μόχθους μιας ζωής να τους καταπίνει η γη.

Μαζί με τον άντρα της εργάστηκαν σκληρά και ακούραστα για την επιβίωση τους και ορθοπόδησαν από την αρχή χτίζοντας το καινούργιο σπιτικό τους στο Νέο Μικρό Χωριό, όπου απέκτησαν και τον δεύτερο γιο τους, τον Κωνσταντίνο.

Στην διάρκεια της ζωής της είχε την ευλογία να δει τα παιδιά της να προοδεύουν, να δημιουργούν τις δικές τους οικογένειες, χαρίζοντάς της πέντε εγγόνια και πέντε δισέγγονα, να τους έχει όλους κοντά της να

την συντροφεύουν και να τους έχει δίπλα της ως την τελευταία στιγμή της ζωής της.

Έφυγε για το μεγάλο ταξίδι στις 7 Αυγούστου 2023. Αιωνία της η μνήμη.

Αικατερίνη Κάππα – Κοκόση (1933 – 2023)

Κόρη του Αθανασίου και της Βασιλικής Πανοπούλου. Γεννήθηκε 8/5/1933, μεγάλωσε στο Μικρό Χωριό, όπου και παντρεύτηκε. Απόκτησε δύο παιδιά, τον Γιάννη και τη Βασιλική, πέντε εγγόνια και επτά δισέγγονα. Έφυγε πλήρης ημερών από τη ζωή στις 9/8/2023 και η κηδεία της έγινε στο Μικρό Χωριό που υπεραγαπούσε. Θα τη θυμόμαστε για πάντα.

Καλό Παράδεισο.

Τριανταφυλλιά Λιάπη (1935 – 2023)

Στις 01/09/2023 έφυγε από κοντά μας η Τριανταφυλλιά (Λούλα) Λιάπη, στο αγαπημένο της Παλαιό Μικρό Χωριό.

Γεννημένη στο Κλαύσιον Ποταμιάς στις 14/11/1935, κόρη του Φιλίππου και της Κωνσταντίνας Κονδύλη, έζησε τα παιδικά της χρόνια εκεί μέχρι την έναρξη του πολέμου, οπότε και μετακόμισαν οικογενειακώς στον Πειραιά.

Γνώρισε και παντρεύτηκε τον Μικροχωρίτη Ιωάννη Λιάπη. Μαζί έζησαν στο Περιστέρι και απέκτησαν 2 παιδιά, την Μαρία και την Κωνσταντίνα. Ευτύχησε να δει τα παιδιά της αποκατεστημένα και να χαρεί 4 εγγόνια και 4 δισέγγονα.

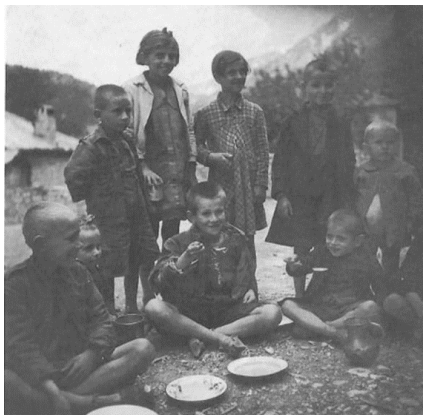
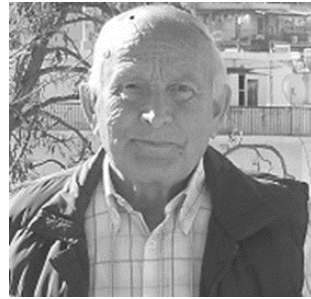
Μοίρασε την ζωή της ανάμεσα στην Αθήνα και το χωριό του άντρα της, το Παλαιό Μικρό Χωριό, που τόσο πολύ αγαπούσε. Ήταν σημαντικό πρόσωπο για την μικρή κοινωνία του χωριού, αγαπητή και δοτική. Ήταν γνωστή για τα εργόχειρά της και για τις μαγειρικές της ικανότητες, ειδικά για τις πίττες και τα γλυκά κουταλιού, για τα οποία βραβεύτηκε προς το τέλος της ζωής της από τον Σύλλογο Γυναικών Ευρυτανίας.

Η οικογένειά της.

Γιώργος Ζαχαρόπουλος (1941 – 2023)

Γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας στις 5 Οκτωβρίου του '41 και μεγάλωσε στα δύσκολα χρόνια του πολέμου και της κατοχής μαζί με τα αδέρφια του Ελευθερία (Λούλα) και Κώστα. Ήταν ο μεγαλύτερος γιος της οικογένειας του Γιάννη και της Τασίας Ζαχαροπούλου. Τα παιδικά του χρόνια τα έζησε αντιμετωπίζοντας τις σκληρές συνέπειες του πολέμου με φτώχεια και δυστυχία στην καθημερινότητά του. Χαρακτηριστική είναι η φωτογραφία του Σπύρου Μελετζή, όπου είναι το πρώτο όρθιο παιδάκι δεξιά την ώρα του συσσιτίου στο χωριό. Οι κακουχίες και στερήσεις σε τόσο μικρή ηλικία του δημιουργήσαν μόνιμο πρόβλημα στην όραση και στην ακοή του. Ωστόσο φάνηκε να μην τον επηρεάζει στη ζωή του, καθώς όσοι τον γνώρισαν θα τον θυμούνται για το χιούμορ του και την καλή διάθεσή του.

Με τον αδελφό του Κώστα που ήταν καπετάνιος σε φορτηγά πλοία, ήταν πολύ δεμένος και τον ακολούθησε κάνοντας πολλά ταξίδια μαζί. Στο χωριό ερχόντουσαν μαζί κάθε χρόνο και έμεναν για μεγάλο διάστημα στο σπίτι που διατηρούσαν εκεί. Τελευταία, ιδιαίτερα μετά τον θάνατο του αγαπημένου του αδελφού Κώστα αλλά και πρόσφατα μαθαίνοντας το χαμό της αδελφής του Λούλας, τα θλιβερά γεγονότα τον στεναχώρησαν και τον κατέβαλαν ψυχικά και σωματικά. Έφυγε στις 6 Οκτωβρίου. Σεβόμενη την επιθυμία του, η ξαδέλφη του Κυριακή φρόντισε να ταφεί στο χωριό κοντά στον αδελφό του, όπως ήταν πάντα στη ζωή του.

Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του!

Η εξαδέλφη του, Κυριακή Αϊβαλιώτου

Αυτοί που δεν ξεχνούν

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας Μικροχωριτών ευχαριστεί όσες και όσους εξοφλούν τις συνδρομές τους ή στηρίζουν το έργο της με χρηματικές δωρεές. Η συμβολή αυτή είναι η κινητήρια δύναμη της Αδελφότητας, που λειτουργεί χάρη στην εθελοντική στράτευση των μελών του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Διορθώσεις από το προηγούμενο τεύχος

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΗΣ	20 €	
ΖΗΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	50 €	
ΚΑΚΟΥΡΑ ΜΑΡΙΑ	300 \$	
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	50 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΙΩΑΝΝΗ ΒΟΥΤΑ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	50 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΕΡΑΝΗ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	50 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΝΑΥΣΙΚΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	50 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΑΚΗ
ΜΠΑΜΠΑΝΙΚΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	50 €	ΣΥΝΔΡΟΜΗ 2022
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	20 €	ΕΚ ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΤΡΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	20 \$	

Δωρεές στις εκκλησίες

ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	300 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Γ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΕΡ Ι.Ν. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	50 €	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΚΑΡΑΝΙΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	50 €	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΔΗΜ. ΚΑΡΑΝΙΚΑ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	50 €	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΝΟΥ ΓΙΟΥΡΝΑ	1.000 €	
ΜΠΑΜΠΑΝΙΚΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	200 €	ΔΩΡΕΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΚΕΡΑΝΗ ΥΠΕΡ Ι.Ν. ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑ- ΚΗΣ
ΠΑΠΑ ΑΡΕΙΣΤΙΔΗΣ ΠΕΣΛΗΣ	30 €	
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	50 €	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΦΛΕΓΚΑ ΤΑΣΟΣ ΚΑΙ ΓΚΟΛΦΩ	50 €	

Συνδρομές 2023 (μέχρι 17/11/2023)

ΟΝΟΜΑ	ΠΟΣΟ (€)	ΟΝΟΜΑ	ΠΟΣΟ (€)
ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	20	ΜΑΡΓΕΤΗ ΜΑΙΡΗ	20
ΒΟΝΟΡΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	20	ΜΑΣΤΡΟΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ*	40
ΒΟΥΓΑ ΕΠΠΗ	20	ΜΠΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	20
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΣ	20	ΜΠΑΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	20
ΔΕΡΜΑΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	20	ΜΠΑΜΠΙΑΝΙΚΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	50
ΔΕΡΜΑΤΑΣ ΣΠΥΡΟΣ	20	ΠΑΝΑΡΑ ANNA	20
ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	20
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ	40	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20
ΚΑΚΟΥΡΑ ΜΑΡΙΑ	20	ΠΛΑΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20
ΚΕΡΑΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	20	ΠΛΑΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	20
ΚΕΡΑΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΕΡΑΝΗ ΜΙΝΑ	40	ΠΛΑΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20
ΚΟΥΜΠΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	20	ΣΚΑΛΤΣΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	20
ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ ΣΟΦΙΑ	20	ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	20
ΚΡΕΖΙΑ (ΠΟΛΥΖΟΥ) ΑΣΗΜΙΝΑ	20	ΤΣΙΝΙΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	20
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΝΙΚΟΣ ΤΟΥ Π.	20	ΦΛΕΓΓΑ ΓΚΟΛΦΩ	20
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΝΙΚΟΣ*	40	ΦΛΕΓΓΑ ΕΥΗ	20
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	20	ΦΛΕΓΓΑΣ ΑΛΕΚΟΣ	20
ΛΑΪΝΗΣ ΕΥΔΟΚΙΑ	20	ΦΛΕΓΓΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	20
ΛΙΑΠΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	20	ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20
ΛΙΑΠΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	20	ΣΟΦΙΑ**	20
ΜΑΝΟΥ ΓΙΟΥΡΝΑ ΑΙΚΑ-ΤΕΡΙΝΗ ΚΑΙ ΜΑΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20	ΕΛΕΝΗ**	20
ΜΑΡΓΕΤΗ ΕΛΛΗ	20	ΣΩΤΗΡΗΣ**	20

* συνδρομές 2022 και 2023

** δεν φαινόταν επίθετο στην τραπεζική κατάθεση

Δωρεές 2023 (μέχρι 17/11/2023)

ΟΝΟΜΑ	ΠΟΣΟ (€)	
ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	200	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Γ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	100	ΑΝΤΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Γ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	100	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ
ΒΟΥΓΑ ΕΠΙΠΗ	30	ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΣ	30	
ΔΡ. ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΡΕΤΕ ΜΑΥΡΟΙΔΙΣ GREEN- VILLE	92	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ Γ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΔΩΡΕΑ ΖΟΡΜΠΑΛΑ (ΧΟΡΗΓΙΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ)	300	ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΣΟ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΕ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΕΡΑΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	350	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΘΑΝΑΣΗ ΚΕΡΑΝΗ
ΚΡΕΖΙΑ (ΠΟΛΥΖΟΥ) ΑΣΗΜΙΝΑ	30	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΗΣ, Ε- ΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΠΟΛΥΖΟΥ ΟΥΤΟΥΤΖΗ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΝΙΚΟΣ ΤΟΥ Π.	80	
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	300	ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	300	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΠΟΛΥΖΟΣ ΑΡΗΣ	500	
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	1300	ΔΩΡΕΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΠΟ ΓΣ
ΤΣΙΝΙΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	100	ΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΦΛΕΓΓΑ ΓΚΟΛΦΩ	50	ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ

Σημείωση: Οι λίστες ενδέχεται να παρουσιάζουν λάθη ή παραλείψεις. Παρακαλούμε, αν εντοπίσετε κάτι τέτοιο, ενημερώστε το Δ.Σ. της Αδελφότητας Μικροχωριτών ώστε να ελεγχθούν τα στοιχεία και να διορθωθούν στο επόμενο τεύχος.

Κάλεσμα στήριξης και συμμετοχής

Αγαπητά μέλη της Αδελφότητας Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»,

Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι του Μικρού Χωριού,

Στο πλαίσιο της ανασύνταξης των οικονομικών και της οργάνωσης νέων δράσεων του συλλόγου, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με το καταστατικό, οι πόροι του συλλόγου προέρχονται από τις τακτικές συνδρομές των μελών και τις έκτακτες χορηγίες. Τα έσοδα του Συλλόγου διοχετεύονται με διαφανείς και ελεγχόμενες διαδικασίες στην ομαλή λειτουργία του Μουσείου, στην ψηφιακή έκδοση των «Μικροχωρίτικων Γραμμάτων», σε έργα υποδομής και εξωραϊσμού του Χωριού, σε εξωστρεφείς δράσεις, καθώς και σε πάγια λειτουργικά κόστη της Αδελφότητας Μικροχωριτών (δαπάνες ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ. – **για παράδειγμα, μόνο οι φετινοί λογαριασμοί της ΔΕΗ ξεπέρασαν τα 1400€**).

Τα τακτικά μέλη καλούνται να τακτοποιούν ετησίως τις οικονομικές υποχρεώσεις τους προς τον σύλλογο, καθώς αφενός μόνο μετά την εξόφληση των οικονομικών τους υποχρεώσεων μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα που τους παρέχει το Καταστατικό, αφετέρου η ετήσια συνδρομή των μελών αποτελεί το μόνο πάγιο έσοδο του συλλόγου.

Η καταβολή της συνδρομής δεν αποτελεί απλώς μια στείρα οικονομική υποχρέωση, αλλά αποτελεί κάθε χρόνο την ουσιαστική στήριξη της δραστηριότητάς μας. **Η Αδελφότητα Μικροχωριτών κατευθύνει τις δράσεις της προς τους ιδρυτικά διακηρυγμένους στόχους της από το 1955: την ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στους απανταχού Μικροχωρίτες, την προαγωγή του πνεύματος αλληλεγγύης, την παραγωγική συνεργασία με τους τοπικούς εκλεγμένους φορείς και την μέριμνα για την ιστορική κληρονομιά και το φυσικό περιβάλλον του τόπου μας.** Η μαζικότητα στους κόλπους του συλλόγου και η ηθική στήριξη του, είναι **προϋπόθεση** για την επίτευξη αυτών των ιστορικών ευθυνών. Ταυτόχρονα, η ενεργή συμμετοχή παλιών και νέων μελών, η ανατροφοδότηση, η κατάθεση προτάσεων και η έμπρακτη ενίσχυση της Αδελφότητας Μικροχωριτών είναι έμπνευση για το μέλλον αλλά και ελπίδα ότι μπορούμε να ξεπερνάμε τις δυσκολίες όταν η αγάπη για τον τόπο μας υπερισχύει.

Κλείνοντας, σας γνωστοποιούμε τους τρόπους πληρωμής της συνδρομής σας (20€) η οποία θα πρέπει να καταβάλλεται **ετησίως**. Σε κάθε περίπτωση, σας παρακαλούμε θερμά να αιτιολογείτε την πληρωμή σας για την σωστή καταχώρησή της, είτε για ετήσια συνδρομή, είτε για δωρεά εις μνήμην, είτε για δωρεά γενικής φύσης ή συγκεκριμένου σκοπού.

- Με κατάθεση, **κατά προτίμηση**, στον λογαριασμό της Αδελφότητας στην Τράπεζα Πειραιώς, με το παρακάτω **IBAN: GR81 0172 1590 0051 5910 0347 501**
- Με κατάθεση στον λογαριασμό της Αδελφότητας στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με το παρακάτω **IBAN: GR75 0110 1980 0000 1982 9612 290**
- Με **απ' ευθείας πληρωμή σε ένα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας.**
- Με **απ' ευθείας πληρωμή στο Μουσείο** κατά τις καθορισμένες ώρες λειτουργίας του.

Μετά τιμής, Το Δ.Σ. του Συλλόγου.

Θυμηθείτε να ανανεώνετε ετησίως τη συνδρομή σας.
Κάθε κίνηση πρέπει να συνοδεύεται από ονοματεπώνυμο
και σαφή αιτιολογία μεταφοράς χρημάτων.

GR81 0172 1590 0051 5910 0347 501

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

GR75 0110 1980 0000 1982 9612 290

**ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ
ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ**
“Η Μεταμόρφωση Του Σωτήρος”